

BEELDKWALITEITSPAN

Buitengebied Someren

Gemeente Someren

colofon

projectnaam
**Beeldkwaliteitsplan
Buitengebied Someren**

datum
Dinsdag 20 september 2022

projectnummer
P05420

opdrachtgever
Gemeente Someren

Contactpersoon opdrachtgever
Koen Staals

projectleider BRO
Renze van Och

projectteam BRO
**Ruud Tak
Chiem Jacobs
Iris Blom**

BRO
Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400
E info@bro.nl
www.bro.nl

BRO
Ruimte | om in te leven

Inhoudsopgave

1 Inleiding	7		
1.1 Aanleiding	7		
1.2 Leeswijzer	7		
2 Sturingsfilosofie	9		
2.1 Sturen met het BKP	9		
2.2 Doel van het BKP	9		
2.3 Voorbeelden van maatwerk	9		
2.4 Relatie met ander beleid	10		
2.5 Relatie met landschapsinvesteringsregeling	11		
2.6 Wat mag waar?	11		
2.7 Gebruikshandleiding	12		
2.8 Gebiedsindeling	15		
3 Streefbeeld	16		
3.1 Someren om trots op te zijn	18		
3.2 Van streefbeeld naar richtlijnen	18		
3.3 Heide en boslandschap	18		
3.3.1 Kenmerken	18		
3.3.2 Richtlijnen structuur	19		
3.3.3 Richtlijnen kavel	19		
3.4 Beekdallandschap	19		
3.4.1 Kenmerken	19		
3.4.2 Bouwstenen	20		
3.4.3 Richtlijnen structuur	20		
3.4.4 Richtlijnen kavel	21		
3.5 Kampenlandschap	22		
3.5.1 Kenmerken	22		
3.5.2 Bouwstenen	22		
3.5.3 Richtlijnen structuur	22		
3.5.4 Richtlijnen kavel	23		
3.6 Oudere heideontginningen	24		
		3.6.1 Kenmerken	24
		3.6.2 Bouwstenen	24
		3.6.3 Richtlijnen structuur	25
		3.6.4 Richtlijnen kavel	25
		3.7 Jongere heideontginningen	26
		3.7.1 Kenmerken	26
		3.7.2 Bouwstenen	26
		3.7.3 Richtlijnen structuur	27
		3.7.4 Richtlijnen kavel	27
		3.8 Inspiratieprojecten	31
		3.8.1 Overgangszone Strabrechtse heide	31
		3.8.2 EVZ's	31
		3.8.3 Beekdalen	31
		3.8.4 Bomenlanen jongere heideontginningen	31
		3.8.5 Kassengebied Someren-Eind	32
		3.8.6 Kanaalzone	32
		3.8.7 A67	32
4 Bouwstenen	35		
5 Inspiratiebeelden	59		
Bijlage 1 – Gebiedsindeling en streefbeeld	62		
Bijlage 2 – Analysekaarten	63		
Bijlage 3 – Begrippenlijst	64		
Bijlage 4 – Evaluatierapport	66		

Een beeldkwaliteitsplan, wat is dat eigenlijk?

Het beeldkwaliteitsplan is een verbindend element tussen landschap, architectuur en stedenbouw. Het plan geeft kaders en richtlijnen waarmee de beeldkwaliteit van een bepaald gebied gewaarborgd wordt. Dit houdt in hoe het gebied eruit ziet. Denk dan bijvoorbeeld aan het behouden van karakteristieke zichtlijnen, of het toepassen van een knotwilgenrij. Een beeldkwaliteitsplan kijkt alleen naar wat belangrijk is om de kwaliteit van 'hoe het eruit ziet' te waarborgen. Er wordt geen concrete uitwerking voor een gebied gemaakt. Een beeldkwaliteitsplan geeft aanbevelingen en richtlijnen voor de vormgeving van het landschap. Het vormt de richtlijn bij de realisatie van ruimtelijke plannen en vertaalt principes naar concrete oplossingsrichtingen.

Beeldkwaliteit is voor iedereen anders. Wat voor de een een hoge kwaliteit heeft is voor de ander juist omgekeerd. Bij beeldkwaliteit gaat het vooral over dat iets aansluit bij de kenmerken van de omgeving. Hierbij kun je denken aan de kenmerken in de bodem zoals voedselrijkdom of de waterstand. Maar ook bovengrondse kenmerken spelen een rol zoals de openheid of de vorm van de verkaveling. Door aan te sluiten bij de lokale kenmerken ontstaat een samenhangend en kenmerkend beeld. Beeldkwaliteit is dus wat anders dan een opgeruimd en schoon landschap. Het is subjectief en niet altijd breed gedragen.

Interactief rapport

Een beeld zegt meer dan duizend woorden. Met die gedachte in ons achterhoofd hebben we de soms complexe informatie van het beeldkwaliteitsplan buitengebied Someren gevat in tekeningen, schema's en beknopte toelichtingen.

Omdat het buitengebied van Someren een grote diversiteit aan landschappen heeft, is het beeldkwaliteitsplan een uitvoerig document. Voor elk initiatief of project in het buitengebied is slechts een deel van het beeldkwaliteitsplan relevant, namelijk, het deel wat op het desbetreffende landschapstype van toepassing is. Om zo snel mogelijk door de structuur van het beeldkwaliteitsplan te navigeren, is deze rapportage interactief gemaakt. Door te klikken op een landschapstype op de kaart, of een bouwsteen, wordt direct naar het desbetreffende onderdeel genavigeerd. Na het lezen van de tekst kan de lezer direct met een knop op elke pagina weer teruggaan naar het overzicht.

Toelichting interactieve elementen

Snelkoppelingen

Op iedere pagina zijn snelkoppelingen te vinden. Middels onderstaande knoppen kan eenvoudig worden genavigeerd naar:

Inhoudsopgave

Streefbeeld/bouwstenen

Begrippenlijst

Terug naar laatst weergegeven pagina

Interactieve elementen

Onderdelen waarbij het hiernaast weergegeven symbool zijn afgebeeld zijn interactief. Door op deze onderdelen te klikken komt er aanvullende informatie in beeld of wordt er doorverwezen naar de desbetreffende toelichting.

Hyperlinks

In het document zijn hyperlinks opgenomen, door op deze links te klikken wordt er automatisch naar de verwijzing doorverwezen.

1 Inleiding

Someren: een aantrekkelijk landschap om in te wonen, te werken en te recreëren. Natuur, landschap, water, rust en ruimte staan hierin centraal. Someren heeft een landschap om trots op te zijn. Het mooiste van het Somerense landschap is misschien wel de diversiteit. Elk landschapstype is anders. Het is belangrijk dat dit zo blijft, zodat ook toekomstige generaties van het prachtige landschap in Someren kunnen genieten. Daarom werken we in Someren aan het behoud van bestaande landschappen, herstel van beschadigde gebieden en de ontwikkeling van nieuwe kwaliteiten. Dit doen we samen. Samen met de inwoners, bedrijven en recreanten.

Het landschap is dynamisch. Continu aan verandering onderhevig. We gebruiken het landschap op een andere manier dan 100 jaar geleden. Het landschapsbeeld is hierdoor veranderd. In de toekomst zullen we het landschap ook op een andere manier gaan gebruiken. Het gebruik verschuift de laatste jaren steeds vaker van een (agrarisch) productielandschap naar een plek waarin we een diversiteit aan functies ontplooiën zoals wonen en recreëren. Om ervoor te zorgen dat we in dit veranderende landschap waardevolle elementen beschermen en voortbouwen op wat van waarde is, biedt dit beeldkwaliteitsplan voor het buitengebied houvast. Houvast in het vastleggen van de kernkwaliteiten en handvatten om hier toekomstgericht mee om te gaan. Met als einddoel: dat Someren een landschap heeft en houdt om trots op te zijn.

1.1 Aanleiding

Het vorige Beeldkwaliteitsplan buitengebied (BKP) van de gemeente Someren is in 2011 vastgesteld. Het beeldkwaliteitsplan voorziet in ontwerprichtlijnen voor nieuwe ontwikke-

lingen in het buitengebied van de gemeente. Sindsdien is er veel veranderd in het buitengebied. Verschillende uitbreidingslocaties voor woningbouw zijn gerealiseerd en daarnaast zijn er veel Ruimte voor Ruimte woningen gebouwd in de bebouwingslinten en – clusters. Ook zijn verschillende agrarische bedrijfsbestemmingen uitgebreid of veranderd naar de functies wonen, recreatie of kleinschalige bedrijvigheid. Vanwege al deze veranderingen heeft de gemeenteraad in 2020 besloten dat een evaluatie en actualisatie van het BKP noodzakelijk is. Deze evaluatie heeft plaatsgevonden in het voorjaar van 2022 en vormt een belangrijke basis voor de actualisatie. Het evaluatierapport is te vinden in de bijlage van voorliggend beeldkwaliteitsplan.

1.2 Leeswijzer

Dit beeldkwaliteitsplan voor het buitengebied van Someren is opgebouwd uit vier onderdelen:

1. Sturingsfilosofie

Een beeldkwaliteitsplan is bedoeld om de beeldkwaliteit van het buitengebied te behouden en te versterken. Maar hoe moet je het beeldkwaliteitsplan gebruiken en hoe is de sturing bedoeld?

2. Gebiedsindeling

Het beeldkwaliteitsplan en bijbehorende richtlijnen zijn gebaseerd op de landschapstypen die in Someren voorkomen. Gebieden in een landschapstype hebben ongeveer dezelfde ruimtelijke kenmerken.

3. Streefbeeld

Someren heeft nu al een landschap om trots op te zijn. Een landschap met een grote diversiteit en verschillende waardevolle karakteristieken. De gewenste beeldkwaliteit van het Somerense buitengebied is gevat in het Streefbeeld. Aan de

hand van dit streefbeeld gaan we in dit hoofdstuk nader in op de staat van het Somerense landschap op dit moment. Maar geven we ook per landschapstype een overzicht van de richtlijnen per landschapstype om de landschappelijke kwaliteit te 'herstellen en versterken'.

4. Bouwstenen

De richtlijnen voor het herstellen en versterken van de landschapskwaliteit zijn zo opgesteld dat de bouwstenen eenvoudig kunnen worden toegepast. Bouwstenen zijn landschapselementen zoals een struweelhaag, bomenrij of bebouwingslint. In dit hoofdstuk wordt elke bouwsteen toegelicht met specificaties, principetekeningen en plantkeuze om ook daadwerkelijk aan de slag te kunnen gaan met de versterking van de beeldkwaliteit.

2 Sturingsfilosofie

2.1 Sturen met het BKP

Sturen op beeldkwaliteit is maatwerk. De gemeente Someren heeft een divers buitengebied. Alle unieke kwaliteiten en karakteristieken zijn onmogelijk in één rapport te vatten. Daarvoor is elke locatie te verschillend. Wel is het mogelijk om een aantal generieke uitgangspunten, kwaliteiten en karakteristieken te benoemen die over het algemeen voor locaties in een bepaald landschapstype gelden.

2.2 Doel van het BKP

Beeldkwaliteit is maatwerk. Elke locatie is uniek. Toch bevat voorliggend document een set richtlijnen die uitspraken doen over wat passende inrichtingsmaatregelen zijn in een bepaald gebied. Maar hoe moet je hiermee omgaan? De richtlijnen in dit beeldkwaliteitsplan zijn geen eisen die zeggen hoe het móet. Daarvoor is elke plek te uniek. Het is inspiratie voor hoe het kán. Maar dat betekent niet dat alles mag. Dat is het complexe van werken met een beeldkwaliteitsplan.

Als je in Someren nadenkt over het versterken van de landschapskwaliteit of een ontwikkeling in het buitengebied wil inpassen, is het beeldkwaliteitsplan leidend. In principe is het beeldkwaliteitsplan geen bindend beleidsdocument, tenzij er vanuit een ander beleidsdocument bindende voorwaarden gesteld wordt aan het BKP. Zoals in 2011 in het bestemmingsplan gedaan is. De praktijk leert dat het beeldkwaliteitsplan in het merendeel van de gevallen gebruikt wordt in een planprocedure waarbij bijvoorbeeld vanuit de 'Landschapsinvesteringsregeling Someren' een eis voor het nemen

van landschappelijke maatregelen gesteld wordt. Binnen dergelijke planprocedures is het belangrijk te weten hoe met maatwerk aangesloten kan worden op de visie van dit beeldkwaliteitsplan.

Dit beeldkwaliteitsplan moet houvast bieden om aan de slag te gaan in het buitengebied en de beeldkwaliteit ervan te behouden en waar mogelijk te versterken. Het is niet bedoeld als toetsingskader waar niet van afgeweken mag worden. Maar als er afgeweken wordt, is het belangrijk om goed te motiveren waarom afgeweken wordt en waarom de voorgestelde afwijking toch zoveel mogelijk aansluiting zoekt bij het gedachtegoed van het beeldkwaliteitsplan.

Het beeldkwaliteitsplan doet immers generieke uitspraken over een landschapstype als geheel. Het kan zijn dat een klein deel van een landschapstype net afwijkt van het generieke beeld, waardoor de richtlijnen eigenlijk niet goed toepasbaar zijn. Dit betekent: in principe gelden de richtlijnen vanuit het beeldkwaliteitsplan, maar wanneer goed beargumenteerd kan worden dat de omstandigheden op die specifieke plek afwijken van het omringende landschapstype en dat daardoor afgeweken moet worden van de richtlijnen, kan dat worden overwogen.

Een vergelijkbare situatie kan zich voordoen doordat voortgebouwd moet worden op een bestaande situatie. De richtlijnen uit dit beeldkwaliteitsplan lenen zich niet altijd optimaal voor de toepassing op een bestaande situatie. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de eigendomssituatie van gronden waardoor de voorgeschreven maatvoering van een landschapselement niet past. Of bestaande beplanting waardoor het sortiment niet (volledig) aansluit bij de voorgeschreven plantkeuze. Ook hierbij is er de mogelijkheid om gemotiveerd af te wijken in bijvoorbeeld een planprocedure.

2.3 Voorbeelden van maatwerk

In voorgaande paragraaf wordt het toepassen van maatwerk ten opzichte van de richtlijnen en bouwstenen uit dit beeldkwaliteitsplan genoemd. In deze paragraaf geven we drie voorbeelden van situaties waarin maatwerk denkbaar is en op welke manier dit tot uiting kan komen:

Andere omstandigheden

Situatie

Een perceel is gelegen in een laag gelegen gebied van het kampenlandschap. Door de plaatselijke hoge grondwaterstand is het een nat gebied.

Maatwerk

Het kampenlandschap is een van nature droog landschapstype. Het sortiment is afgestemd op deze omstandigheden. De situatie in dit voorbeeld is anders waardoor de soorten die in het kampenlandschap voorgesteld worden mogelijk niet optimaal groeien. Daarom is het hier denkbaar soorten toe te passen die beter passen bij de lokale omstandigheden. Het meest logische is om aan te sluiten bij de soorten van het beekdallandschap omdat dit van nature al een natter gebied is. In dit voorbeeld kun je bijvoorbeeld afwijken van de richtlijnen en bouwstenen in het kampenlandschap en bijvoorbeeld een knotwilgenrij aanplanten.

Bestaande situatie

Situatie

Een perceel is gelegen in de jongere heideontginningen. Op het perceel staat een (bedrijfs)woning met een schuur, Tussen de schuur en de erfgras is tien meter ruimte. Vijf meter is noodzakelijk als rijweg voor de interne logistiek op het erf.

Maatwerk

In de richtlijnen van het Beeldkwaliteitsplan staat dat in de jongere heideontginningen dat op het achtererf een robuuste overgang naar het omringende landschap gemaakt moet worden door bijvoorbeeld een houtsingel. In de specificaties bij de bouwsteen houtsingel staat dat een houtsingel minimaal 6 meter breed is. Omdat er in dit voorbeeld door de bestaande situatie niet voldoende ruimte is, maar een robuuste overgang in dit landschapstype wel gewenst is, kan maatwerk geleverd worden door de best mogelijke omvang te realiseren. In dit geval dus een houtsingel van 5 meter breed.

Cultuurhistorisch waardevolle objecten

Situatie

Een oude cultuurhistorisch waardevolle boerderij is gelegen in het kampenlandschap. Vroeger lag deze boerderij aan een zandpad, maar later is er aan de achterzijde van deze boerderij een weg gerealiseerd waarop het erf ontsloten wordt. Hierdoor is de oriëntatie van het erf gewijzigd.

Maatwerk

Bijgebouwen moeten altijd achter de voorgevelrooilijn gepositioneerd worden. Door de veranderde situatie in dit voorbeeld zou dat betekenen dat de bijgebouwen in het ensemble eigenlijk voor de oude voorgevel gepositioneerd moeten worden. Hierdoor sluit de opstelling van het erf niet meer aan bij de oorspronkelijke opzet. Vanuit beeldkwaliteit kan in dit geval maatwerk geleverd worden door met de indeling van het erf aan te sluiten bij de oorspronkelijke opzet.

Figuur 1: Beleidsdocumenten gemeente Someren

2.4 Relatie met ander beleid

Beeldkwaliteit is een breed begrip. Veel onderwerpen hebben ermee te maken, of hebben invloed op de beeldkwaliteit van het buitengebied. Daarom is het belangrijk om het begrip 'beeldkwaliteit' goed af te bakenen. Sommige onderdelen zijn in Someren namelijk al in andere beleidsdocumenten vastgelegd. Het zou verwarrend zijn als het beeldkwaliteitsplan over dezelfde onderwerpen uitspraken zou doen. Onderstaande onderwerpen zijn in Someren al geregeld in andere beleidsstukken. Daarom gaan we hier in het beeldkwaliteitsplan niet verder op in. Dit betreft de huidige stand van zaken. In de toekomst is het mogelijk dat hier nieuwe beleidsdocumenten aan toegevoegd worden, bestaande documenten worden vervangen, of komen te vervallen.

- Architectonische aspecten bebouwing – Nota Ruimtelijke Kwaliteit
- Beeldbepalende panden – Nota Ruimtelijke Kwaliteit
- Toepassing systematiek landschapsinvesteringsregeling – Landschapsinvestering gemeente Someren 2020
- Regelgeving omtrent bescherming ruimtelijke waarden – Bestemmingsplan
- Ruimte voor Ruimte woningen - toepassingsregels Ruimte voor Ruimte woningen 2021
- Zonneparken - Beleid zonneparken in het buitengebied 2017 (evaluatie 2018 en 2020)
- Toekomstvisie Someren op de lange termijn – Structuurvisie Someren 2028 (wordt vervangen door omgevingsvisie Someren, in ontwikkeling)

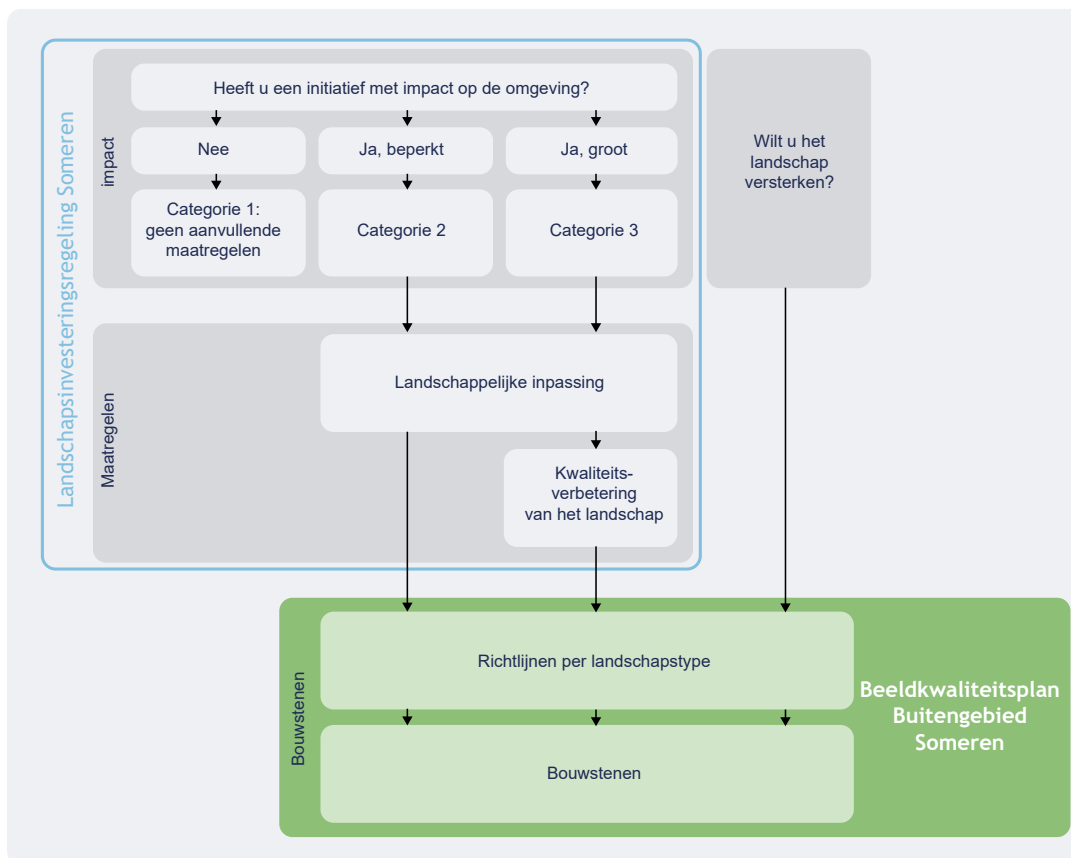
2.5 Relatie met landschapsinvesteringsregeling

Dit beeldkwaliteitsplan kan bij allerlei ontwikkelingen en projecten worden gebruikt als handleiding om op een goede manier met het Somerense landschap om te gaan. De praktijk leert dat het overgrote deel van de ontwikkelingen en projecten waarbij dit beeldkwaliteitsplan gebruikt wordt gekoppeld is aan de eisen vanuit de 'Landschapsinvesteringsregeling gemeente Someren 2020'. Hierin is vastgelegd dat bij elke ontwikkeling een landschappelijke inpassing verplicht is en wanneer ook aanvullende kwaliteitsverbeterende maatregelen noodzakelijk zijn. Dit document legt de eisen vast waaraan de landschappelijke inpassing moet voldoen. Daarnaast geeft de LIR ook specificaties voor de inrichtingsmaatregelen die kunnen worden gebruikt. Dit beeldkwaliteitsplan geeft een kwalitatieve richting voor de keuze van passende inpassingsmaatregelen.

In de evaluatie van het beeldkwaliteitsplan uit 2011 zijn verschillende aandachtspunten opgehaald die eigenlijk in de landschapsinvesteringsregeling van de gemeente geregeld worden. Een belangrijk aandachtspunt is dat de invulling van de landschapsinvesteringsregeling niet aansluit bij de doelstelling van het beeldkwaliteitsplan. Deze evaluatie is voor de gemeente aanleiding om de komende periode de landschapsinvesteringsregeling te herzien. In de opzet van voorliggend beeldkwaliteitsplan is al zoveel mogelijk rekening gehouden met de aandachtspunten vanuit evaluatie, zodat bij de herziening van de landschapsinvesteringsregeling beide documenten goed op elkaar aansluiten.

2.6 Wat mag waar?

Beeldkwaliteit is nauw verbonden aan de functie die je als gemeente op een plek toestaat. Toch wordt in dit beeldkwaliteitsplan niet ingegaan op welke functies waar toegestaan of gewenst zijn. Hiervoor heeft de gemeente Someren andere

Figuur 2: Stroomschema landschapsinvesteringsregeling - Beeldkwaliteitsplan

beleidsdocumenten om dit te regelen. Toch is het beeldkwaliteitsplan wel nauw verbonden aan deze andere beleidsstukken op de volgende twee manieren:

- Wanneer vanuit andere beleidsdocumenten een nieuwe ontwikkeling in het bestemmingsplan van het buitengebied wordt toegestaan, is het beeldkwaliteitsplan leidend om deze ontwikkeling op een goede manier in het landschap in te passen;

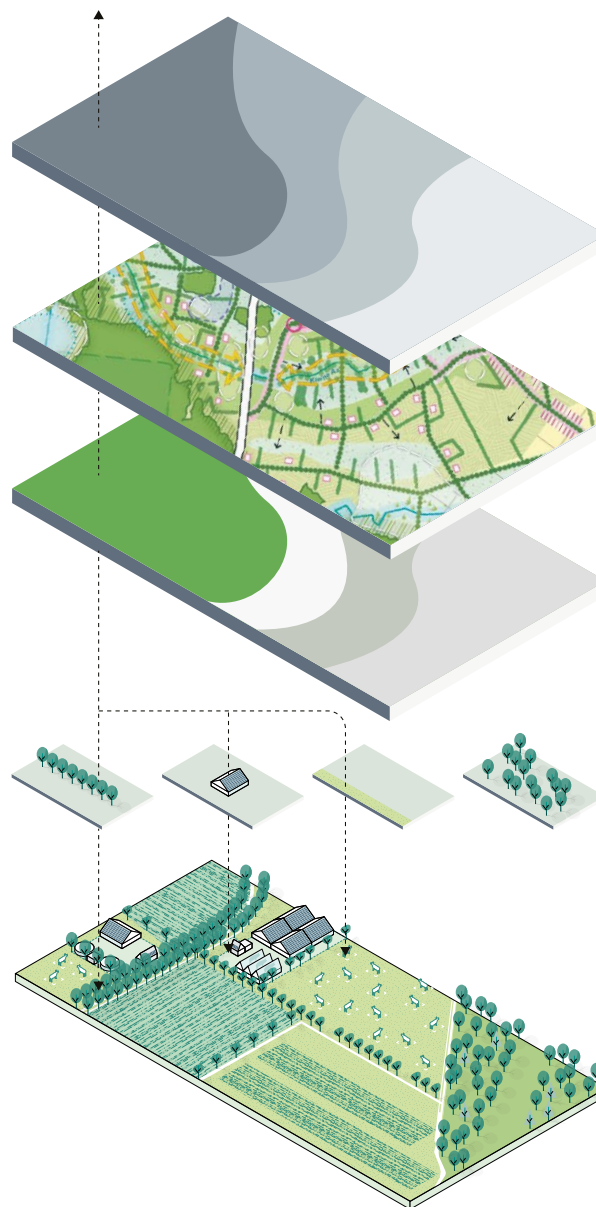
- Wanneer de gemeente Someren nieuw beleid vaststelt, zoals bijvoorbeeld een woonvisie, dan is het belangrijk het beeldkwaliteitsplan integraal mee te nemen in het opstellen van dit beleid. Zo moet voorkomen worden dat dit nieuwe beleid afbreuk doet aan de beeldkwaliteit van Someren.

Op deze twee manieren is geborgd dat beeldkwaliteit van het buitengebied in voldoende mate is verankerd in de toekenning van functies aan plekken in het buitengebied.

2.7 Gebruikshandleiding

Bent u van plan om met het beeldkwaliteitsplan aan de slag te gaan? Volg dan de volgende vier stappen:

1. U bent van plan om in het buitengebied aan de slag te gaan met het versterken van de beeldkwaliteit. Ofwel u wilt zelf graag bijdragen aan de kwaliteit van uw woon- werk- en leefomgeving, ofwel u wordt daartoe verplicht vanuit bijvoorbeeld de landschapsinvesteringsregeling.
2. In welk landschapstype ligt het perceel waarop u de maatregelen heeft voorzien? Zoek dit op in de landschapstypenkaart.
3. Bekijk voor dit landschapstype het streefbeeld en bijbehorende (ontwerp)richtlijnen. De richtlijnen vertellen welke bouwstenen passend zijn in een gebied en hoe deze kunnen worden toegepast.
4. De richtlijnen verwijzen naar bouwstenen waarin specificaties zijn vastgesteld van de voorgestelde maatregelen zoals informatie over bijvoorbeeld maatvoeringen en plantkeuze.

Landschapsanalyse

Basis voor landschapsontwikkeling

Streefbeeld

Gemeentebreed wensbeeld op structuurniveau

Richtlijnen per landschapstype

Welke bouwstenen passen in dit landschapstype en hoe moeten deze toegepast worden?

Specificaties bouwstenen

Hoe ziet elke bouwsteen er uit en welke plantensoorten horen hierbij?

Een landschap om trots op te zijn!

Figuur 3: Stappenplan beeldkwaliteitsplan

Deurne

Mierlo

Lierop

Asten

Someren

Someren-Eind

Someren-Heide

Legenda:

Bos- en Heidegebied

Beekdallandschap

Kampenlandschap

Oudere heideontginningen

Jongere heideontginningen

2.8 Gebiedsindeling

Aan de opbouw van een landschap liggen vele factoren ten grondslag. Denk hierbij aan de bodemsoort, de ontginningsperiode en hydrologische kenmerken. Samen vormen al deze factoren een combinatie waardoor een plek tot een bepaald landschapstype behoort. Om hier grip op te krijgen is het landschap van Someren grondig geanalyseerd. In afbeelding 4 is een beknopt overzicht weergegeven van de analysekaarten. Zie de bijlage voor het volledige overzicht in detail. Op basis van deze analyse is het landschap in Someren te verdelen in vijf verschillende landschapstypen:

- Bos- en Heidegebied
- Beekdallandschap
- Kampenlandschap
- Oudere heideontginningen
- Jongere heideontginningen

Op de landschapstypenkaart is de indeling van de landschapstypen gegeven, die sturend is voor het beeldkwaliteitsplan. Samen met het streefbeeld is dit de basis voor de richtlijnen en bouwstenen die de inrichting van het landschap bepalen.

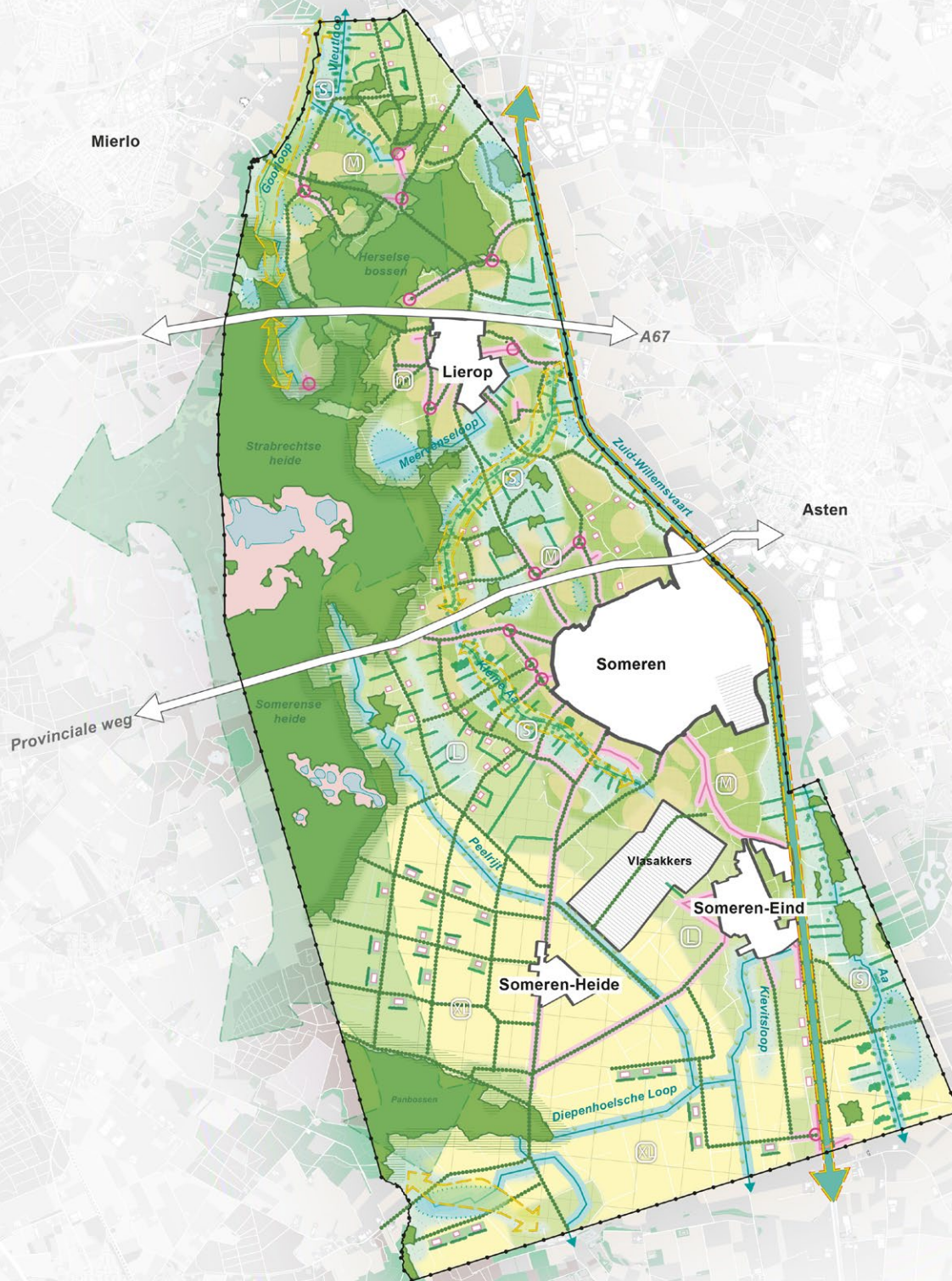

Figuur 4: Inventarisatie en analysekaarten (zie bijlage voor grote kaarten)

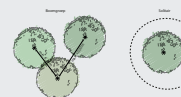

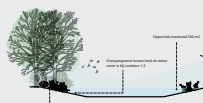

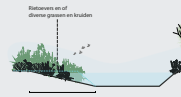

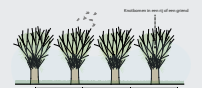

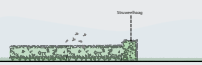
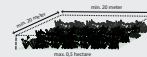
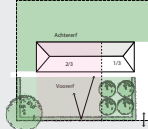

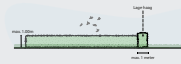

3 Streefbeeld

Legenda:

- Bos- en Heidegebied
- Beekdallandschap
- Kampenlandschap
- Oudere heideontginningen
- Jongere heideontginningen
- Water
- Waterloop
- Bebouwde kom
- Vlas
- Kassengebied
- Ecologische verbindingzone
- Bufferzone Strabrechtse Heide (zie ook inspiratieprojecten)
- Bebouwing in het buitengebied
- Lintbebouwing
- Bebouwingsclusters
- Bolle akkers
- Indicatieve structuur landschapselementen (zie ook bouwstenen)
- Maat van de ruimtes en doorzichten (S, M, L, XL)

Overzicht bouwstenen

	<p>Architectuur</p>		<p>Solitaire bomen en boomgroepen</p>		<p>Ecologische verbindingszone</p>
	<p>Bosje</p>		<p>Poelen</p>		<p>S,M,L- doorzichten</p>
	<p>Houtsingel</p>		<p>Natuurvriendelijke oever</p>		<p>S,M,L- open ruimtes</p>
	<p>Knotbomenrij</p>		<p>Kruidrijke akker- en weideranden</p>		<p>Hekwerken</p>
	<p>Struweelhagen</p>		<p>Kruidrijke vegetatie</p>		<p>Voortuin met landelijk karakter</p>
	<p>Bomenrij/bomenlaan</p>		<p>Haag</p>		<p>Linten en clusters</p>
	<p>Boomgaard</p>		<p>Recreatieve paden</p>		<p>Overige bebouwing en bouwwerken</p>

3.1 Someren om trots op te zijn

Someren: een buitengebied om trots op te zijn. Een beeldkwaliteitsplan gaat over het algemeen in op het versterken van huidige kwaliteiten en het inpassen van nieuwe ontwikkelingen. Maar het mag niet vergeten worden dat Someren nu al een landschap heeft met veel kwaliteit.

Verschillende landschapstypen met elk hun eigen ontstaansgeschiedenis komen samen in Someren. Dit zorgt voor een rijk contrast in landschapstypen. Van oude en kleinschalige landschappen in het noorden tot jonge en grootschalige landschappen in het zuiden. Elk landschap is daarmee uniek.

We koesteren de huidige waarden maar zetten ook in op het herstellen en versterken van de algehele (beeld)kwaliteit van het buitengebied in de gemeente Someren. Dit doen we in de vorm van een streefbeeld. Dit streefbeeld is op basis van een grondige landschapsanalyse (zie ook de kaarten in de bijlage), het beeldkwaliteitsplan uit 2011, en een veldinventarisatie opgesteld. Dit streefbeeld geeft op hoofdlijnen het gewenste beeld van het landschap weer. Omdat het op dit moment nog onduidelijk is wat er in de toekomst gaat spelen, is het streefbeeld opgesteld op structuurniveau. De belangrijkste principes en structuren die bepalend zijn voor de beeldkwaliteit zijn weergegeven op de kaart. Het grondgebied van de gemeente Someren is hierin herkenbaar, maar de kaart is niet herleidbaar naar individuele percelen. Het streefbeeld biedt het samenhangende beeld voor de gemeente Someren als geheel. De structuren uit het streefbeeld geven samen met de richtlijnen per landschapstype en de bouwstenen houvast om op een juiste manier aan de slag te gaan in het landschap. De exacte locatie van inrichtingsmaatregelen wordt dus bepaald zodra projecten zich aandienen. Het streefbeeld geeft de houvast om dat op een passende wijze te doen.

De belangrijkste kenmerken uit het streefbeeld worden per landschapstype toegelicht in de paragraaf 'kenmerken'.

3.2 Van streefbeeld naar richtlijnen

Het landschap en de beeldkwaliteit ervan zijn niet statisch. Ze zijn continu aan verandering onderhevig. We zoeken de mogelijkheden om de oude kenmerkende landschapskarakteristieken te herstellen en nieuwe kwaliteiten toe te voegen. Dit doen we op twee schaalniveaus:

- **Structuurniveau:** elementen die bijdragen aan de beeldkwaliteit van het Somerense landschap op het niveau van landschapstypen. Deze elementen hebben een grote meerwaarde voor de beeldkwaliteit doordat ze meestal meerder percelen beslaan, denk bijvoorbeeld aan een doorlopende bomenrij, daarom zijn dit maatregelen op structuurniveau.
- **Kavelniveau:** nieuwe (rode) ontwikkelingen die vanuit ander beleid mogelijk gemaakt worden, moeten op een goede manier in het landschap ingepast worden. Hiervoor moet het erf en de randen hiervan ingepast worden met maatregelen die op kavelniveau aansluiten bij de landschapskarakteristiek. Het betreft hier dan ook meestal maatregelen met een beperktere omvang.

De kansen voor het beschermen, herstellen en versterken van de landschappelijke karakteristieken van elk landschapstype worden in dit hoofdstuk nader toegelicht. Welke bouwstenen passen in dit landschapstype en op welke manier moeten deze toegepast worden? De detailuitwerking van de bouwstenen zoals maatvoering en plantkeuze wordt nader uiteengezet in het hoofdstuk 'bouwstenen'. Bij het opstellen van de bouwstenen is niet alleen gekeken naar de beeldkwaliteit, maar ook naar aspecten zoals biodiversiteit en klimaatadaptatie.

Figuur 5: Heide en boslandschap

3.3 Heide en boslandschap

3.3.1 Kenmerken

Het heide en boslandschap bevindt zich aan de westzijde van de gemeente Someren met de Strabrechtse heide als belangrijkste onderdeel. Het heide en boslandschap stopt niet bij de gemeentegrens, maar strekt zich uit tot de buurgemeenten zoals Heeze-Leende en Nederweert. Dit landschap heeft een hoge recreatieve en ecologische waarde. Deze ecologische waarden zijn beschermd middels verschillende beschermingsregimes zoals de aanduiding van Natura 2000.

De uitgestrekte natte en droge Heidegebieden liggen met een aantal grote vennen als enclaves in de bossen van Someren. In dit landschapstype staan de natuurwaarden en het beheer hiervan voorop. Transformatie van naaldbos naar gemengd loofbos is gewenst, maar ook de omzetting naar heide of stuifzandgebieden behoren tot de mogelijkheden. Hierbij moeten aanwezige (cultuurhistorische) waarden en elementen als grafheuvels, padenstelsels van zandpaden, etc. gewaarborgd blijven. Het Rondvenneke is een zeldzaam voorbeeld van een Pingo-ruïne (relatief kleine laagte met

open water en een bijzondere verlandingsvegetatie omgeven van een lage randwal). Deze elementen verdienen een prominente plaats in het Heide en boslandschap.

Figuur 6: Heide en boslandschap, landschapstypenkaart

3.3.2 Richtlijnen structuur

- Bevorderen en versterken van natuurwaarden met name in de overgang naar de bosgebieden (inrichten van mantel- en zoomvegetaties) (zie ook inspiratieprojecten in paragraaf 3.8).
- In de bossen staan nog veel naaldbomen, die grotendeels aan het begin van de vorige eeuw zijn aangeplant voor de houtproductie. Er is weinig variatie in soorten

en leeftijd van bomen en er is weinig ondergroei van struiken en bosplanten. Een deel van de naaldbomen, kan langzaam maar zeker plaatsmaken voor loofbomen, struiken en andere planten. In het gemengde bos dat ontstaat, is een meer diverse voedselrijkdom en zijn meer nest- en schuilplekken voor insecten, vogels en zoogdieren

3.3.3 Richtlijnen kavel

Omdat in dit landschapstype geen of nauwelijks nieuwe bebouwing of uitbreiding van bestaande bebouwing is toegestaan, zijn hiervoor geen ontwerprichtlijnen opgesteld op kavelniveau. In het geval zich ooit een ontwikkeling in dit landschapstype voordoet dan is de beeldkwaliteit hiervan maatwerk.

Figuur 7: Beekdallandschap

3.4 Beekdallandschap

3.4.1 Kenmerken

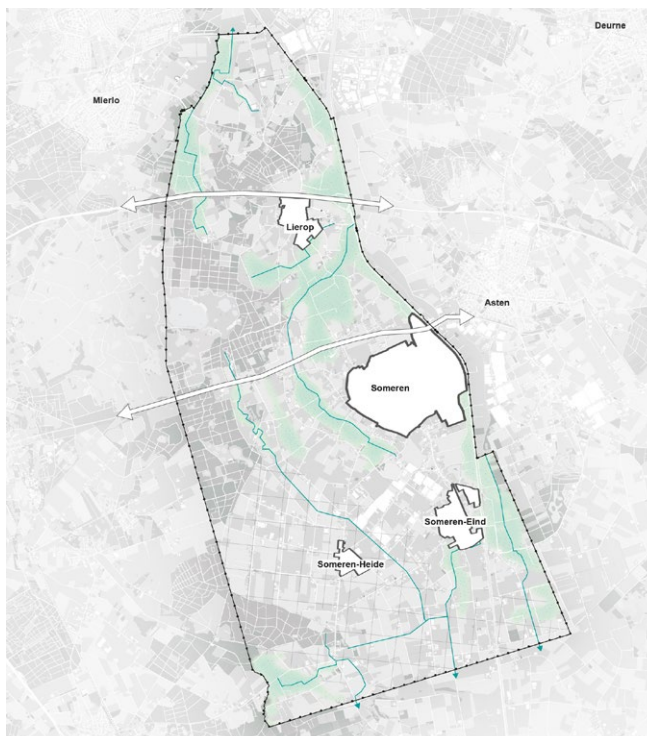
De beken lopen van zuid naar noord door het Somerense landschap. Onder meer de aanleg van de Zuid-Willemsvaart en de ontginning van de heidegebieden hebben ervoor gezorgd dat de loop van een aantal beken veranderd is. De nog aanwezige beekdalen lopen als groene aders door het landschap. Doordat er door de jaren heen veel kenmerkende elementen uit het beekdallandschap verdwenen zijn, is de herkenbaarheid hiervan verloren gegaan.

Het Beekdallandschap is een van oorsprong laag gelegen, nat en kleinschalig landschap. Omdat de beekdalen gevoelig zijn voor hoog water, werd er van oudsher niet in gebouwd. De meeste beken in de gemeente Someren zijn in loop der jaren gekanaliseerd tot rechte sloten en watergangen. In tegenstelling tot vroeger komt er nog maar weinig beplanting voor in de beekdalen. Wel zijn nog veel beekbegeleidende bosstructuren aanwezig. Omdat de beekdalen qua omvang beperkt zijn is ervoor gekozen om ook de broekgebieden tot dit landschapstype te rekenen. De broekgebieden zijn lager

gelegen gebieden in een beekdal die regelmatig overstromen en 's winters vaak langere tijd onder water staat.

3.4.2 Bouwstenen

- Bomenlanen;
- Bomenrijen;
- Bosjes;
- Ecologische verbindingzone;
- Groen voorerf (voortuin met landelijk karakter).
- Hagen;
- Hekwerken;
- Houtsingels;
- Knotbomen;
- Kruidenrijke akker- en weideranden;
- Kruidenrijke vegetatie;
- Linten & clusters;
- Natuurvriendelijke oevers;
- Open ruimtes - maat S;
- Overige bebouwing of overige bouwwerken;
- Poelen;
- Recreatieve paden;
- Solitaire bomen en boomgroepen;
- Zichtlijnen - Maat S.

Figuur 8: Beekdallandschap, landschapstypenkaart

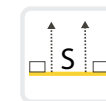
3.4.3 Richtlijnen structuur

Ruimte

Open ruimtes - maat S zijn gevarieerd in grootte en vorm, maar overwegend klein. Versterking van deze kleinschaligheid wordt gezocht met het toevoegen van landschapselementen zoals boomgroepen, houtsingels of bomenrijen. Zet ruimtes niet dicht, maar beplant maximaal twee zijdes zodat de variatie in het beekdal beleefbaar blijft.

Zicht

Doorzichten - maat S zijn niet altijd lang, maar erop gericht op de beek en om het beekdallandschap beleefbaar te houden. Probeer door openingen tussen landschapselementen en/of bebouwing verrassende doorkijken te realiseren op de beek.

Water

Hermeandering van rechtgetrokken beken en watergangen passend binnen de landschappelijke structuur is de ambitie. Veel beken zijn in het verleden (deels) rechtgetrokken. Een hermeandering kan een grote ecologische en landschappelijke waarde hebben.

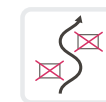

Aandacht voor de kwaliteit van waterlopen en kwelgebieden in het gebied. Zoek naar de mogelijkheden om bestaande of nieuwe watergangen in te zetten voor bredere doeleinden zoals klimaatadaptatie of biodiversiteit d.m.v. **natuurvriendelijke oevers**.

Meer ruimte voor water in het beekdal. Het verbreden of verlagen van de gronden langs de beekloop maken dat er meer water kan worden vastgehouden in het beekdal. Ook versterkt dit de herkenbaarheid van de beek en mogelijkheden voor klimaatadaptatie.

Bebouwing

Het beekdal is zoveel mogelijk vrij van bebouwing.

Indien bebouwing vanuit andere beleidsoverwegingen toch toegestaan wordt, dan zoveel mogelijk in aansluiting op de bestaande linten, knopen en clusters conform de bouwstenen: **linten & clusters, overige bebouwing of overige bouwwerken**;

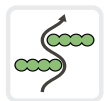

Oriëntatie van de bebouwing kan wisselen: haaks, parallel of in sommige gevallen ook enigszins gedraaid georiënteerd op de openbare weg. Een studie naar de historische oriëntatie van bebouwing in een bepaalde straat of bebouwingsconcentratie kan helpen in het maken van de juiste keuze voor de oriëntatie en positie van bebouwing.

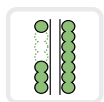
Landschap

Solitaire bomen en **boomgroepen** als beekbegeleidende beplanting in de lengte van de beek. Deze landschapselementen hebben meerwaarde als markering van de beek, maar zorgen ook voor een betere waterkwaliteit door schaduwvorming op de beek.

Houtsingels, **bomenrijen** en **knotbomen** haaks op de beek nabij de erfgrans of perceelgrans op enige afstand van bebouwing. Deze landschapselementen versterken de kleinschaligheid, houden de beek beleefbaar en zijn goed bruikbaar als schuil- en nestelgelegenheid voor kleine dieren die in het beekdal leven.

Bomenlanen langs de infrastructuur behouden en waar mogelijk aanvullen en versterken.

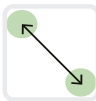

Kruidenrijke akker- en weideranden bij voorkeur aan de oevers van de beek en verspreid door het beekdallandschap.

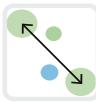

Kruidenrijke vegetatie op extensief beheerde graslanden nabij de beek. Probeer waar mogelijk het karakter van historische extensieve hooilanden te herstellen.

Biodiversiteit

Ecologische verbindingzones inrichten voor de daarvoor aangewezen flora- en faunasoorten.

Realisatie van kleinschalige biotopen als ecologische stapstenen met bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers, poelen, bosjes en/of kruidenrijke vegetatie.

Recreatie

Het inrichten van recreatieve paden die de beek beleefbaar maken voor extensieve recreatie.

3.4.4 Richtlijnen kavel

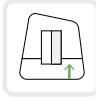
Voorerf

Groene en kleinschalige uitstraling met de inrichting van een **'groen voorerf'**.

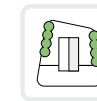
Omzoomd met een lage **haag** of landschappelijk houten **hekwerk**.

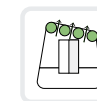
Minder verhard oppervlak door optimale logistieke indeling van het bedrijf zorgt voor een groene en natuurlijke uitstraling van het erf. Probeer bestrating zoveel mogelijk op het achtererf te concentreren. Erven/bedrijven hebben maximaal één inrit,

behalve als dit noodzakelijk is voor de bedrijfsvoering.

Achtererf

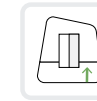
Een dichte **houtsingel** maakt een robuuste overgang naar het landschap.

Op strategische plekken en met aantoonbare meerwaarde kan het achtererf ingepast worden met een andere meer transparante bouwsteen zoals een **bomenrij**, of **kruidenrijke akker- of weiderand**.

Behoud zichtlijnen vanuit het erf naar de beekloop.

Ook op het achtererf wordt waar mogelijk de hoeveelheid verharding beperkt.

Figuur 9: Kampenlandschap

3.5 Kampenlandschap

3.5.1 Kenmerken

In het noordelijk deel van de gemeente Someren ligt het kampenlandschap. Dit oude agrarische landschap wordt gekenmerkt door een onregelmatige structuur. De verkaveling is kleinschalig en op sommige plekken grillig van vorm. In de loop der tijd heeft het landschap een relatief meer open karakter gekregen. Van oorsprong komen hier veel meer landschapselementen voor zoals houtsingels en bosjes. Het gebied kent een grote afwisseling van groen en bebouwing. De boerderijen die van oudsher vrijliggend of in kleine clusters gebouwd zijn, liggen inmiddels in relatief dichte linten, knopen en clusters. De bolle akkers en steilranden, die door jarenlang landbouwkundig gebruik zijn ontstaan kenmerken het gebied en onderscheiden het van de andere landschapstypen in Someren. Maar deze elementen zijn vaak ook kwetsbaar omdat ze soms niet passen in het hedendaags landbouwkundig gebruik.

3.5.2 Bouwstenen

- Architectuur;
- Bomenlanen;
- Bomenrijen;
- Boomgaard;
- Bosjes;
- Ecologische verbindingzone;
- Groen voorerf (voortuin met landelijk karakter).
- Hagen;
- Hekwerken;
- Houtsingels;
- Kruidenrijke akker- en weideranden;
- Kruidenrijke vegetatie;
- Linten & clusters;
- Natuurvriendelijke oevers;
- Open ruimtes - maat M;
- Overige bebouwing of overige bouwwerken;
- Poelen;
- Recreatieve paden;
- Solitaire bomen en boomgroepen;
- Struweelhagen;
- Zichtlijnen - Maat M.

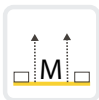
Figuur 10: Kampenlandschap, landschapstypenkaart

3.5.3 Richtlijnen structuur

Ruimte

Open ruimtes – maat M zijn gevarieerd in grootte en vorm. Versterking van deze kleinschaligheid wordt gezocht met het verbinden van bestaande landschapselementen of het toevoegen van kleinschalige opgaande landschapselementen zoals **boomgroepen**, **houtsingels**, **boomgaarden**, **struweelhagen**, **solitaire bomen** of **bomenrijen**. Zet ruimtes niet dicht, maar beplant maximaal twee zijdes zodat het landschap vanaf de openbare weg beleefbaar blijft.

Zicht

Doorzichten – maat M zijn afwisselend kort en langer en geven verrassende doorkijken in het gevarieerde landschap.

Water

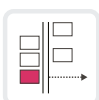
Aandacht voor de kwaliteit van waterlopen en kwelgebieden in het gebied. Zoek naar de mogelijkheden om bestaande of nieuwe watergangen in te zetten voor bredere doeleinden zoals klimaatadaptatie of biodiversiteit d.m.v. **natuurvriendelijke oevers**.

Bebouwing

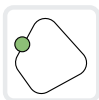
Indien bebouwing vanuit andere beleidsoverwegingen toch toegestaan wordt, dan zoveel mogelijk in de bestaande linten, knopen en clusters conform de bouwstenen: **linten & clusters**, **overige bebouwing of overige bouwwerken**.

Een subtiele verspringing in de rooilijn zorgt voor een speels karakter met zichtlijnen richting het landschap.

Aandacht voor het behoud van open ruimtes in bebouwingsclusters en het zicht daarop vanuit de omgeving bij het toevoegen van nieuwe bebouwing of erfbeplantingen.

Landschap

Solitaire bomen her en der in het landschap als markering van een erfgrans/perceel, of als schaduwboom voor vee midden in een weiland.

Boomgroepen op overhoeken om het landschap een kleinschaliger karakter te geven.

Houtsingels en **bomenrijen** op de erfgrans of perceelgrans op enige afstand van bebouwing. Percelen niet omkaderen, maar aan één of twee zijden afbakenen met een houtsingel of bomenrij.

Bomenlanen langs de infrastructuur behouden en waar mogelijk aanvullen en versterken.

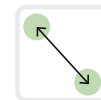
Kruidenrijke akker- en weideranden verspreid door het landschap.

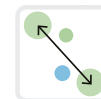
Kruidenrijke vegetatie op extensief beheerde graslanden.

Waardeer en bescherm de cultuurhistorisch en landschappelijk waardevolle oude akkergebieden met in het bijzonder de steilranden en bolle akkers. Een bolle akker is een vanuit het midden glooiende akker. Het effect is kunstmatig ontstaan door een bepaalde wijze van ploegen en had ten doel de afwatering te optimaliseren. Door bij het ploegen de grond steeds perceelinwaarts te keren, bereikte men deze hoogteverschillen. Een steilrand is een abrupt hoogteverschil in het landschap. Door geen, of het verkeerde beheer kunnen bolle akkers en steilranden verdwijnen, terwijl het behoud hiervan van grote cultuurhistorische waarde is. In het streefbeeld zijn de locaties met bolle akkers geduïd op de kaart.

Biodiversiteit

Ecologische verbindingzones inrichten voor de daarvoor aangewezen flora- en faunasoorten.

Realisatie van kleinschalige biotopen als ecologische stapstenen met bijvoorbeeld **natuurvriendelijke oevers**, **poelen**, **bosjes** en/of **kruidenrijke vegetatie**.

Recreatie

Het inrichten van **recreatieve paden** voor een fijnmazig recreatief netwerk door het buitengebied. Zoek kansen om oude werk- en kerkenpaden te herstellen vanwege de cultuurhistorische waarde.

3.5.4 Richtlijnen kavel**Voorerf**

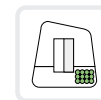
Groene en kleinschalige uitstraling met de inrichting van een **'groen voorerf'**.

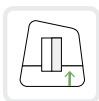
Het voorerf kan omzoomd worden met een lage **haag** of landschappelijk houten **hekwerk**, maar in het kampenlandschap is ook een open overgang van openbaar naar privé passend.

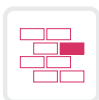
Een **solitaire boom** of kleine **boomgroep** bijvoorbeeld ter markering van de erfgrans.

Een gedeelte van de tuin naast de voorgevel inrichten als **boomgaard**.

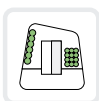

Minder verhard oppervlak door optimale logistieke indeling van het bedrijf zorgt voor een groene en natuurlijke uitstraling van het erf. Erven/bedrijven hebben maximaal één inrit, behalve als dit noodzakelijk is voor de bedrijfsvoering.

De **architectuur** van bebouwing is een belangrijk onderdeel van hoe een gebied wordt beleefd. De vormgeving van de bebouwing moet aansluiten op de kenmerken van het gebied. Over het algemeen betekent dit een ingetogen en eenvoudige architectuur met eigentijdse elementen die aansluiten op de bouwvorm van de oorspronkelijke boerderijen in het gebied.

Achtererf

De zijkanen van het erf worden begeleid door **boomgaarden**, **houtsingels** en/of **struweelhagen**.

De achterzijde van het erf wordt ingepast met een dichte **houtsingel** of onregelmatige kleine **bosjes**.

Op strategische plekken en met aantoonbare meerwaarde kan het achtererf ingepast worden met een andere meer transparante bouwsteen zoals een **bomenrij**, of **kruidenrijke akker- of weiderand**.

Figuur 11: Oudere heideontginningen

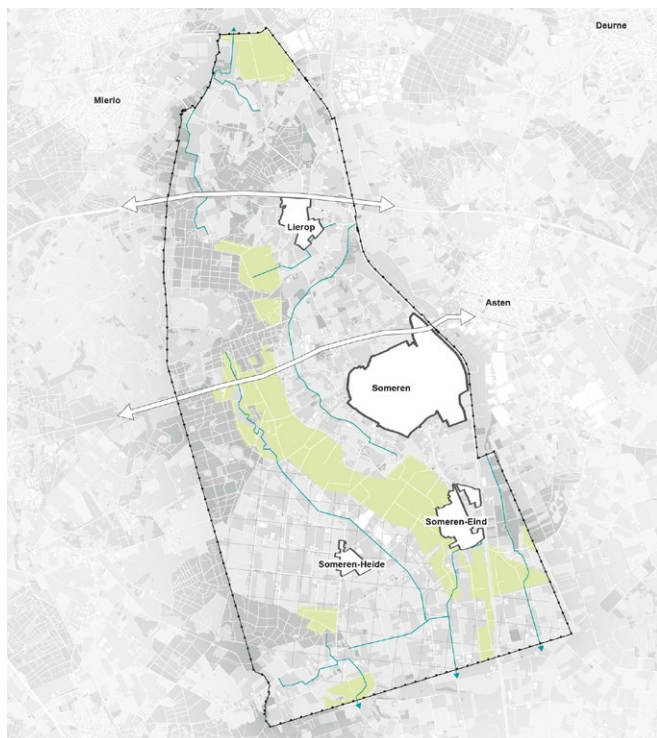
3.6 Oudere heideontginningen

3.6.1 Kenmerken

De oudere heideontginningen kunnen als een overgangslandschap tussen de jongere heideontginningen en het kampenlandschap gezien worden. Dit landschapstype ligt als een band van oost naar west tussen het kampenlandschap en de jongere heideontginningen. Deze gebieden zijn rond de eeuwwisseling 19e - 20e eeuw ontgonnen in de vooruitstrevende pioniersgeest van die tijd. De landschappelijke lijnen zijn minder organisch dan die van het kampenlandschap en ook de schaal is iets groter. Maar dit landschap heeft een duidelijk minder grootschalig en weids karakter met rechte ontginningslijnen als de jongere heideontginningen. Rijke groenstructuren van houtsingels, lanen en bospercelen kenmerken de oudere heideontginningen. Waar verschillen in de ondergrond zoals natte of droge omstandigheden in het kampenlandschap ook bovengronds ook goed zichtbaar zijn, is dit in de oudere heideontginningen minder duidelijk waarneembaar.

3.6.2 Bouwstenen

- Architectuur;
- Bomenlanen;
- Bomenrijen;
- Boomgaard;
- Bosjes;
- Ecologische verbingszone;
- Groen voorerf (voortuin met landelijk karakter).
- Hagen;
- Hekwerken;
- Houtsingels;
- Kruidenrijke akker- en weideranden;
- Kruidenrijke vegetatie;
- Linten & clusters;
- Natuurvriendelijke oevers;
- Open ruimtes - maat L;
- Overige bebouwing of overige bouwwerken;
- Poelen;
- Recreatieve paden;
- Solitaire bomen en boomgroepen;
- Struweelhagen;
- Zichtlijnen - Maat L.

Figuur 12: Oudere heideontginningen, landschapstypenkaart

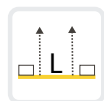
3.6.3 Richtlijnen structuur

Ruimte

Open ruimtes – maat L zijn gevarieerd in grootte en vorm. Behoud en herstel van de landschappelijke schaal met aanleg van kleine bossen voor een sterke ruimtelijke structuur.

Zicht

Doorzichten – Maat L zijn afwisselend en overwegend lang. Waar mogelijk is het aangrenzende beekdallandschap zichtbaar en beleefbaar.

Water

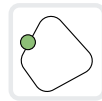
Aandacht voor de kwaliteit van waterlopen en kwelgebieden in het gebied. Zoek naar de mogelijkheden om bestaande of nieuwe watergangen in te zetten voor bredere doeleinden zoals klimaatadaptatie of biodiversiteit d.m.v. **natuurvriendelijke oevers**.

Bebouwing

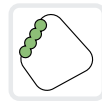

Indien bebouwing vanuit andere beleidsoverwegingen toegestaan wordt, dan zoveel mogelijk in de bestaande linten, knopen en clusters conform de bouwstenen: **Linten en clusters**, **overige bebouwing of overige bouwwerken**.

Landschap

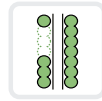
Solitaire bomen her en der in het landschap als markering van een erfrens

Bomenrijen op de erfrens of perceelgrens op ruime afstand van bebouwing en andere landschapselementen. Percelen niet omkaderen, maar aan maximaal één zijde afbakenen met een of bomenrij.

Bossen op percelen verspreid door het landschap, met respect voor ruimtebeleving.

Bomenlanen langs de infrastructuur behouden en waar mogelijk aanvullen en versterken.

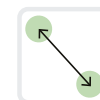

Kruidenrijke akker- en weideranden verspreid door het landschap.

Kruidenrijke vegetatie op extensief beheerde graslanden.

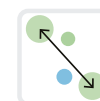
Biodiversiteit

Ecologische verbindingzones inrichten voor de daarvoor aangewezen flora- en faunasoorten.

Bevorderen en versterken van natuurwaarden met name in de overgang naar de bosgebieden (inrichten van mantel- en zoomvegetaties).

Realisatie van kleinschalige biotopen als ecologische stapstenen met bijvoorbeeld **natuurvriendelijke oevers**, **bosjes** en/of **kruidenrijke vegetatie**.

Recreatie

Het inrichten van **recreatieve paden** die het landschap beleefbaar maken voor extensieve recreatie.

3.6.4 Richtlijnen kavel

Voorerf

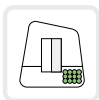
Groene uitstraling met de inrichting van een **'groen voorerf'**.

Omzoomd met een lage **haag** of landschappelijk houten **hekwerk**.

Een **solitaire boom of kleine boomgroep** bijvoorbeeld ter markering van de erfrens.

Een gedeelte van de tuin naast de voorgevel inrichten als **boomgaard**.

Minder verhard oppervlak door optimale logistieke indeling van het bedrijf zorgt voor een groene en natuurlijke uitstraling van het erf. Erven/bedrijven hebben maximaal één inrit, behalve als dit noodzakelijk is voor de bedrijfsvoering.

De **architectuur** van bebouwing is een belangrijk onderdeel van hoe een gebied wordt beleefd. De vormgeving van de bebouwing moet aansluiten op de kenmerken van het gebied. Over het algemeen betekent dit een ingetogen en eenvoudige architectuur met eigentijdse elementen die aansluiten op de bouwvorm van de oorspronkelijke boerderijen in het gebied.

Achtererf

De zijkanten en achterzijde van het erf worden begeleid door **bosjes**, **boomgaarden**, **houtsingels** en/of **struweelhagen**.

Op strategische plekken en met aantoonbare meerwaarde kan het achtererf ingepast worden met een andere meer transparante bouwsteen zoals een **bomenrij**, of **kruidenrijke akker- of weiderand**.

Figuur 13: Jongere heideontginningen

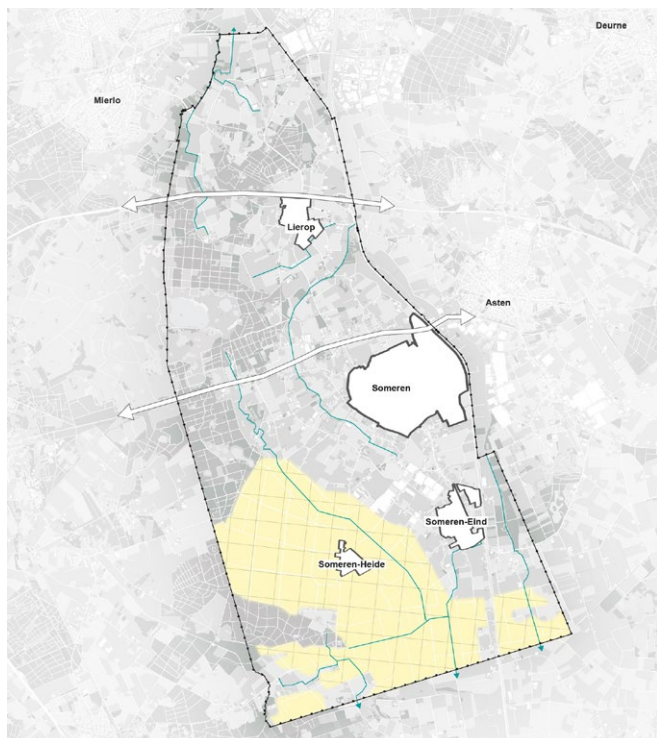
3.7 Jongere heideontginningen

3.7.1 Kenmerken

In het zuiden van de gemeente liggen de jongere heideontginningen. Dit landschap is het meest recent ontgonnen van alle Somerense landschappen. Doordat de landbouwtechnieken op het moment van ontginnen moderner was dan ten tijde van het ontstaan van het kampenlandschap, zijn de jongere heideontginningen veel grootschaliger. Dit paste beter bij de grote landbouwmachines dan de oudere, kleinschalige en grillige verkavelingen. De kenmerken van de jongere heideontginningen zijn de regelmatige en rechtlijnige patronen binnen relatief grootschalige gebieden met verre zichten. De overgang naar de bosgebieden is in dit landschap vrij hard, door een vrij rechtlijnige bosgrens. Er zijn enkele zeer waardevolle open gebieden waar ook geen/ weinig bebouwing aanwezig is. Structurerend in het landschap zijn de aanwezige bomenlanen van (Amerikaanse) Eiken. In het gebied zijn veel en grootschalige agrarische bedrijven aanwezig. Door de hier aanwezige open gebieden zijn de bedrijven op grotere afstand zichtbaar.

3.7.2 Bouwstenen

- Architectuur;
- Bomenlanen;
- Bomenrijen;
- Boomgaard;
- Bossen;
- Ecologische verbingszone;
- Groen voorerf (voortuin met landelijk karakter).
- Hagen;
- Hekwerken;
- Houtsingels;
- Kruidenrijke akker- en weideranden;
- Kruidenrijke vegetatie;
- Linten & clusters;
- Natuurvriendelijke oevers;
- Open ruimtes - maat XL;
- Overige bebouwing of overige bouwwerken;
- Recreatieve paden;
- Solitaire bomen en boomgroep;
- Struweelhagen;
- Zichtlijnen - Maat XL;

Figuur 14: Jongere heideontginningen, landschapstypenkaart

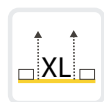
3.7.3 Richtlijnen structuur

Ruimte

Open ruimtes maat XL zijn overwegend groot. Het landschap heeft een open karakter. Alleen de randen, infrastructuur en erven zijn beplant met opgaande begroeiing.

Zicht

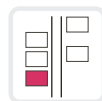
Doorzichten - maat XL zijn afwisselend en overwegend lang. Het landschap heeft een groen karakter door het agrarisch gebruik en de beplanting op erven en langs infrastructuur.

Water

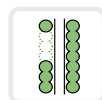
Aandacht voor de kwaliteit van waterlopen en kwelgebieden in het gebied. Zoek naar de mogelijkheden om bestaande of nieuwe watergangen in te zetten voor bredere doeleinden zoals klimaatadaptatie of biodiversiteit d.m.v. **natuurvriendelijke oevers**.

Bebouwing

Indien bebouwing vanuit andere beleidsoverwegingen toegestaan wordt, dan zoveel mogelijk in de bestaande linten, knopen en clusters conform de bouwstenen: **Linten, knopen en clusters, overige bebouwing of overige bouwwerken**.

Landschap

Bomenlanen langs de infrastructuur behouden en waar mogelijk aanvullen en versterken. De rechte bomenlanen langs de infrastructuur kenmerken dit gebied. Veel lanen bestaan uit Amerikaanse Eiken die vanwege de leeftijd binnenkort aan vervanging toe zijn. Hier liggen kansen om meer boomsoorten in dit gebied te introduceren ten behoeve van bijvoorbeeld de biodiversiteit. Probeer wel het karakter van grote rechte lanen te behouden.

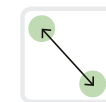

Kruidenrijke akker- en weideranden verspreid door het landschap.

Kruidenrijke vegetatie op extensief beheerde graslanden.

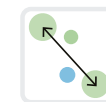
Biodiversiteit

Ecologische verbindingzones inrichten voor de daarvoor aangewezen flora- en faunasoorten.

Bevorderen en versterken van natuurwaarden met name in de overgang naar de bosgebieden (inrichten van mantel- en zoomvegetaties).

Realisatie van kleinschalige biotopen als ecologische stapstenen met bijvoorbeeld **natuurvriendelijke oevers** en/of **kruidenrijke vegetatie**.

Recreatie

Het inrichten van **recreatieve paden** die het landschap beleefbaar maken voor extensieve recreatie.

3.7.4 Richtlijnen kavel

Voorerf

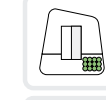
Groene en kleinschalige uitstraling met de inrichting van een **'groen voorerf'**.

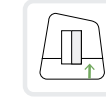
Omzoomd met een lage **haag** of landschappelijk houten **hekwerk**.

Een **solitaire boom** of kleine **boomgroep** bijvoorbeeld ter markering van de erfgrans.

Een gedeelte van de tuin naast de voorgevel inrichten als **boomgaard**.

Minder verhard oppervlak door optimale logistieke indeling van het bedrijf zorgt voor een groene en natuurlijke uitstraling van het erf. Erven/bedrijven hebben maximaal één inrit, behalve als dit noodzakelijk is voor de bedrijfsvoering.

De **architectuur** van bebouwing is een belangrijk onderdeel van hoe een gebied wordt beleefd. De vormgeving van de bebouwing moet aansluiten op de kenmerken van het gebied. Over het algemeen betekent dit een ingetogen en eenvoudige architectuur met eigentijdse elementen die aansluiten op de bouwvorm van de oorspronkelijke boerderijen in het gebied.

Achtererf

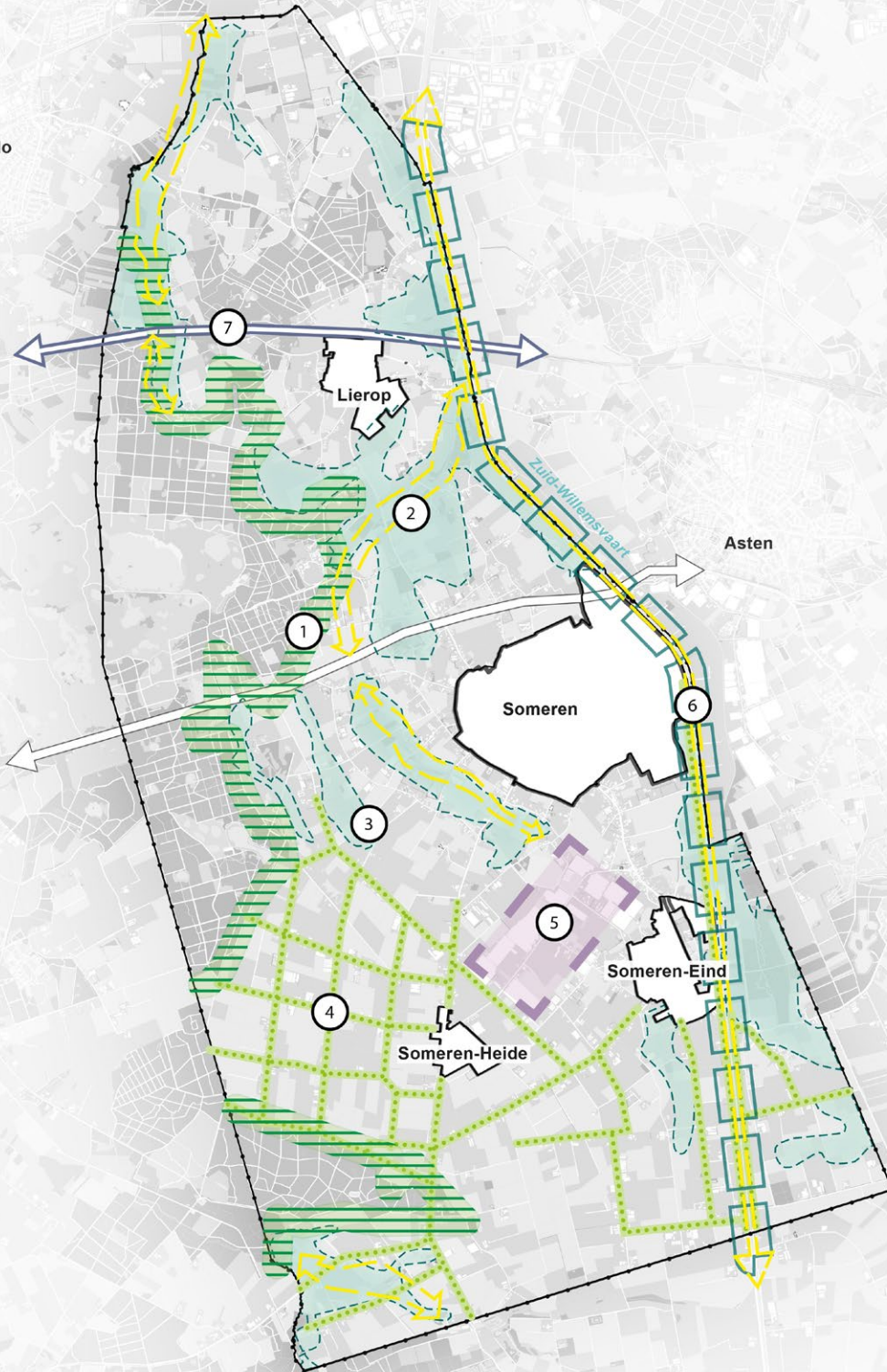
De zijkanten en achterzijde van het erf worden begeleid door bosjes, boomgaarden, houtsingels en/of struweelhagen.

Op strategische plekken en met aantoonbare meerwaarde kan het achtererf ingepast worden met een andere meer transparante bouwsteen zoals een bomenrij, of kruidenrijke akker- of weiderand.

Legenda:

1. Overgangszone Strabrechtse heide
2. EVZ's
3. Beekdalen
4. Bomenlanen jongere heideontginningen
5. Kassengebied Someren Eind
6. Kanaalzone
7. A67

3.8 Inspiratieprojecten

Niet alle eenheden die Someren kenmerken zijn helder in één landschapstype te vatten. Sommige eenheden overstijgen de grens van een landschapstype, of bieden vanwege hun kenmerken grote kansen om de beeldkwaliteit te verhogen. Omdat deze eenheden van grote waarde kunnen zijn om de beeldkwaliteit te versterken en niet aan bod komen in de richtlijnen en bouwstenen noemen we deze eenheden 'inspiratieprojecten'. Deze unieke plekken bieden kansen om op een hoog schaalniveau aan de slag te gaan met beeldkwaliteit.

Deze lijst met 'inspiratieprojecten' dient ter inspiratie om mee aan de slag te gaan. De lijst is niet limitatief, doet geen uitspraken over prioriteiten en zegt niet of deze inspiratieprojecten gerealiseerd gaan worden. Het kan dienen als inspiratie wanneer er bijvoorbeeld op gemeentelijk niveau aan de slag gegaan wordt met ruimtelijke kwaliteit. De inspiratieprojecten zijn:

1. Overgangszone Strabrechtse heide
2. EVZ's
3. Beekdalen
4. Bomenlanen jongere heideontginningen
5. Kassengebied Someren Eind
6. Kanaalzone
7. A67

3.8.1 Overgangszone Strabrechtse heide Ruimtelijke kenmerken

De overgang van het natuurgebied de Strabrechtse heide naar het omringende agrarische landschap is op dit moment relatief hard. Dicht beboste, hoogopgaande natuur gaat direct over in agrarische percelen.

Kans

Het kan voor de beeldkwaliteit, maar ook voor bijvoorbeeld de biodiversiteit een grote meerwaarde zijn als deze overgang wordt verzacht. Hierbij kan gedacht worden aan het creëren van een geleidelijke bosrand, bestaande uit kern, mantel en zoomvegetaties. Maar ook het toevoegen van landschapselementen in het agrarische landschap, of het extensiever gebruiken van de gronden kan bijdragen aan het verzachten van de overgang van natuur naar het agrarische gebied. Dit hoeft niet altijd ten koste te gaan van agrarische grond. Ook door aanpassingen te doen in het natuurgebied zelf kan de overgang verzacht worden.

3.8.2 EVZ's

Ruimtelijke kenmerken

Er zijn verschillende ecologische verbindingzones aangegeven in de gemeente. Sommige van deze zones zijn al ingericht voor de desbetreffende doelsoorten, sommige nog niet. Vaak zijn deze zones gelegen in kwetsbare gebieden.

Kans

Primair hebben deze zones uiteraard een ecologisch doel om natuurgebieden te verbinden voor flora en fauna. Maar doordat de inrichting van deze verbindingzones vaak goed aansluit bij de natuurlijke vegetatie van een plek, dient dit een dubbel doel. Door de ecologische verbindingzones te realiseren, kan de ecologie en de beeldkwaliteit gebaat zijn.

3.8.3 Beekdalen

Ruimtelijke kenmerken

De beekdalen lopen van zuid naar noord door het landschap van Someren. Deze beekdalen hebben een belangrijke ordenende rol gespeeld bij in de opbouw van het landschap van Someren.

Door allerlei recente aanpassingen zoals het verdwijnen van landschapselementen en het kanaliseren van de beekloop zijn deze beekdalen ruimtelijk haast niet meer herkenbaar.

Kans

Het opnieuw herkenbaar inrichten van deze beekdalen heeft een grote meerwaarde voor de beeldkwaliteit, maar tevens kunnen opgaven zoals recreatie, ecologie en klimaat integraal een plek krijgen in dit kwetsbare gebied.

3.8.4 Bomenlanen jongere heideontginningen Ruimtelijke kenmerken

Karakteristiek in de jongere heideontginningen zijn de lage kaarsrechte bomenlanen langs de wegen in een verder relatief open landschap. Deze bomenlanen zijn veelal aangeplant rond dezelfde tijdsperiode (ca. 1950-1960). Dit betekent dat deze bomenlanen ook rond dezelfde periode aan het einde van hun vitale levensduur komen en aan vervanging toe zijn.

Kans

Enerzijds zijn deze bomen zeer kenmerkend voor dit landschapstype en anderzijds zijn er veel argumenten om niet zomaar alleen dezelfde soorten te herplanten bij vervanging. Denk bijvoorbeeld aan de waarde voor biodiversiteit van meer diverse groenstructuren. Maak voor deze bomenlanen een integraal plan waarmee de beeldkwaliteit, maar ook de andere (potentiele) waarden van deze structuren toekomstbestendig behouden en versterkt kunnen worden.

3.8.5 Kassengebied Someren-Eind

Ruimtelijke kenmerken

Het kassengebied ten noord-westen van Someren Eind is een opvallende verschijning in het Somerense landschap. Het ligt als een vierkant blok 'bebouwing' aan het einde van een beekdal. Er zijn plannen geweest voor een groene inpassing, maar deze zijn nooit gerealiseerd.

Kans

Het gebied vormt de uitgelezen mogelijkheid om de ruimtelijke kwaliteit van het gebied te vergroten. Bijvoorbeeld door de randen van het gebied passend in het landschap in te passen, of de doorgaande landschapsstructuren in het gebied terug te laten komen.

3.8.6 Kanaalzone

Ruimtelijke kenmerken

De Zuid-Willemsvaart en de zone hier omheen loopt van zuid naar noord langs de gemeentegrens. Deze kanaalzone doorsnijdt meerdere landschapstypen. Het kanaal en de weg ernaast liggen enigszins verhoogd in het landschap. De percelen ernaast zijn veelal relatief klein en haaks op het kanaal georiënteerd.

Kans

De kanaalzone is een bijzonder element in het Somerense landschap. De aanleg ervan heeft het landschap in het verleden stevig veranderd. Qua historie en landschappelijke/recreatieve kwaliteit is het een zone met grote potentie. Toch is de zone niet overal goed beleefbaar. Het nadenken over het versterken van de ruimtelijke waarden van dit gebied en het beter beleefbaar maken van deze waarden is een kans voor dit gebied.

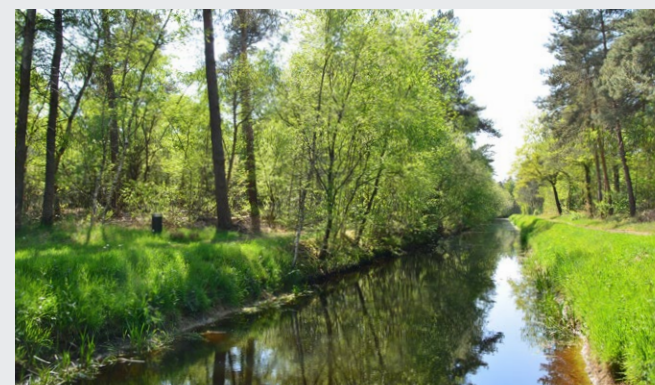
3.8.7 A67

Ruimtelijke kenmerken

De snelweg A67 loopt in oost-west richting ten noorden van Lierop door de gemeente. De zone rond de snelweg geeft een inkijkje in het landschap van Someren. De weg doorsnijdt een bosgebied en het kampenlandschap. Daarnaast is ook de kern Lierop zichtbaar met de Koepelkerk als bijzonder bouwwerk.

Kans

De zone rond de snelweg wordt door veel reizigers over de snelweg gezien. Het is enerzijds het visitekaartje van Someren, wat een inkijkje geeft in het Somerense landschap, maar anderzijds kan de snelweg ook aanleiding vormen voor 'nieuwe landschappen'. Denk bijvoorbeeld aan de koppeling van andere functies aan de snelwegzone zoals duurzame energieopwekking.

4 Bouwstenen

De bouwstenen vormen een praktische handleiding voor inrichtingsmaatregelen die passen in het typische Somerense landschap. In de richtlijnen per landschapstype is toegelicht welke bouwstenen passen binnen een bepaald landschapstype en hoe deze toegepast moeten worden. Dit kan per landschapstype verschillend zijn. De specificaties van de bouwstenen zijn over de verschillende landschapstypes over het algemeen hetzelfde. De plantkeuze per bouwsteen verschilt bijvoorbeeld wel per landschapstype.

De bouwstenen zijn als volgt opgebouwd:

Principetekeningen

Elke bouwsteen is voorzien van één of meerdere schematische principetekeningen die de verschijningsvorm en de positie van een bouwsteen in het landschap verduidelijken. De afmetingen die in de tekeningen weergegeven zijn, komen overeen met de maatvoeringen die beschreven zijn in de specificaties.

Specificaties

De specificaties geven maat en inhoud aan de bouwsteen. Over het algemeen zijn maatvoeringen gegeven binnen bepaalde marges. Dit betreft dan de minimale en maximale maat. Een boomgroep die groter zou zijn dan de maximale maat valt automatisch binnen het bouwsteen bosje. De mogelijkheden om af te wijken van de specificaties is beschreven in paragraaf 2.3

Plantkeuze

De plantkeuze is uitgewerkt per landschapstype zodat het sortiment zo goed mogelijk aansluit bij de soorten die van nature voorkomen in een bepaald landschapstype. Als basis is het sortiment genomen uit het beeldkwaliteitsplan van de gemeente Someren uit 2011. Deze sortimentslijst is op basis van de analyse van het landschap (zie bijlage) getoetst en waar nodig aangevuld. Daarbij is ook aangegeven welke soorten een significante bijdrage leveren aan de biodiversiteit en welke soorten in het kader van klimaatadaptatie geschikt zijn omdat ze goed tegen droge, of juist natte omstandigheden bestand zijn.

In de bouwstenen is dus de ideale combinatie van beplanting voorgesteld. Mocht u hiervan gemotiveerd willen afwijken, dan is het van belang dat u een soort waarvan u de keuze goed kan motiveren. Zoals in paragraaf 2.3 is beschreven kan het vanwege bijvoorbeeld de bestaande situatie, of de specifieke omstandigheden op een locatie noodzakelijk zijn af te wijken van het voorgestelde sortiment.

Probeer wel zoveel mogelijk in de buurt te blijven van het voorgestelde sortiment. Bijvoorbeeld door een soort uit een ander landschapstype te kiezen, een cultivar van een voorgestelde soort. Kies in ieder geval nooit voor een invasieve exoot. Dit zijn plantensoorten die van nature niet in Nederland voorkomen, maar zich hier wel prima thuisvoelen. Daardoor kunnen ze zich vestigen in het landschap en de natuur en met een snelle vermeerdering schade toebrengen aan de soorten die op een plek van nature voorkomen. Naast de invasieve soorten zijn er de ongewenste soorten. Dit zijn plantensoorten die niet passen bij de beeldkwaliteit van een bepaald landschap, maar verder niet direct schadelijk zijn. Denk hierbij aan Laurier of Coniferen. Het verdient de voorkeur om aan te sluiten bij het in dit beeldkwaliteitsplan voorgestelde sortiment. Bij nieuwe aanplant zijn ongewenste

soorten uiteraard niet passend. Bij bestaande beplanting is het een maatwerkafweging hoe hiermee om te gaan. Wanneer de ongewenste beplanting niet weggehaald wordt, dan kan mogelijk gedacht worden aan het vervangen met een inheems soort zodra deze soort aan het einde van de levensduur is.

Stila

Stila is de 'Subsidieregeling Landschap Noord-Brabant'. Het doel van deze provinciale regeling is het stimuleren van de aanleg en het beheer van landschapselementen, bloemrijke randen en wandelpaden door particuliere grondeigenaren. Net als de meeste Brabantse gemeenten neemt ook de gemeente Someren deel aan Stila. Deze stimuleringsregeling is gebaseerd op pakketten/elementen zoals bloemrijke randen of houtsingels. Voor de opbouw van de bouwstenen in voorliggend BKP is zoveel mogelijk aangesloten bij de pakketten die Stila hanteert. Waar nodig is een Somerense toevoeging gedaan op basis van lokale kenmerken.

Stila is te vinden op:

A: bosje

Een bosje is een robuust landschapselement met naast de landschappelijke waarde ook een grote waarde voor de biodiversiteit. Een bosje vergt weinig onderhoud en heeft een natuurlijke verschijningsvorm.

Specificaties realisatie

- Een bosje is minimaal 1000 m² en maximaal 5000 m² groot. Een kleiner bosje valt onder de bouwsteen 'boomgroep' en een groter bosje is een bosgebied;
- Plantafstand struiken 1,25 x 1,25 meter;
- De mantel is minimaal 3 meter breed en bestaat voornamelijk uit struikvormers;
- De zoom is minimaal 1 meter breed en bestaat voornamelijk uit kruidenrijke vegetatie.;
- Bij dit type element kan bij de aanplant het beste gekozen worden voor een verhouding van 30-40% boomvormende soorten en 60-70% struikvormende soorten;
- Struikvormers worden in groepen aangeplant van 5-7 planten van dezelfde soort bij elkaar. Boomvormers mogen ook individueel aangeplant worden.
- Er dienen minimaal 5 verschillende soorten struikvormers te worden toegepast.

Specificaties beheer

- Streef in het beheer naar een indeling waarbij boomvormers overblijven in een grid met een onderlinge afstand van min. 8 meter hart op hart;
- Overhangende takken kunnen gedurende het gehele jaar worden teruggesnoeid.
- Het element wordt voor maximaal 80% beheerd als bos met opgaande beplanting.

Specificaties beplanting

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Meerwaarde	B	K	OH	JH
Struikvormers						
Acer campestre	Veldesdoorn					
Amelanchier lamarckii	Krentenboompje					
Cornus mas	Gele Kornoelje					
Cornus sanguinea	Rode Kornoelje					
Corylus avellana	Hazelaar					
Crataegus monogyna*	Meidoorn*					
Euonymus europaeus	Kardinaalsmuts					
Ilex aquifolium	Hulst					
Ligustrum vulgare	Liguster					
Prunus spinosa	Sleedoorn					
Rhamnus Frangula	Vuilboom					
Ribes rubrum	Aalbes					
Rosa canina	Hondsroos					
Rosa rubiginosa	Egelantier					
Sambucus nigra	Vlier					
Sorbus aucuparia	Lijsterbes					
Viburnum opulus	Gelderse Roos					
Boomvormers						
Alnus glutinosa	Els					
Betula pendula	Ruwe Berk					
Betula pubescens	Zacht Berk					
Carpinus betulus	Haagbeuk					
Fagus sylvatica	Beuk					
Fraxinus excelsior	Es					
Pinus sylvestris	Grove Den					
Populus alba	Witte Abeel					
Populus nigra	Zwarte populier					
Populus tremula	Ratelpopulier					
Prunus avium	Kers					
Quercus robur	Zomereik					
Salix alba	Schietwilg					
Salix cinerea	Grauwe wilg					

Legenda

- Grote meerwaarde biodiversiteit
- Klimaatbestendig (nat)
- Klimaatbestendig (droog)
- B Beekdallandschap
- K Kampenlandschap
- OH Oudere heideontginningen
- JH Jongere heideontginningen

* Houd rekening met bufferzone bacterievuur ten zuiden van de Provinciale Weg (toepassing Meidoorn niet toegestaan)

Bron: <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/plantenziekten-en-plagen/bacterievuur/bufferzones>

B: houtsingel

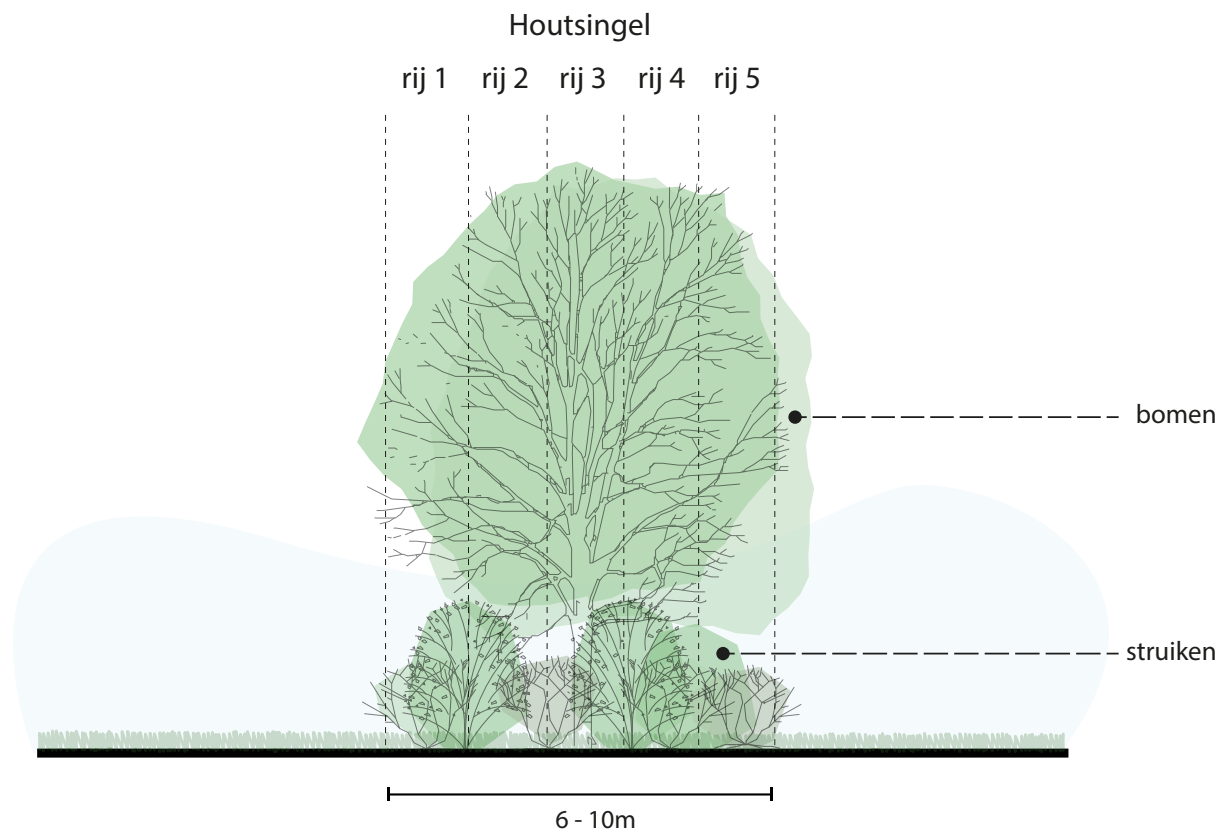
Een houtsingel is een lijnvormig element in het landschap. Het geeft structuur aan het landschap en heeft een grote invloed op de ruimtebeleving. Het is een belangrijk element als biotoop en verbindingszone voor vogels en andere kleine dieren. Een houtsingel bestaat overwegend uit struiken, maar kan hier en daar ook forser uitgroeien.

Specificaties realisatie

- Een houtsingel heeft een breedte van 6 - 10 meter (minimaal 5 rijen beplanting);
- Plantafstand struiken 1,25 x 1,25 meter;
- Boomvormers worden aangeplant in de middelste rij(en);
- De buitenste rijen worden aangeplant met inheemse struikvormers;
- Bij dit type element kan bij de aanplant het beste gekozen worden voor een verhouding van 10-20% boomvormende soorten en 80-90% struikvormende soorten;
- Struikvormers worden in groepen aangeplant van 5-7 planten van dezelfde soort bij elkaar;
- Er dienen minimaal 5 verschillende soorten struikvormers te worden toegepast.

Specificaties beheer

- De voorkeur gaat uit naar het vrij uit laten groeien van de houtsingel, hierbij mogen overhangende takken worden teruggesnoeid.
- Bij het beheren van het element mogen de struikvormers deels worden afgezet. Voldoende boomvormers dienen behouden te blijven.
- Snoeiwerkzaamheden worden uitgevoerd in de periode tussen 1 november en 15 maart; takken die over aangrenzende percelen hangen, mogen het hele jaar worden teruggesnoeid.

Specificaties beplanting

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Meerwaarde	B	K	OH	JH
Struikvormers						
Acer campestre	Veldesdoorn					
Amelanchier lamarckii	Krentenboompje					
Cornus mas	Gele Kornoelje					
Cornus sanguinea	Rode Kornoelje					
Corylus avellana	Hazelaar					
Crataegus monogyna*	Meidoorn*					
Euonymus europaeus	Kardinaalsmuts					
Ilex aquifolium	Hulst					
Ligustrum vulgare	Liguster					
Prunus spinosa	Sleedoorn					
Rhamnus Frangula	Vuilboom					
Ribes rubrum	Aalbes					
Rosa canina	Hondsroos					
Rosa rubiginosa	Egelantier					
Sambucus nigra	Vlier					
Sorbus aucuparia	Lijsterbes					
Viburnum opulus	Gelderse Roos					
Boomvormers						
Alnus glutinosa	Els					
Betula pendula	Ruwe Berk					
Betula pubescens	Zacht Berk					
Carpinus betulus	Haagbeuk					
Fagus sylvatica	Beuk					
Fraxinus excelsior	Es					
Pinus sylvestris	Grove Den					
Populus alba	Witte Abeel					
Populus nigra	Zwarte populier					
Populus tremula	Ratelpopulier					
Prunus avium	Kers					
Quercus robur	Zomereik					
Salix alba	Schietwilg					
Salix cinerea	Grauwe wilg					

Legenda

- Grote meerwaarde biodiversiteit
- Klimaatbestendig (nat)
- Klimaatbestendig (droog)
- B Beekdallandschap
- K Kampenlandschap
- OH Oudere heideontginningen
- JH Jongere heideontginningen

* Houd rekening met bufferzone bacterievuur ten zuiden van de Provinciale Weg (toepassing Meidoorn niet toegestaan)

Bron: <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/plantenziekten-en-plagen/bacterievuur/bufferzones>

C: knotbomenrij

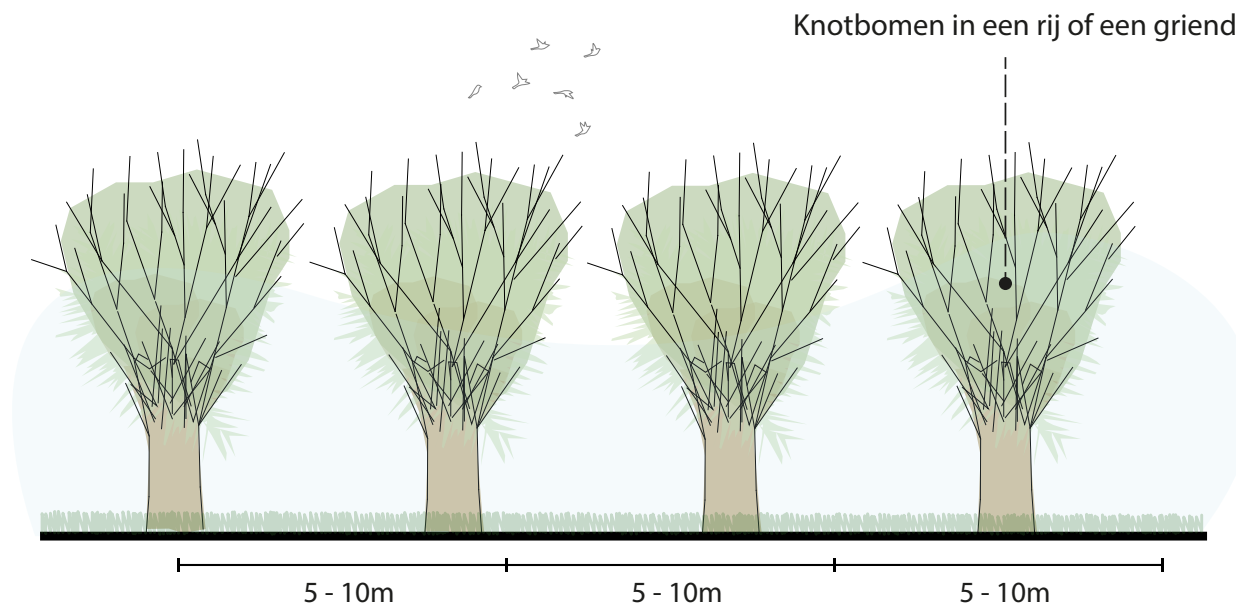
Een knotbomenrij is een lijnvormig landschapselement wat vooral voorkomt op lager gelegen natte delen van het landschap. Door met beheer de takken periodiek te snoeien, ontstaat het karakteristieke beeld van een knotboom.

Specificaties realisatie

- Een rij knotbomen bestaat minimaal uit 5 bomen;
- Plantafstand in de rij van minimaal 5 meter en maximaal 10 meter.
- De minimale lengte is 25 meter en de maximale breedte 50 meter.
- Meerdere knotbomenrijen naast elkaar worden ook wel een griend genoemd.
- Een griend kan bestaan uit meerdere soorten wilgen.
- Een griend heeft een minimaal oppervlak van 100 m² en maximaal 5000 m² groot.

Specificaties beheer

- Knotbomenrijen van meer dan 30 stuks worden in minimaal twee fasen geknot. Ca. de helft van de knotbomenrij wordt het ene jaar geknot en de andere helft wordt minimaal 2 jaar later geknot.

Specificaties beplanting

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Meerwaarde	B	K	OH	JH
Knotbomenrij						
Alnus glutinosa	Els					
Salix alba	Schietwilg					

Legenda

- Grote meerwaarde biodiversiteit
- Klimaatbestendig (nat)
- Klimaatbestendig (droog)
- B Beekdallandschap
- K Kampenlandschap
- OH Oudere heideontginningen
- JH Jongere heideontginningen

D: struweelhaag

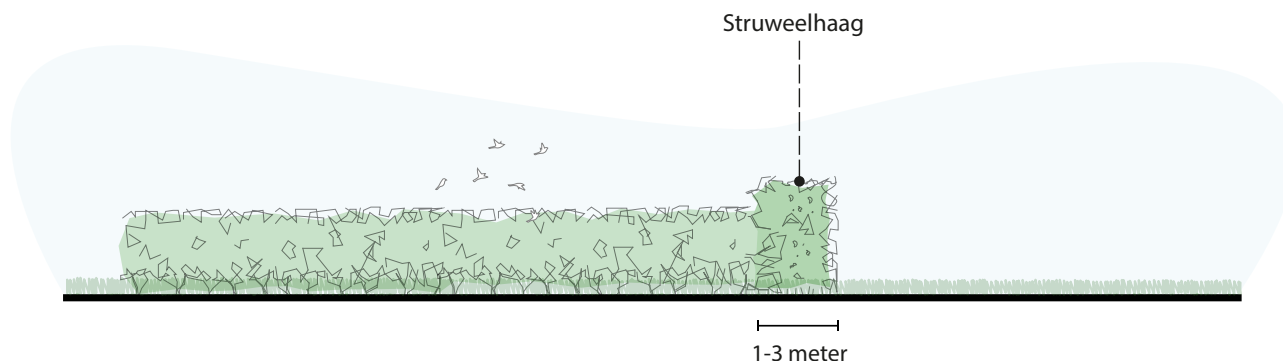
Een struweelhaag bestaat vooral uit doornstruiken. De haag is dicht beplant. Hierdoor is het de ideale plek voor vogels om te broeden, maar ook om voedsel te zoeken. Doordat de struweelhaag regelmatig flink gesnoeid wordt, heeft deze een minder natuurlijke uitstraling dan bijvoorbeeld de houtsingel.

Specificaties realisatie

- Een struweelhaag wordt in één- of twee rijen aangeplant.
- Circa 50% bestaat uit doorndragende struiken.
- Een struweelhaag bestaat enkel uit struikvormers. Er dienen minimaal 5 verschillende soorten te worden toegepast.
- Plantafstand in een éénrijig element is 0,25 tot 0,5 meter.
- Plantafstand in een tweerijig element is 0,5 tot 1 meter. De rijen worden kruislings aangeplant.
- Een struweelhaag is 1-3 meter breed.

Specificaties beheer

- De struweelhaag mag één maal per drie jaar gesnoeid worden.
- Terugsnoeiwerkzaamheden worden verricht in de periode tussen 1 oktober en 15 maart.

Specificaties beplanting

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Meerwaarde	B	K	OH	JH
Struikvormers						
Acer campestre	Veldesdoorn	☑				
Amelanchier lamarckii	Krentenboompje					
Cornus mas	Gele Kornoelje	☑				
Cornus sanguinea	Rode Kornoelje	☑ ☑ ☑				
Corylus avellana	Hazelaar	☑				
Crataegus monogyna*	Meidoorn*	☑				
Euonymus europaeus	Kardinaalsmuts	☑ ☑				
Ilex aquifolium	Hulst					
Ligustrum vulgare	Liguster					
Prunus spinosa	Sleedoorn	☑				
Rhamnus Frangula	Vuilboom					
Ribes rubrum	Aalbes	☑				
Rosa canina	Hondsroos	☑				
Rosa rubiginosa	Egelantier	☑				
Sambucus nigra	Vlier	☑				
Sorbus aucuparia	Lijsterbes	☑ ☑				
Viburnum opulus	Gelderse Roos	☑				

Legenda

- ☑ Grote meerwaarde biodiversiteit
- ☑ Klimaatbestendig (nat)
- ☑ Klimaatbestendig (droog)
- B Beekdallandschap
- K Kampenlandschap
- OH Oudere heideontginningen
- JH Jongere heideontginningen

* Houd rekening met bufferzone bacterievuur ten zuiden van de Provinciale Weg (toepassing Meidoorn niet toegestaan)

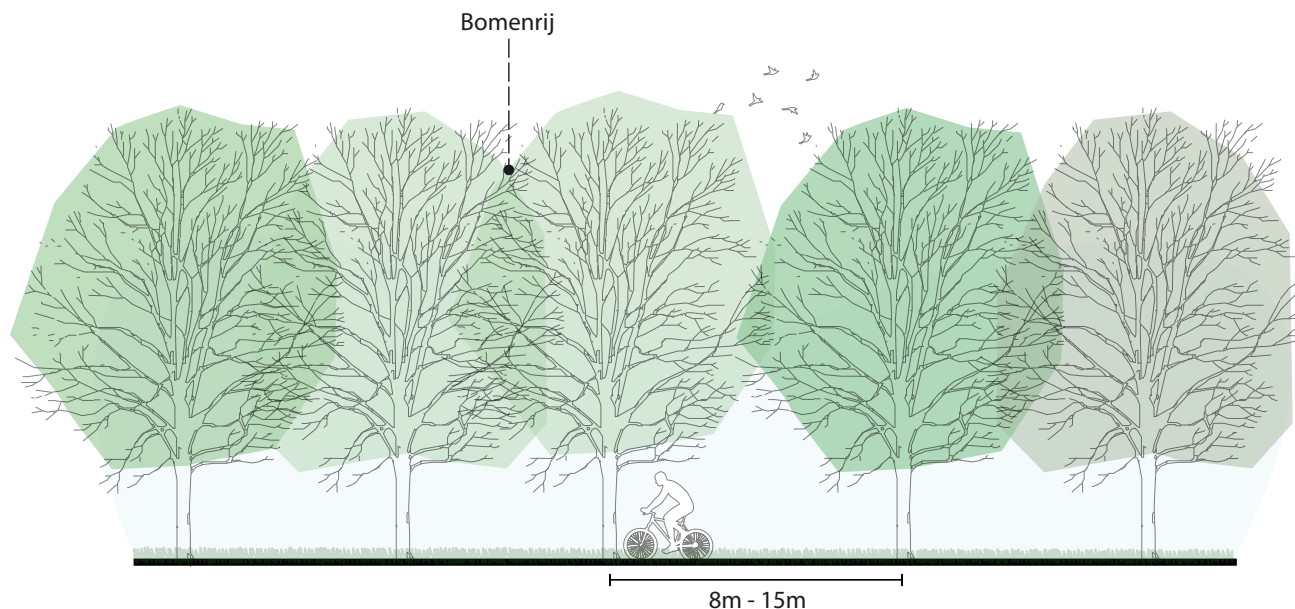
Bron: <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/plantenziekten-en-plagen/bacterievuur/bufferzones>

E: bomenrij/ bomenlaan

Een bomenrij of bomenlaan komt in veel verschillende verschijningsvormen voor. Ze zijn vaak bepalend voor de herkenbaarheid en oriëntatie in een landschap. Denk aan een rij Populieren die een watergang markeert, of een bomenlaan die een bocht in de weg begeleidt.

Specificaties realisatie

- Rij van inheemse laanbomen. Een dubbele bomenrij is een bomenlaan;
- Plantafstand in de rij 8-12 meter;
- Bij aanplant minimaal 2 meter uit de perceelsgrens, sloot of infrastructuur vrijhouden;
- De bomenrij bestaat uit minimaal 8 bomen;
- Bomenrij langs doorgaande wegen, gebruikmakend van één soort per weg/wegdeel. Dit zorgt voor herkenbaarheid in het landschap;
- Bomenrijen langs percelen of lokale wegen mogen gevarieerd zijn in sortiment. Dit zorgt voor een divers beeld en kan bijdragen aan de verhoging van de biodiversiteit. Kies maximaal 3 soorten per 100 m bomenrij.

Specificaties beheer

- De bomen worden maximaal éénmaal per jaar gesnoeid. Na het snoeien beslaat de kroonhoogte minimaal 50% van de hoogte van de boom.

Specificaties beplanting

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Meerwaarde	B	K	OH	JH
Bomenrij/bomenlaan						
Aesculus hippocastanum	Witte paardenkastanje	🌿		■	■	
Acer pseudoplatanus	Esdoorn	🌿		■	■	■
Betula pendula	Ruwe Berk					■
Fagus sylvatica	Beuk				■	■
Fraxinus excelsior	Es	🌿	■	■		
Populus alba	Witte abeel	🌿	■			
Populus nigra	Zwarte populier	🌿	■	■		
Quercus robur	Eik	🌿	■	■	■	■
Quercus rubra	Amerikaanse eik					■
Tilia cordata	Linde	🌿 ☀️		■	■	■

Legenda

- 🌿 Grote meerwaarde biodiversiteit
- 🌿 Klimaatbestendig (nat)
- ☀️ Klimaatbestendig (droog)
- B Beekdallandschap
- K Kampenlandschap
- OH Oudere heideontginningen
- JH Jongere heideontginningen

F: boomgaard

Boomgaarden worden vaak aangeplant op of nabij erven. Ze bestaan uit een verzameling van fruitbomen. Door de bloem en vruchtdracht heeft een boomgaard een hoge sier- en gebruikswaarde.

Specificaties realisatie

- De takvrijestam is minimaal 1,5 meter hoog en de onderbegroeiing bestaat uit een grazige vegetatie;
- Een boomgaard bestaat uit minimaal 10 fruitbomen en heeft een dichtheid van minimaal 50 en maximaal 150 bomen per hectare.
- De boomgaard heeft een oppervlakte van maximaal 5.000 m2.
- Ca. 90% van de bomen bestaat uit fruitbomen de overige 10 % kan bestaand uit andere vruchtdragende bomen, bijvoorbeeld een noot of kastanje.
- Bij voorkeur wordt gekozen voor oude rassen die van oudsher voorkomen in de regio.
- Onderlinge plantafstanden afhankelijk van soort. Over het algemeen kan een onderlinge afstand van circa 10 meter aangehouden worden.

Specificaties beheer

- De fruitbomen worden tenminste eenmaal in het jaar gesnoeid in de periode 1 juli tot 15 maart. Voor andere soorten is enkel vorm- of onderhoudsnoei nodig.
- De onderbegroeiing wordt jaarlijks beweide, of de boomgaard wordt jaarlijks gemaaid, waarbij het maaisel wordt afgevoerd.

Specificaties beplanting

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Meerwaarde	B	K	OH	JH
Boomgaard						
Malus domestica	Appel	🐛		■	■	■
Mespilus germanica	Mispel	🐛		■	■	■
Prunus avium	Kers	🐛		■	■	■
Prunus domestica	Pruim	🐛		■	■	■
Pyrus communis	Peer	🐛 ☀️		■	■	■

Legenda

- 🐛 Grote meerwaarde biodiversiteit
- 🌧️ Klimaatbestendig (nat)
- ☀️ Klimaatbestendig (droog)
- B Beekdallandschap
- K Kampenlandschap
- OH Oudere heideontginningen
- JH Jongere heideontginningen

G: solitaire bomen en boomgroepen

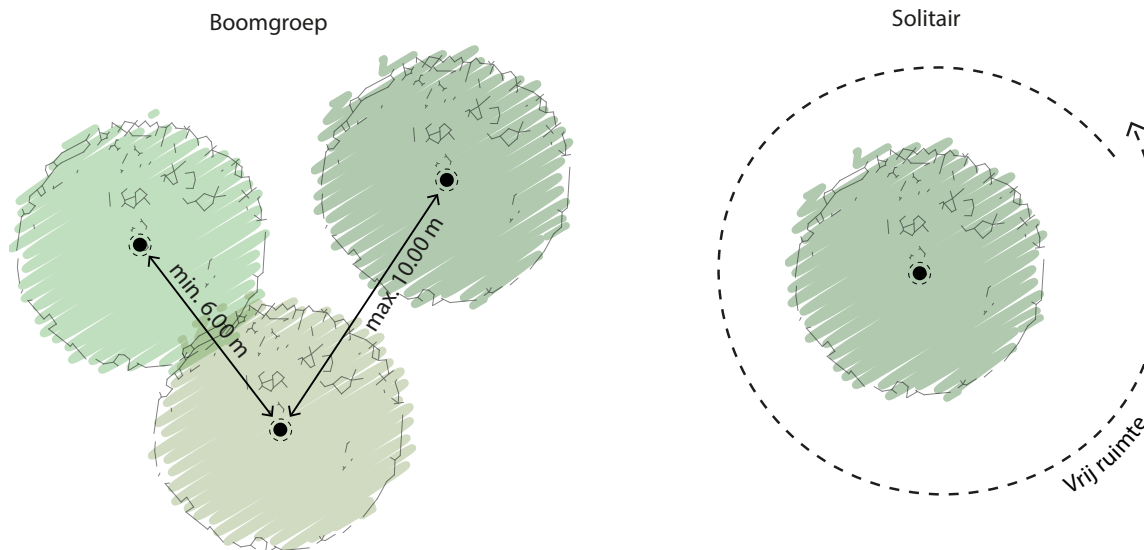
Een boomgroep/solitaire boom is een vrij liggend landschapselement van inheemse loofbomen. Zeker de solitaire boom en in minder mate ook de boomgroep zijn markeringspunten in het landschap. De aanplant markeert een punt in het landschap, zoals een grens, of een plek waar twee wegen samenkomen.

Specificaties realisatie

- Een solitaire boom is altijd maar 1 boom. Een boomgroep bestaat uit 3 tot 10 bomen.
- Plant een solitaire boom vrijstaand van andere landschapselementen aan en op minimaal 15 meter van de stam uit de gevel van uw woning en of bijgebouwen.
- Bij aanplant minimaal 2 meter uit de perceelsgrens, sloot of infrastructuur vrijhouden;
- Boomgroepen kunnen op een regelmatige, maar ook op een onregelmatige plantafstand worden geplant.
- Boomgroepen kunnen uit dezelfde, maar ook verschillende soorten bestaan.
- Minimale plantafstand in een boomgroep bedraagt 6 meter de maximale plantafstand bedraagt 10 meter.

Specificaties beheer

- De bomen mogen zoveel mogelijk vrij uitgroeien. Indien noodzakelijk kan snoei toegepast worden. Na het snoeien beslaat de kroonhoogte minimaal 50% van de hoogte van de boom.

Specificaties beplanting

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Meerwaarde	B	K	OH	JH
Solitaire boom of boomgroep						
Aesculus hippocastanum	Witte paardenkastanje	✔				
Acer pseudoplatnus	Esdoorn	✔				
Alnus glutinosa	Els	✔				
Betula pendula	Ruwe Berk					
Fagus sylvatica	Beuk					
Juglans regia	Noot					
Quercus robur	Eik					
Salix alba	Schietwilg					
Tilia cordata	Linde	✔				

Legenda

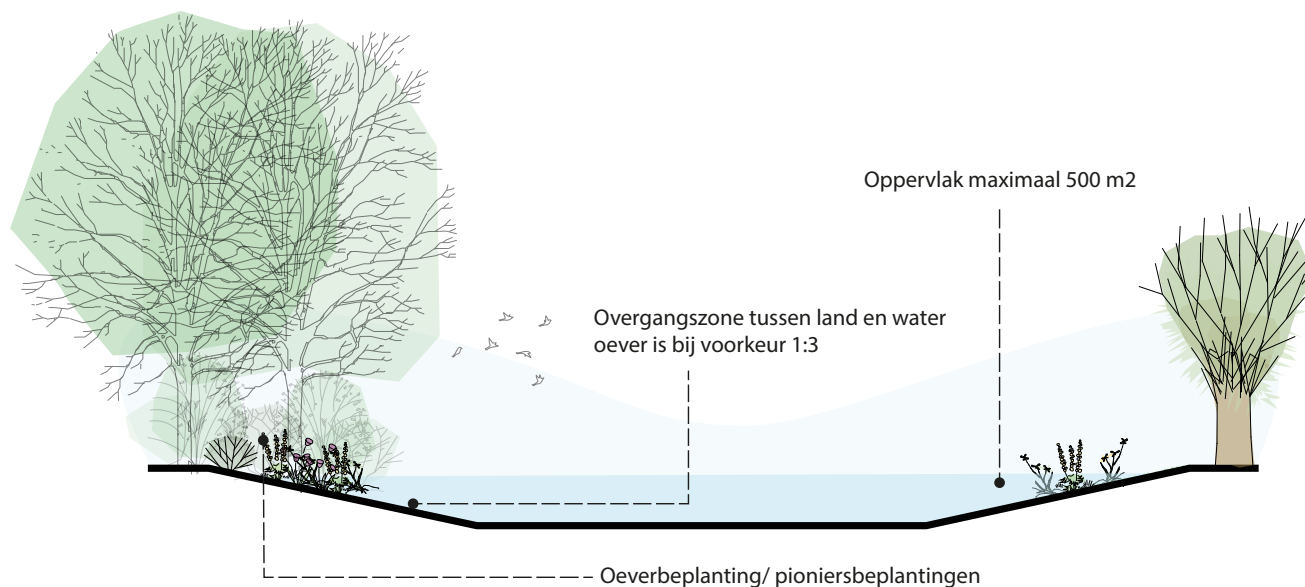
- ✔ Grote meerwaarde biodiversiteit
- 🌧️ Klimaatbestendig (nat)
- ☀️ Klimaatbestendig (droog)
- B Beekdallandschap
- K Kampenlandschap
- OH Oudere heideontginningen
- JH Jongere heideontginningen

H: poelen

Een poel is van grote waarde als biotoop voor amfibieën en libellen. Voor de aanleg is het belangrijk om naar de lokale omstandigheden boven, maar zeker ook onder de grond te kijken.

Specificaties realisatie

- Het oppervlak van een nieuwe poel is maximaal 500 m².
- De afmetingen van een te graven poel worden door verschillende factoren bepaald. Bij het graven kan men het best uitgaan van een wateroppervlakte met een doorsnede van 20 - 30 m.
- Kleine poelen (minder dan 10 m. doorsnede) vragen vanwege snelle verlanding regelmatig onderhoud.
- Er dient minimaal 50% van de dag zonlicht aanwezig te zijn op de poel.
- Poelen worden bij voorkeur op voldoende afstand (minimaal 10-20 meter) van hoogopgaande begroeiing aangelegd. Invallend blad kan een zeer snelle verlanding veroorzaken. Dat noodzaakt tot veelvuldig opschonen. Elke opschoning is een verstoring voor het leven in de poel.
- Een poel mag niet in verbinding staan met sloten of greppels.
- Het talud (hellingshoek) van een poel is bij voorkeur 1 : 3 of flauwer. Bij ruimtegebrek of lage grondwaterstanden mag het talud aan de zuidzijde maximaal 1 : 1 zijn en aan de noordzijde maximaal 1 : 2.
- In vlakke terreinen dienen poelen tot op 0,5 á 1,0 m beneden de laagste grondwaterstand te worden uitgegraven.
- Grote, diepe poelen (meer dan 1 m. beneden de laagste grondwaterstand) worden op den duur door vissen bevolkt en dit is niet wenselijk.

- Minimaal de helft van het natte oppervlakte van de poel bestaat in de periode 15 maart tot 15 juni uit open water. De waterdiepte van de in de diepste delen van de poel is minimaal 0,5 m in de periode tussen 1 oktober en 1 april.
- Een incidentele droogval is toegestaan en wenselijk in de periode 15 juni tot 15 november.

Specificaties beheer

- Voor behoud van voldoende open water wordt het element indien noodzakelijk opgeschoond/gebaggerd.
- Maximaal 20% van de oppervlakte van de oevers bestaat uit opslag van bomen of struiken. Het teveel aan opslag moet worden verwijderd.

I: natuurvriendelijke oever

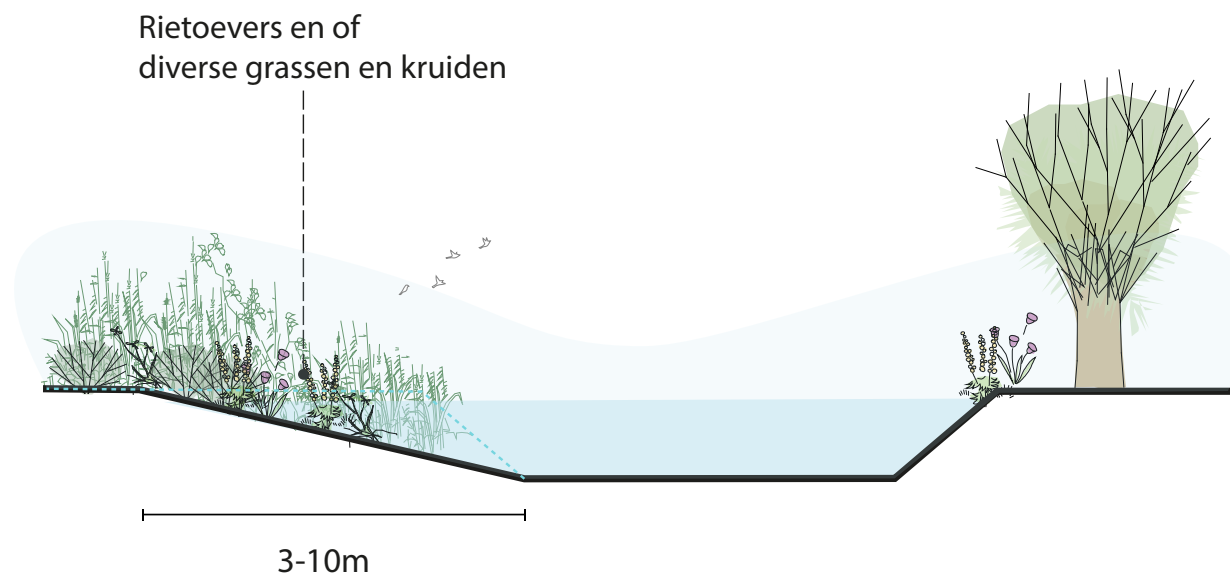
Een steile oever is prima om water te bergen en af te voeren, maar heeft amper ecologische waarde. Wanneer een oever een flauw talud heeft, ontstaan er veel verschillende waterdieptes. Hier kunnen flora en fauna ideaal gebruik van maken. Met een flauwer talud is er tevens een grotere oppervlakte met ondiep water wat in het voorjaar snel opwarmt. Dit zijn ideale omstandigheden voor waterinsecten.

Specificaties realisatie

- Een natuurvriendelijke oever is een aaneengesloten oever langs een bestaande waterloop, in de vorm van een drasberm, plasberm of flauw talud (minimaal 1:3, de voorkeur is flauwer, tot 1:6);
- De oever heeft een begroeiing van inheemse kruidachtige planten. De oeverbegroeiing kan overwegend uit riet bestaan (rietoever) of uit diverse grassen en kruiden (graskruidenoever).
- De oever heeft een minimale lengte van ca. 25 meter en een breedte van tenminste 3 meter en maximaal 10 meter.

Specificaties beheer

- De oever wordt in een cyclus van minimaal éénmaal per 2 jaar en maximaal éénmaal per jaar gemaaid. Maaiwerkzaamheden worden verricht in de periode tussen 1 oktober en 1 maart.
- Maximaal 20% van de oppervlakte van het element bestaat uit bomen en struiken. Teveel aan bomen en struiken wordt verwijderd.
- Er mogen geen wijzigingen aangebracht worden in het profiel van de natuurvriendelijke oever om verstoring te voorkomen.

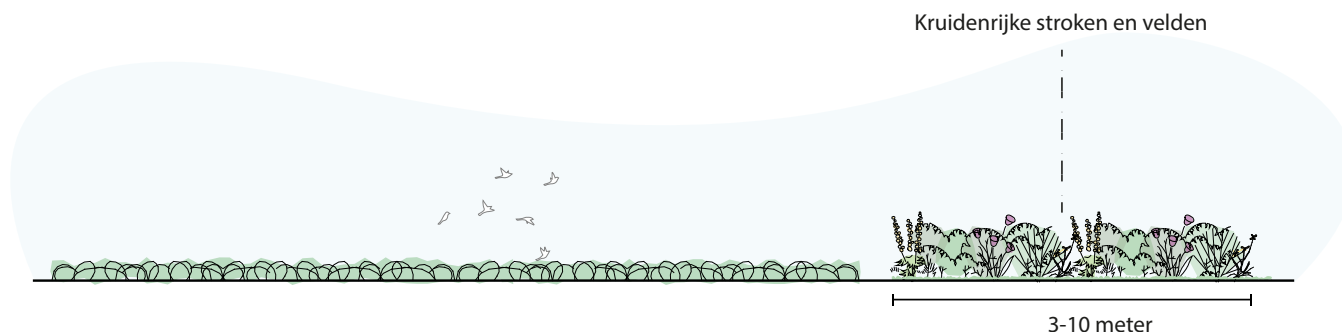

J: kruidenrijke akker- en weideranden

Kruidenrijke akker- en weideranden zijn er in vele verschillende soorten en maten. Vanwege de beperkte hoogte is dit een ideaal landschapselement om toe te passen in open landschappen. Door de randen van percelen niet langer te bemesten en hier een kruidenrijk zaadmengsel in te zaaien, of te laten ontstaan, wordt de rand veel aantrekkelijker qua landschapsbeeld, maar ook qua biodiversiteit.

Specificaties realisatie

- Kruidenrijke akker- en weideranden zijn er in verschillende voorbeelden. De toepassing is afhankelijk van locatie en doel. Enkele voorbeelden zijn:
 - Botanische weiderand
 - Botanische hooilandrand
 - Wintervoedselrand
 - Wilde bijenrand
 - Patrijzenrand
- Een kruidenrijke akker- en weiderand heeft een breedte van 3-10 meter en heeft een minimale lengte van 25 meter.
- Er worden geen struiken of bomen toegepast in kruidenrijke akker- en weideranden.
- Pas een sortiment toe van bij voorkeur inheemse soorten wat aansluit bij de lokale kenmerken. Probeer een meerwaarde voor biodiversiteit te bereiken door soorten toe te passen die als voedsel- en/of schuilgelegenheid kunnen dienen voor insecten, vogels en kleine zoogdieren.

- Een aandachtspunt is dat vanuit het bodemprogramma 'Onweerstaanbaar Someren' een specifiek kruidenmengsel beschikbaar wordt gesteld voor agrariërs. Deze wordt (deels) gesubsidieerd vanuit het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB).

Specificaties beheer

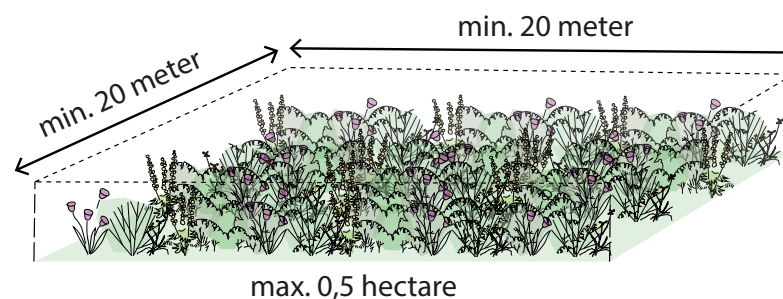
- Het gewas wordt jaarlijks 1 keer gemaaid en het maaisel wordt binnen 14 dagen afgevoerd.
- Er wordt niet gemaaid tijdens het vogelbroedseizoen.
- Afhankelijk van de toepassing kan het wenselijk zijn om gefaseerd te maaien, bijvoorbeeld bij een wilde bijenrand. Zo blijft er altijd voedsel beschikbaar voor de doelsoorten.

K: kruidenrijke vegetatie

Kruidenrijke vegetatie is er in vele verschillende soorten en maten. Vanwege de beperkte hoogte is dit een ideaal landschapselement om toe te passen in open landschappen. Door een perceel, of een deel hiervan niet langer te bemesten en hier een kruidenrijk zaadmengsel in te zaaien, of te laten ontstaan, wordt het perceel veel aantrekkelijker qua landschapsbeeld, maar ook qua biodiversiteit. Dit landschapselement is goed te combineren met extensieve beweiding.

Specificaties realisatie

- Kruidenrijke vegetatie wordt toegepast op (een deel van) een perceel in de vorm van een blok met een minimale maat van 20 bij 20 meter en is maximaal 0,5 hectare groot.
- Kruidenrijke vegetatie is er in verschillende voorbeelden. De toepassing is afhankelijk van locatie en doel. Enkele voorbeelden zijn:
 - Botanische weide
 - Botanische hooiland
 - Wintervoedsel
 - Wilde bijen
 - Akkervogels
- Er kan sporadisch een enkele solitaire struik of boom worden toegepast in de kruidenrijke vegetatie.
- Pas een sortiment toe van bij voorkeur inheemse soorten wat aansluit bij de lokale kenmerken. Probeer een meerwaarde voor biodiversiteit te bereiken door soorten toe te passen die als voedsel- en/of schuilgelegenheid kunnen dienen voor insecten, vogels en kleine zoogdieren.

- Een aandachtspunt is dat vanuit het bodemprogramma 'Onweerstaanbaar Someren' een specifiek kruidenmengsel beschikbaar wordt gesteld voor agrariërs. Deze wordt (deels) gesubsidieerd vanuit het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB).

Specificaties beheer

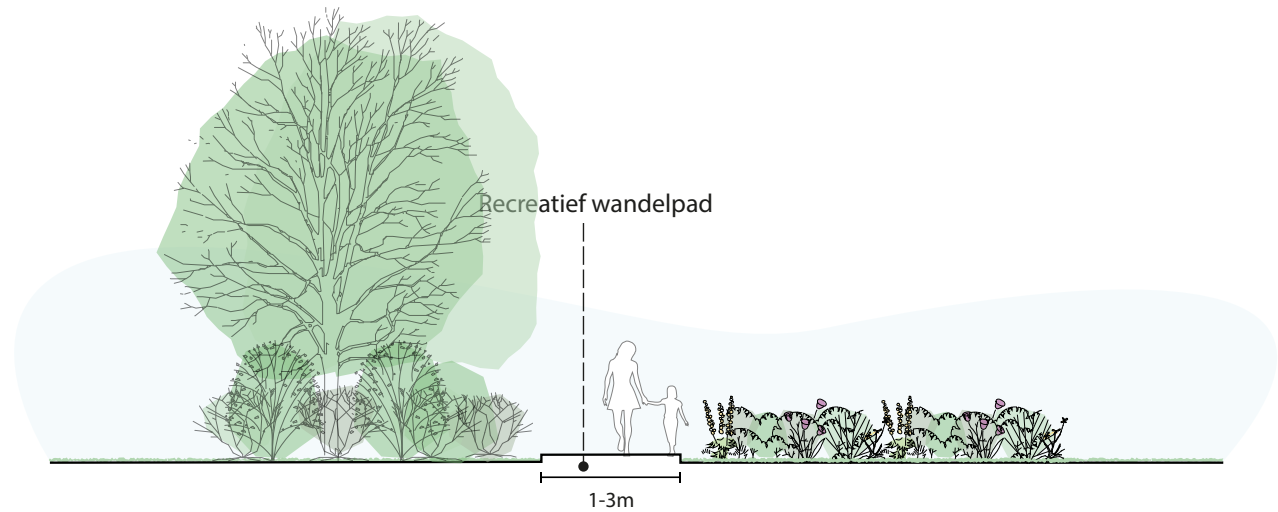
- Het gewas wordt jaarlijks 1 keer gemaaid en het maaisel wordt binnen 14 dagen afgevoerd.
- Er wordt niet gemaaid tijdens het vogelbroedseizoen.
- In plaats van maaien is extensief beweiden ook een optie.
- Afhankelijk van de toepassing kan het wenselijk zijn om gefaseerd te maaien, bijvoorbeeld bij een wilde bijenrand. Zo blijft er altijd voedsel beschikbaar voor de doelsoorten.

L: recreatieve paden

Recreatieve paden dragen bij aan de beleving van het landschap. Een pad wat door het landschap loopt, zorgt voor een andere ruimtebeleving dan vanaf bijvoorbeeld de openbare weg. Een pad moet hiervoor wel een logische route vormen, bijvoorbeeld als onderdeel van een recreatief netwerk, of als verbinding tussen twee punten.

Specificaties realisatie

- Een recreatief pad heeft een breedte van minimaal 1 en maximaal 3 meter.
- Het pad is bij voorkeur onverhard. Wanneer het voor de toegankelijkheid wenselijk is het pad te verharden, dan wordt halfverharding toegepast.
- Een nieuw recreatief pad vormt een onderdeel van een doorgaande wandelstructuur.

M: haag

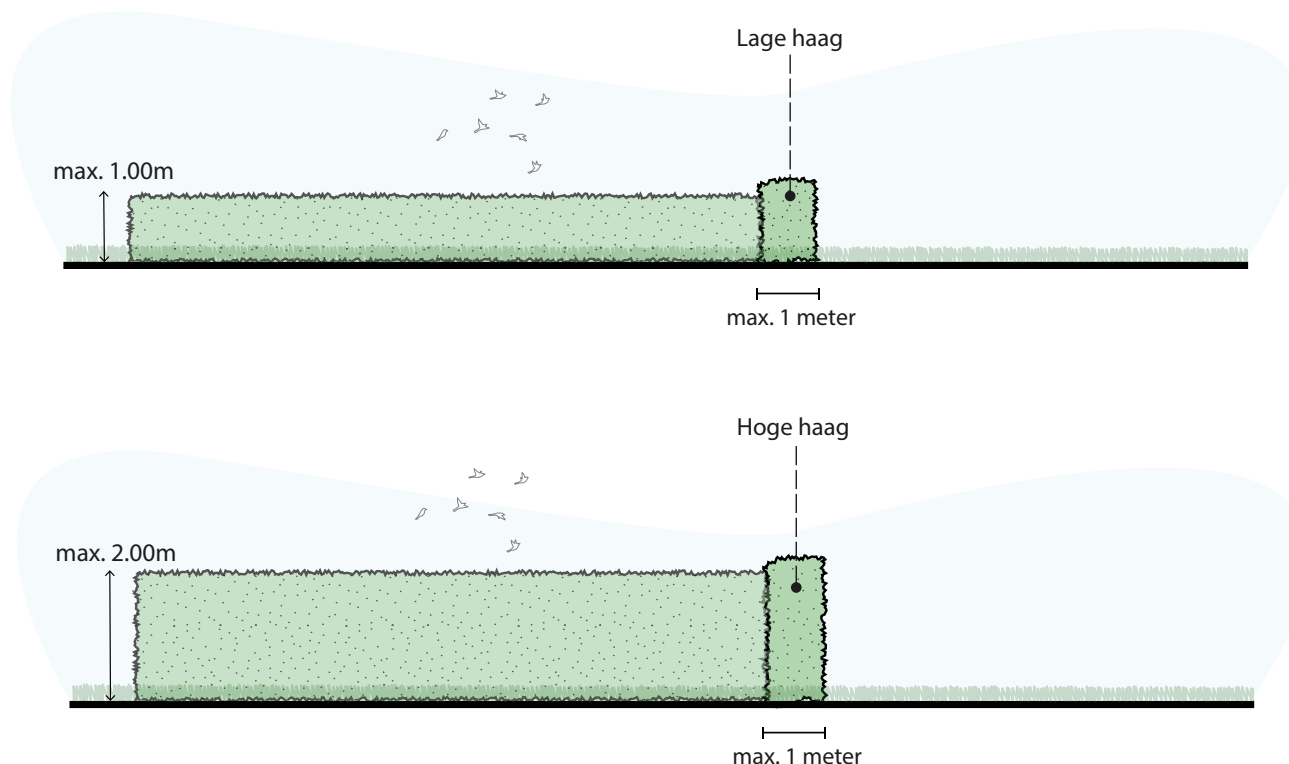
Geschoren heggen zijn al eeuwen te vinden in het Nederlandse cultuurlandschap. Ze zijn vooral op en rond de erven te vinden als veekering of eigendomsmarkering. Op een voorerf kan een lage haag het ruimtelijke beeld behouden en een passende overgang tussen openbaar en privé maken. Op het achtererf kan een hoge haag dienen als visuele afscherming.

Specificaties realisatie

- Het betreft een één- of tweerijig element;
- Een haag wordt 50 cm vanuit de perceelsgrens aangeplant;
- De plantafstand is afhankelijk van de plantmaat en eindhoogte die gekozen wordt. Een lage haag wordt dichter beplant dan een hoge haag. Bij een enkele rij ca. 4-5 planten per m²;
- Bij een dubbele rij ca. 7 planten per m²;
- Bij een dubbele rij aanplanten in een verspringend verband;
- Maximale breedte 1 meter.

Specificaties beheer

- Snoeiwerkzaamheden worden verricht in de periode tussen mei en augustus.
- In de eerste drie jaar meerdere keren per jaar snoeien geeft een positief effect op de dichtheid en structuur van de haag.

Specificaties beplanting

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Meerwaarde	B	K	OH	JH
Haag						
Acer campestre	Veldesdoorn	🌿	🌊	🌿	🌿	🌿
Carpinus betulus	Haagbeuk	🌊🌞	🌊	🌿	🌿	🌿
Crataegus monogyna*	Meidoorn*	🌿	🌊	🌿	🌿	🌿
Fagus sylvatica	Beuk		🌊	🌿	🌿	🌿
Ligustrum vulgare	Liguster	🌿	🌊	🌿	🌿	🌿

Legenda

- 🌿 Grote meerwaarde biodiversiteit
- 🌊 Klimaatbestendig (nat)
- 🌞 Klimaatbestendig (droog)
- B Beekdallandschap
- K Kampenlandschap
- OH Oudere heideontginningen
- JH Jongere heideontginningen

* Houd rekening met bufferzone bacterievuur ten zuiden van de Provinciale Weg (toepassing Meidoorn niet toegestaan)

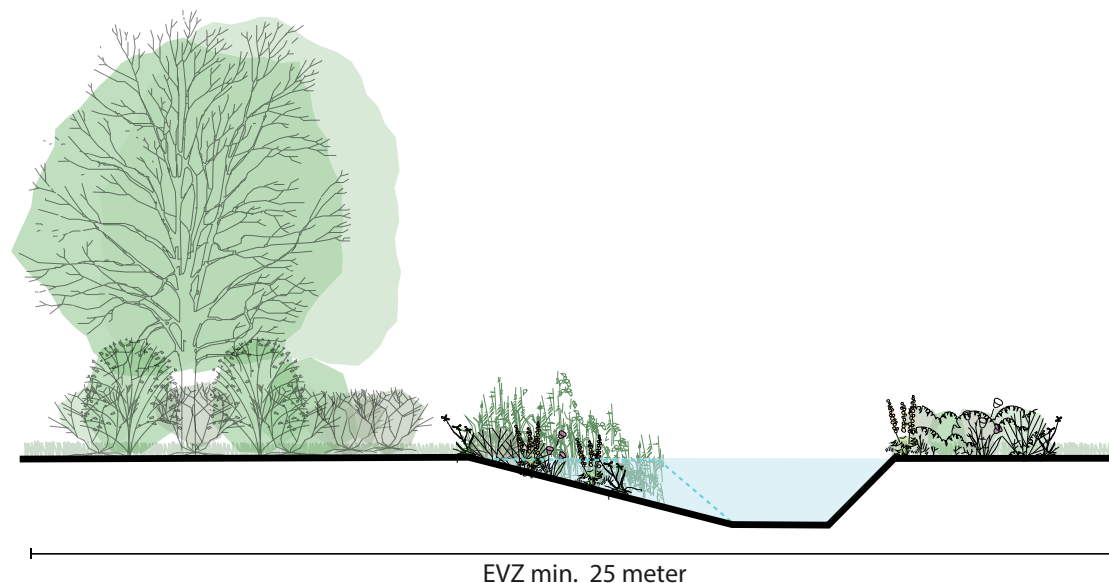
Bron: <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/plantenziekten-en-plagen/bacterievuur/bufferzones>

N: ecologische verbindingzone

Om natuurgebieden met elkaar te verbinden, kan een ecologische verbindingzone gerealiseerd worden. Hiervoor zijn al een aantal plekken aangewezen. Het is bij de aanleg belangrijk om te kijken voor welke soort er gebruik van moet gaan maken. Elke soort stelt namelijk specifieke eisen aan de inrichting van een ecologische verbindingzone.

Specificaties realisatie

- Een ecologische verbindingzone heeft een minimale maatvoering van 25 meter breed.
- Een verbindingzone is bij voorkeur een aaneengesloten zone, maar kan voor sommige soorten ook vormgegeven worden met stapstenen.
- De onderliggende afstand van deze stapstenen wordt bepaald door de aanwezige doelsoorten binnen de ecologische verbindingzone.
- Een onderbreking van 100 meter kan al een barrière vormen. Deze barrières dienen te worden voorkomen als de doelsoort(en) hierom vragen.
- Een ecologische verbindingzone kan worden versterkt/ gevormd door de groene bouwstenen.
- Binnen een ecologische verbindingzone wordt bijgedragen aan de aanwezige doelsoorten, zowel in beplantingssoorten als inrichting.

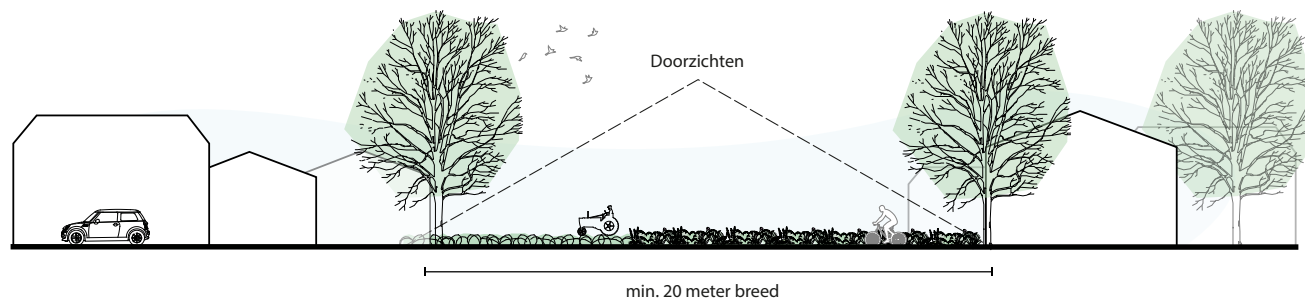

Specificaties beheer

- Bij het beheren van een ecologische verbindingzone staat het behoud, herstellen en/of versterken van de aanwezige natuurwaarden voorop.
- Bij het beheren wordt er ingespeeld op de aanwezige doelsoorten in de ecologische verbindingzone. Dit zowel voor flora als fauna.
- Onderbrekingen die zijn ontstaan, worden herbepplant voor een optimale verbinding.
- Soorten beplantingen die de doelsoorten verstoren en/of overnemen worden verwijderd.

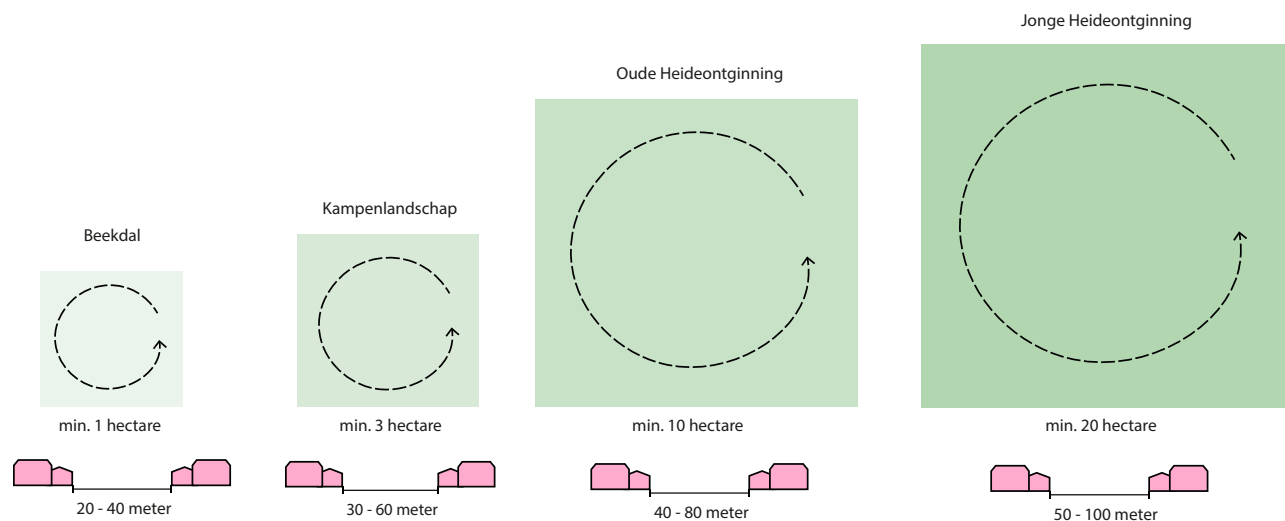
O: S,M,L- doorzichten

Een doorzicht is een plek waar vanaf de openbare weg het landschap beleefd kan worden. Een doorzicht kijkt altijd uit op een bouwsteen 'open ruimte'. Een doorzicht zorgt voor de ruimtebeleving van een landschap. Het geeft soms verrassende uitzichten op het landschap en geeft een gevoel van de maat en schaal van een landschap.

Specificaties realisatie

- De landschappelijke doorzichten hebben een minimale breedte van 20 tot 50 meter (afhankelijk van het landschapstype) om het landschap goed te kunnen ervaren.
- De breedte van een doorzicht varieert per landschapstype en komt overeen met de schaal van het desbetreffende landschapstype. Streef naar doorzichten met een maat van:
 - Jongere Heideontginning 50 -100 meter
 - Oudere Heideontginning 40- 80 meter
 - Kampenlandschap 30 – 60 meter
 - Beekdallandschap 20 – 40 meter
- Het beoordelen van doorzichten is altijd maatwerk. Het is niet mogelijk om in voorliggend beeldkwaliteitsplan alle doorzichten op de kaart te zetten. Bovenstaande specificaties helpen bij het beoordelen van een plek, of hier een waardevol doorzicht aanwezig is, of gecreëerd kan worden. Om deze beoordeling eenvoudiger te maken zijn een deel van de waardevolle doorzichten geïnventariseerd en weergegeven op de kaart 'doorzichten en open ruimtes' in bijlage 2. Als een bepaalde plek dus niet geduid is op deze kaart betekent dit dus niet automatisch dat hier geen waardevol doorzicht aanwezig is.

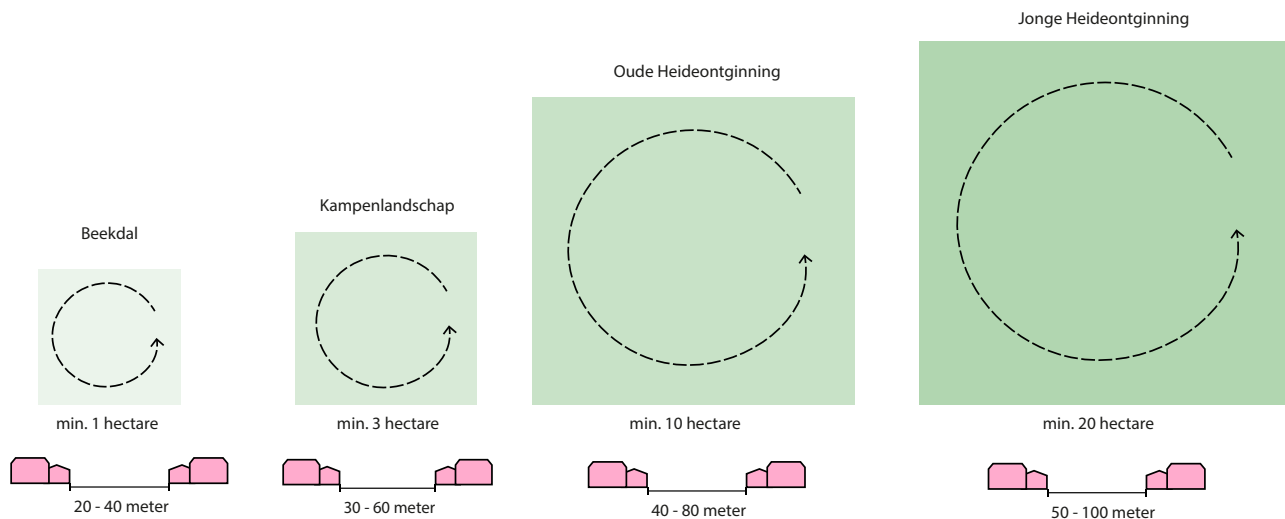

P: S,M,L- open ruimtes

Een open ruimte is een aangesloten open ruimte in het landschap die door een doorzicht beleefbaar is vanaf de openbare weg. Het geeft een gevoel van de maat en schaal van een landschap.

Specificaties realisatie

- Een open ruimte is een in één keer beleefbare ruimte. Eenjarige gewassen die boven ooghoogte groeien zoals bijvoorbeeld mais worden niet meegeteld in de beperking van een open ruimte. Een groot deel van het jaar zijn deze gewassen niet op het land aanwezig. Daarnaast kan het per jaar verschillend zijn waar deze gewassen groeien.
- De oppervlakte van een open ruimte varieert per landschapstype en komt overeen met de schaal van het desbetreffende landschapstype. Streef naar open ruimtes met een maat van:
 - Jongere Heideontginning 20 hectare
 - Oudere Heideontginning 10 hectare
 - Kampenlandschap 3 hectare
 - Beekdallandschap 1 hectare
- Een open ruimte is beleefbaar vanaf de openbare weg via minimaal het volgende aantal doorzichten (zie voor de specificaties de bouwsteen doorzichten):
 - Jongere Heideontginning minimaal 6 doorzichten per ruimte
 - Oudere Heideontginning minimaal 4 doorzichten per ruimte
 - Kampenlandschap minimaal 1 doorzicht per ruimte
 - Beekdallandschap minimaal 1 doorzicht per ruimte

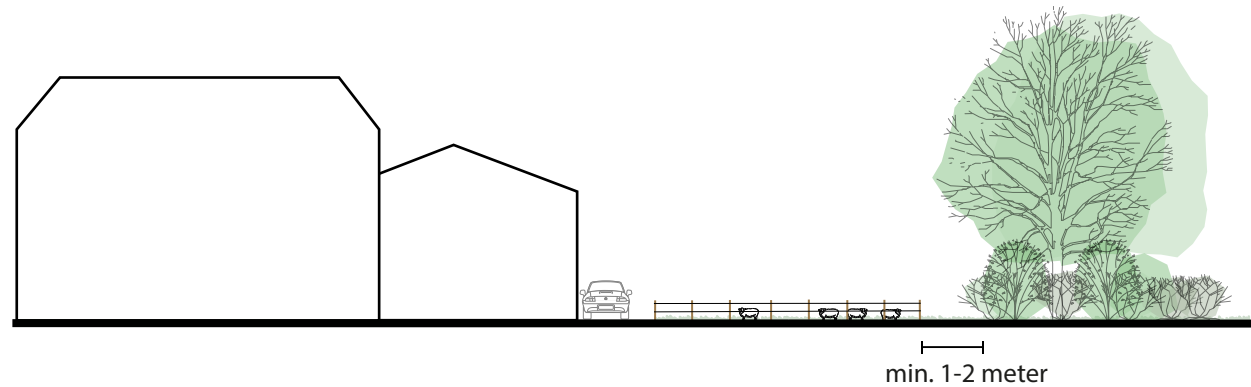
- Het beoordelen van open ruimtes is altijd maatwerk. Het is niet mogelijk om in voorliggend beeldkwaliteitsplan alle open ruimtes op de kaart te zetten. Bovenstaande specificaties helpen bij het beoordelen van een plek, of hier een waardevolle open ruimte aanwezig is, of gecreëerd kan worden. Om deze beoordeling eenvoudiger te maken zijn een deel van de waardevolle open ruimtes geïnventariseerd en weergegeven op de kaart 'doorzichten en open ruimtes' in bijlage 2. Als een bepaalde plek dus niet geduid is op deze kaart betekent dit dus niet automatisch dat hier geen waardevolle open ruimte aanwezig is.

Q: hekwerken

Hekwerken zijn veelzijdig en in allerlei vormen te vinden in het landschap. Het is dan belangrijk dat dit hekwerk aansluit bij de sfeer en uitstraling van het landschap.

Specificaties realisatie

- Bij afrasteringen voor vee of paarden een natuurvriendelijk hekwerk toepassen (faunapassages);
- Schapenhekwerken (houten palen met draad), eenvoudige houten palen in combinatie met gespannen draad of band of grofmazige gaashekwerken zijn passend;
- Speilen-, staafhekwerken en harmonicagaas op of rond het erf is uitgesloten;
- Het hekwerk dient minimaal 1-2 meter buiten het landschapselement te worden geplaatst om vraat te voorkomen.

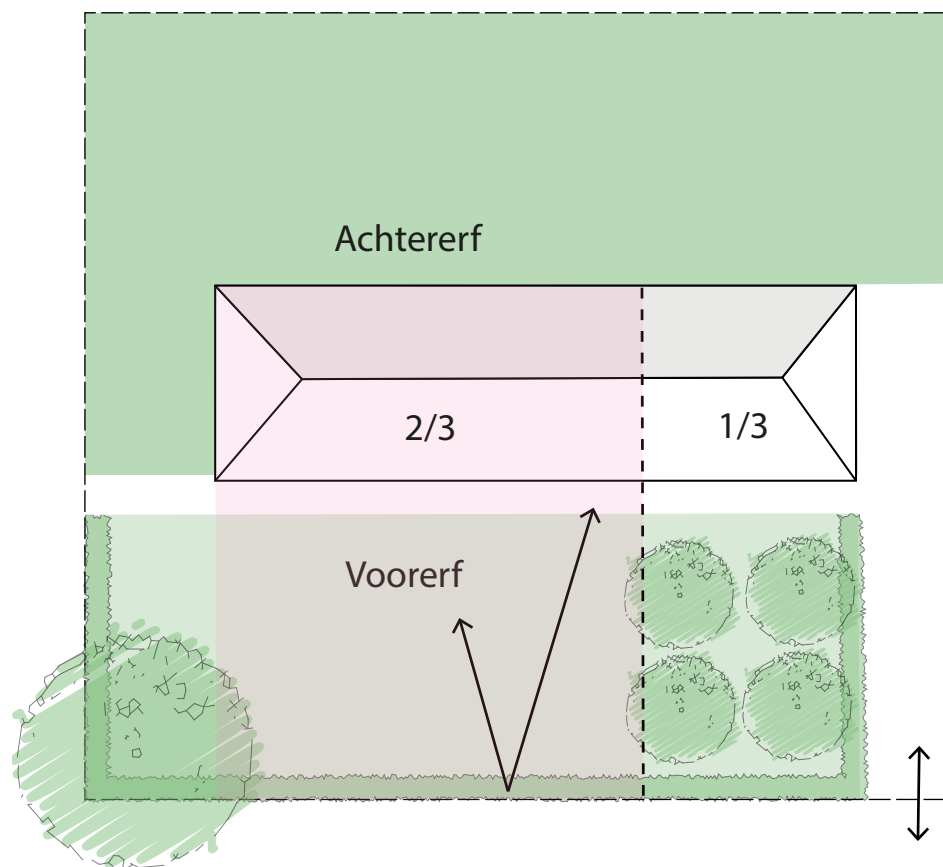
R: voortuin met landelijk karakter

De beeldkwaliteit van een landschap wordt voor een belangrijk deel ook bepaald door wat er tussen een woning en de openbare weg gebeurt. De voortuin is het visitekaartje van het erf. Om hierin vrijheid te geven, zijn de specificaties relatief breed ten opzichte van de overige bouwstenen. Het belangrijkste is dat de voortuin aansluit bij het landelijke karakter van het buitengebied.

Specificaties realisatie

- Lage knip- en scheerhaag of schapenhek als erfafscheiding ca. 1.00-1.20 meter hoog;
- Een solitaire boom of boomgroep op een hoekpunt (op veilige afstand van de woning) als markering van uw erf;
- Uitgangspunt is dat de voortuin overwegend bestaat uit laagblijvende beplanting, zodat het zicht op de woning niet wordt weggenomen.
- 2/3 deel van de voorgevel van de woning richting de openbare weg blijft vrij van hoog opgaande beplanting

(zie voor het beheer de losse bouwstenen)

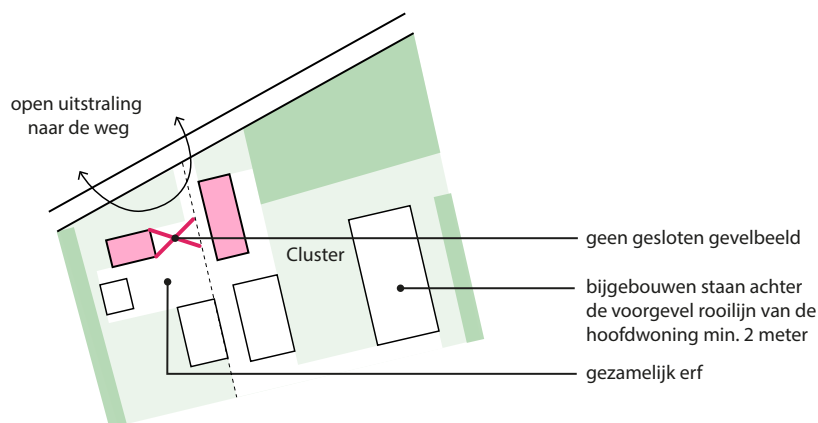
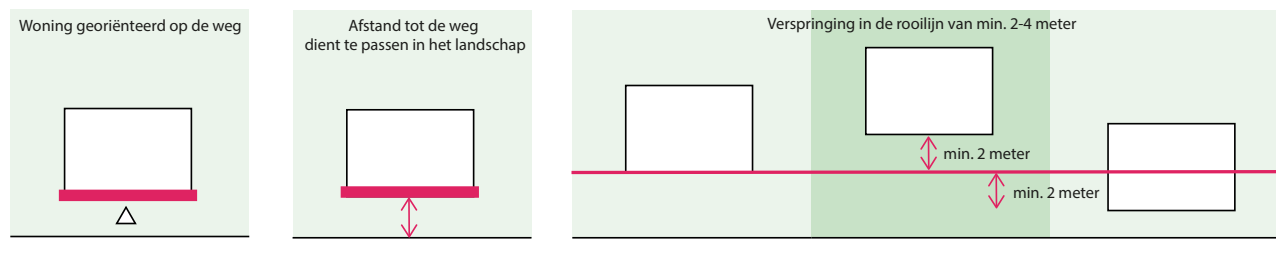

S: linten en clusters

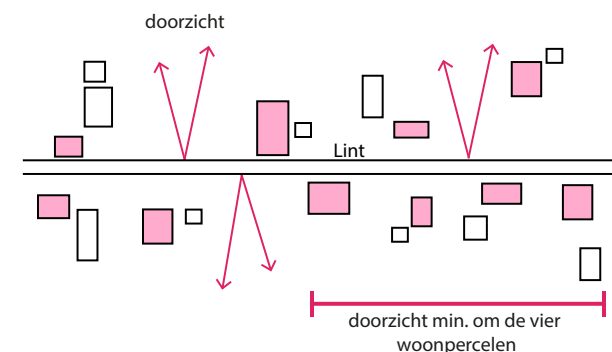
Linten en clusters zijn in veel verschillende vormen in het landschap te vinden. Vaak hebben ze een rijke historie en zijn ze ontstaan vanuit een aantal oude boerderijen. Het is een lijnvormige verzameling van gebouwen aan een weg (lintbebouwing) of bebouwing in verschillende oriëntaties rond een knooppunt (clusters). De bebouwing vormt samen een ruimtelijke eenheid in het landschap.

Specificaties realisatie

- Woningen aan het lint dienen georiënteerd te zijn op de weg (haaks of parallel);
 - De afstand van de voorgevel tot de as van de weg dient overeen te komen met die van de belendende bebouwingselementen of -complexen (verschilt per landschapstype).
 - De woningen in het lint hebben onderling een verspringing in de voorgevelrooilijn van ca. 2 meter vóór of achter de bestaande rooilijn.
 - Minimaal om de vier woonpercelen dient er een doorzicht naar het landschap te worden opgenomen/ behouden (het bestemmingsplan is leidend).
 - De goot- en bouwhoogte van de woning dient aan te sluiten op de bebouwing van de omgeving.
 - Bij hoofdbebouwing moet de voorgevel gericht staan naar de straatkant, bijgebouwen dienen een ondergeschikte positie te hebben (achter de voorgevelrooilijn).
- Een uitzondering hierop is nieuwbouw in de vorm van een langevelboerderij. De kopgevel dient afhankelijk van de oriëntatie van de nabij gelegen bebouwing gesitueerd te worden.

- De indeling van het perceel en de hoofdopzet van het hoofdgebouw moeten worden afgestemd op de stedenbouwkundige en landschappelijke karakteristiek van de locatie en zijn omgeving (hiërarchie, ontsluiting, zichtlijnen en dergelijke).

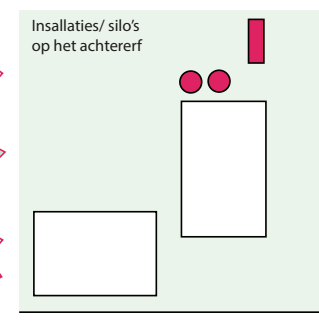
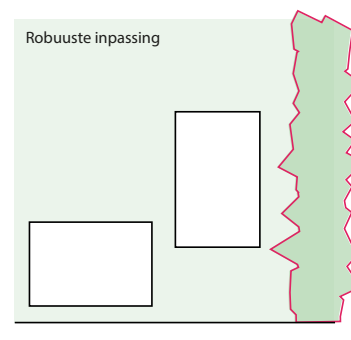
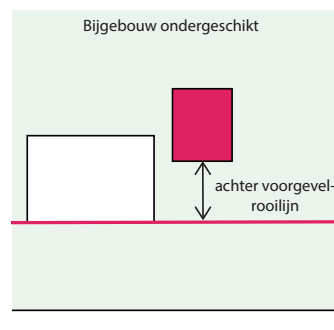

T: overige bebouwing en bouwwerken

Woonbebouwing is te vinden in de bouwsteen linten en clusters, maar in het buitengebied is veel meer bebouwing te vinden. Denk bijvoorbeeld aan de agrarische stallen en silo's, recreatiewoningen, maar ook bouwwerken als zonneparken.

Specificaties realisatie

- (Agrarische) bedrijfsgebouwen en of bijgebouwen zijn qua positionering en detaillering ondergeschikt aan de hoofdwooning op het perceel.
- De overige bebouwing staat ruim achter de voorgevelrooilijn van de hoofdwooning.
- Agrarische stallen of grote gebouwen worden ingepast door robuuste landschapselementen. Denk hierbij aan de bouwstenen A,B,D,E.
- Bijgebouwen versterken qua positionering het ensemble op het erf.
- Silo's en andere installaties staan aan de achterkant van het erf of zijn geïntegreerd in de bebouwing.
- Bouwwerken voegen zich naar de aanwezige verkavelingsstructuur.
- Eventuele beveiliging van bouwwerken worden bij voorkeur opgelost door landschappelijke buffers, zoals grondwallen en watergangen.
- Indien hekwerken noodzakelijk zijn, dienen deze indien mogelijk te worden voorzien van faunapassages.

U: architectuur

De architectuur van bebouwing is een belangrijk onderdeel van hoe een gebied wordt beleefd. Wanneer er met de vormgeving van een gebouw aansluiting wordt gevonden bij de kenmerken van een gebied draagt dit bij aan de beeldkwaliteit. De relatie tussen het gebouw en het landschap wordt hierdoor versterkt. Dit kan bijvoorbeeld door de opbouw van de bouwvorm en het kleur-/ en materiaalgebruik. In deze bouwsteen 'architectuur' zijn een aantal algemene specificaties benoemd waarmee rekening gehouden dient te worden om een goede relatie tussen gebouw en landschap te creëren. Voor een gedetailleerde architectonische uitwerking is het belangrijk te verdiepen in de omstandigheden op een bepaalde plek en hier met architectuur op een passende manier op aan te sluiten.

Specificaties realisatie

Woningen

- Bij de bouw van een woning dient aansluiting te worden gevonden bij de kenmerken van bebouwing in de streek, waardoor de relatie tussen gebouw en landschap kan worden verstevigd. Dit uit zich bijvoorbeeld in het kleur-/ en materiaalgebruik, maar ook in de hiërarchie tussen hoofdgebouw en bijgebouwen.
- Bij de realisatie van een nieuwe woning wordt gelet op de oorspronkelijke bouwkenmerken in een gebied. In het oude landschap (kampenlandschap) geldt bijvoorbeeld dat er met de bouwvorm meer aansluiting wordt gezocht bij een oorspronkelijke boerderij dan in het jongere ontginningslandschap (jongere- en oudere heideontginningen).
- Pas een ingetogen en eenvoudige architectuur toe met eigentijdse elementen. Nieuwbouw in een eigentijdse bouwstijl mag van bovenstaande criteria afwijken mits

het ontwerp duidelijk herkenbare verwijzingen heeft naar de karakteristieke landelijke bebouwing van het buitengebied van Someren. Bovendien moet er sprake zijn van kwalitatief hoogwaardige architectuur (overleg met de gemeente is hiervoor noodzakelijk).

- De bijgebouwen op het erf vormen een samenhangend geheel en hebben een (ondergeschikte) relatie met het hoofdgebouw. Dit vraagt aandacht voor samenhang in de architectuur en vormgeving, maar ook om subtiele verschillen.
- De bebouwing heeft een eenvoudige langwerpige bouwvorm.
- In het landelijk gebied gaan we uit van bebouwing met een kap in de lengterichting van de bebouwing. De hellingshoek van het dak dient tussen de 20 en 45 graden te liggen. Platte daken zijn niet toegestaan.
- De bebouwing heeft visueel meer kap dan gevel en de goot is laag. Een doorsteek in de gootlijn is niet toegestaan.
- Het kap is als zadeldak uitgevoerd en kan onder voorwaarden wolfseinden hebben. Een doorgetrokken kopgevel is niet toegestaan.
- Zorg voor verschillen in voor- en achterkant van de bebouwing, de woningvoordeur bevindt zich aan de straatzijde. De voorgevel (gevel georiënteerd naar de openbare ruimte) is duidelijk herkenbaar en onderscheidt zich van de zijgevels in indeling.
- De kopgevel heeft een symmetrische indeling en de zijgevel is asymmetrisch opgebouwd.
- De horizontale gevelopbouw wordt benadrukt door de onderzijde (plint of trasraam) en de bovenzijde (goot of kroonlijst). Het toepassen van traditionele luiken houdt de gevelindeling in balans.
- Significante overstekken passen niet in de karakteristiek van de omgeving.

- Dakkapellen van beperkte omvang zijn mogelijk op het 'woondeel', mits voorzien van een dwarskap en gebaseerd op de gevelindeling.
- Hoofdmaterialen zijn natuurlijke materialen: baksteen, donker (bijvoorbeeld zwart geteerd) hout, ongeglazuurde dakpannen, riet en eigentijdse bouwmaterialen.
- Toepassen van aardetinten en gedekte kleuren in de gevel.
- Dakpannen zijn donker en ongeglazuurd.
- Gebruik weinig verschillende en op elkaar afgestemde kleuren.
- Toepassing van ingepaste zonnepanelen/ warmtecollectoren behoren tot de mogelijkheden.

Agrarische bebouwing

- Stallen, schuren en overkappingen zijn bijgebouwen op het erf. Uitgangspunt is dat de woning de blikvanger blijft op het erf bij de toevoeging van bebouwing. Nieuwe bebouwing voegt zich naar de bestaande hiërarchie. Dit kan zich uiten in de omvang van de bebouwing, maar bijvoorbeeld ook in de mate van detaillering.
- Overige bouwwerken of installaties zijn onderdeel van het samenhangende geheel van gebouwen op het erf. Bij voorkeur zijn deze in omvang duidelijk ondergeschikt of liever geïntegreerd in de gebouwen.
- Pas donkere kleuren toe op grote vlakken en zorg dat gevel- en dakplaten zijn voorzien van profilering.
- Glimmende en contrasterende kleuren of materialen zijn niet toegestaan.
- De hellingshoek van het dak dient tussen de 20 en 45 graden te liggen.

5 Inspiratiebeelden

Een beeldkwaliteitsplan is een type document waarvan je het effect pas over vele jaren zal terugzien. Het kan soms lastig zijn om in te schatten wat voor beeld de bouwstenen samen vormen in het buitengebied van Someren. Om de verbeelding op gang te helpen en te inspireren om met dit beeldkwaliteitsplan aan de slag te gaan volgen twee inspiratiebeelden met een voorbeelduitwerking.

Onderstaande beelden zijn in 2022 genomen in het buitengebied van Someren. Eén in het kleinschalige kampenlandschap en één in de grootschalige jongere heideontginningen. Op de volgende twee pagina's zijn deze foto's bewerkt met hoe dit landschap er in de toekomst uit kan gaan zien als hier aan de slag gegaan wordt met dit beeldkwaliteitsplan.

Figuur 15: Basisbeeld kampenlandschap

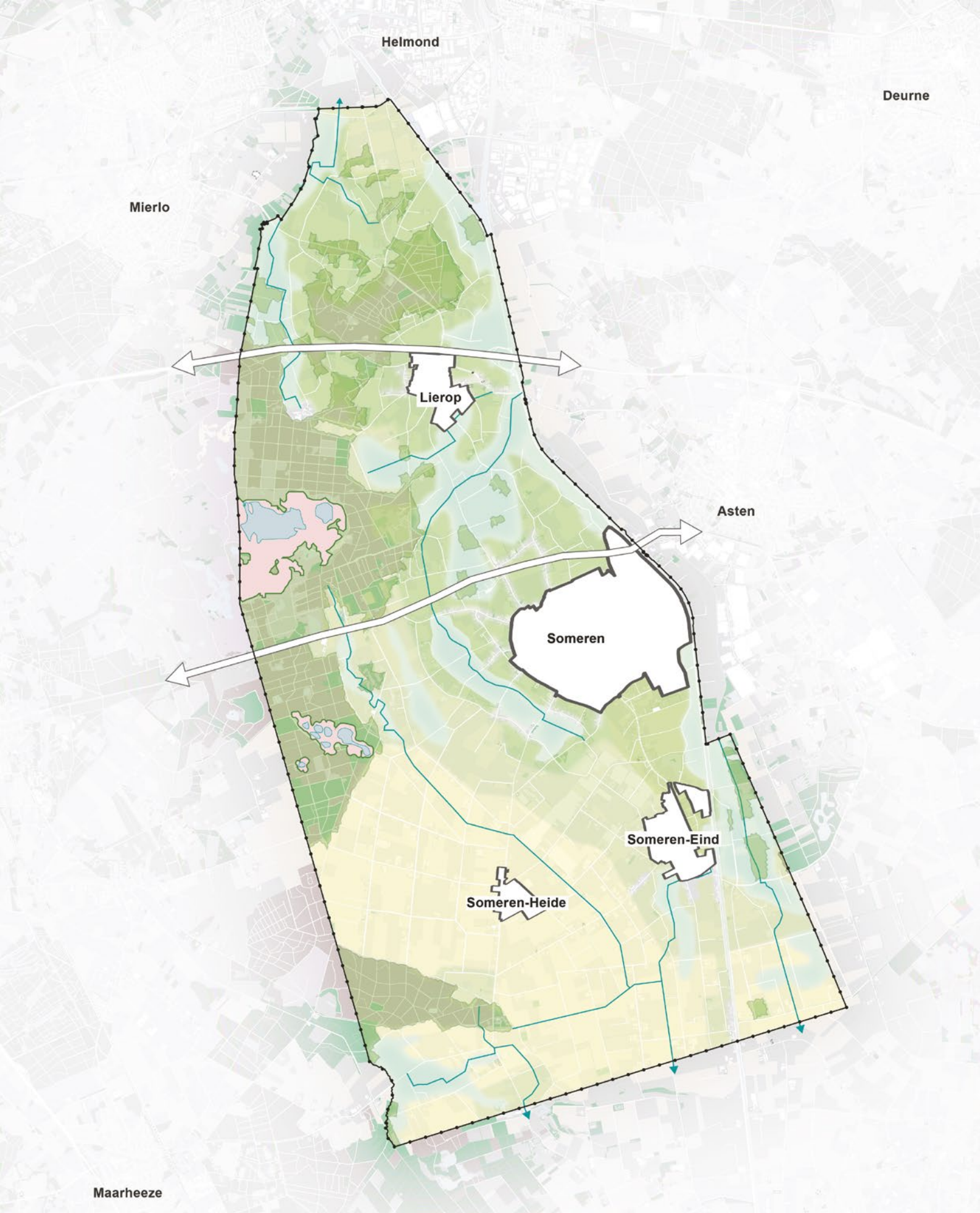

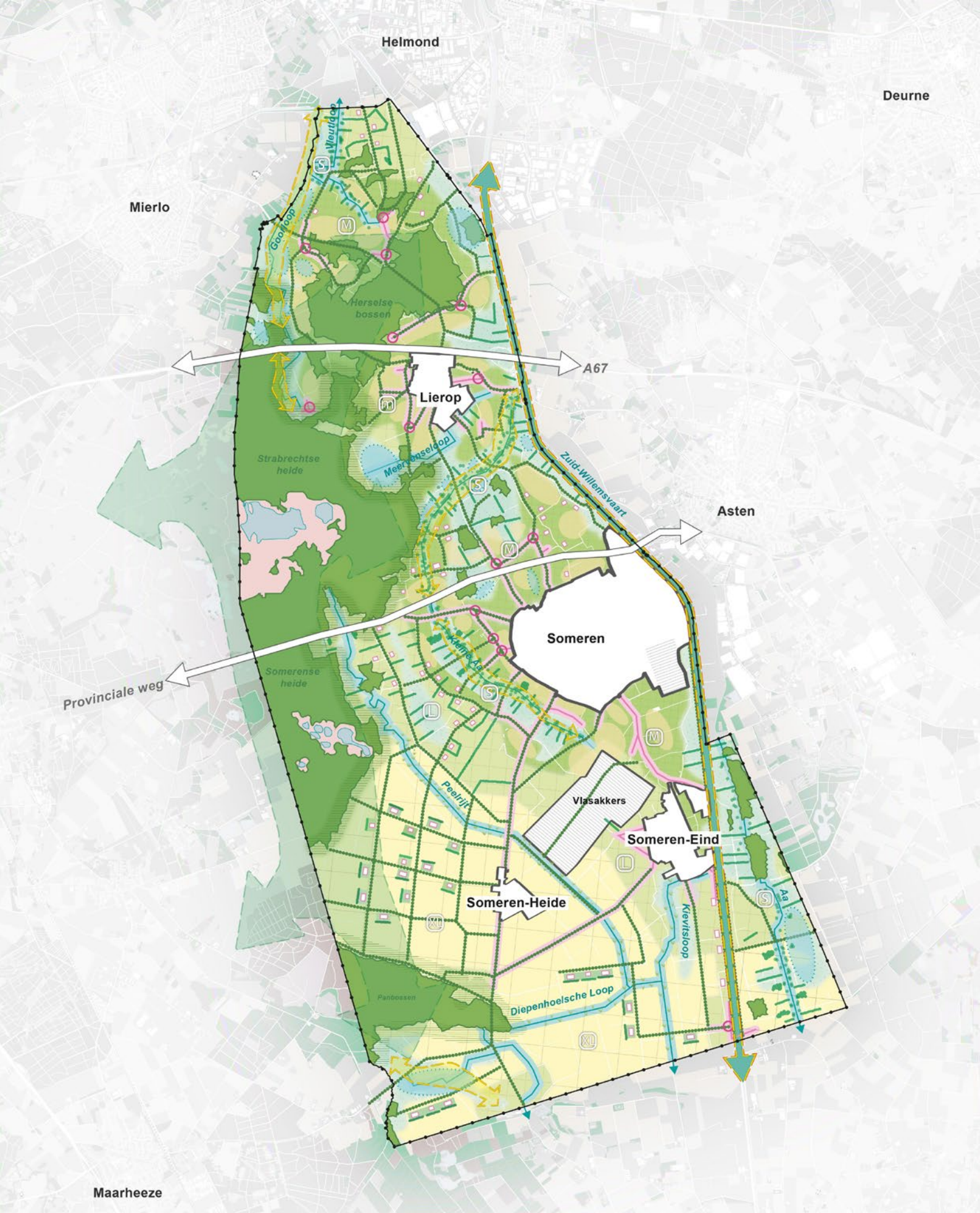
Figuur 16: Basisbeeld jongere heideontginningen

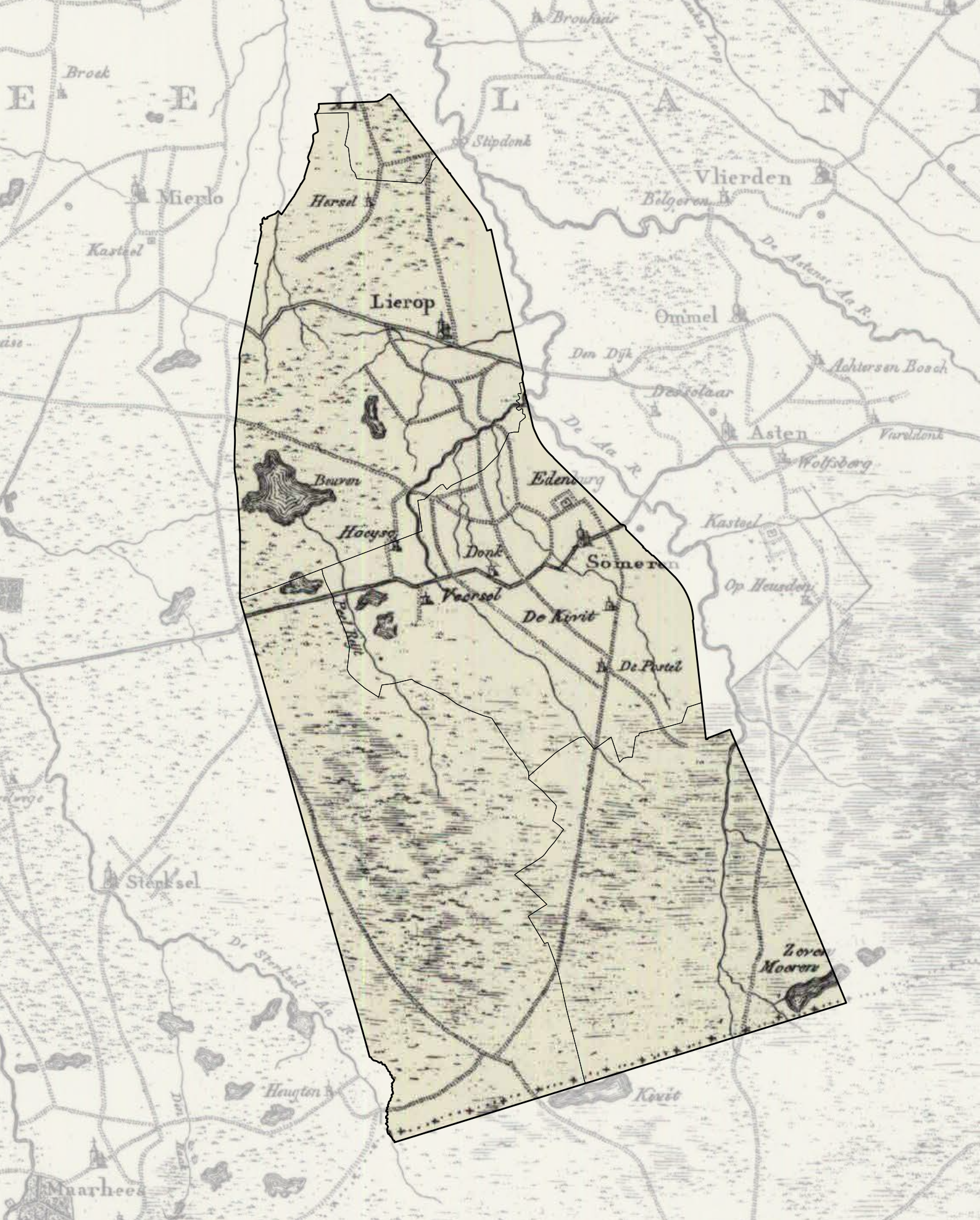

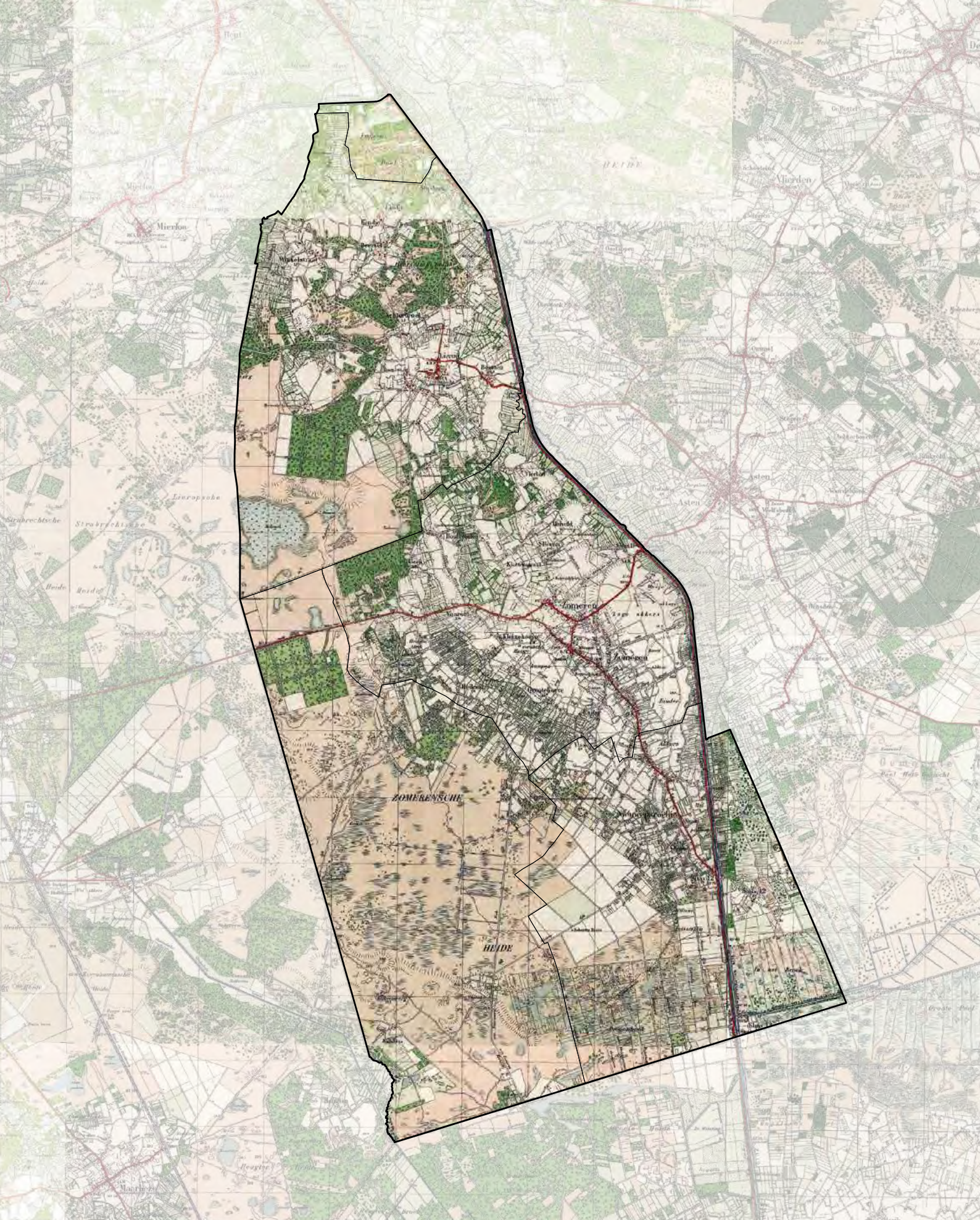
Bijlage 1 – Gebiedsindeling en streefbeeld

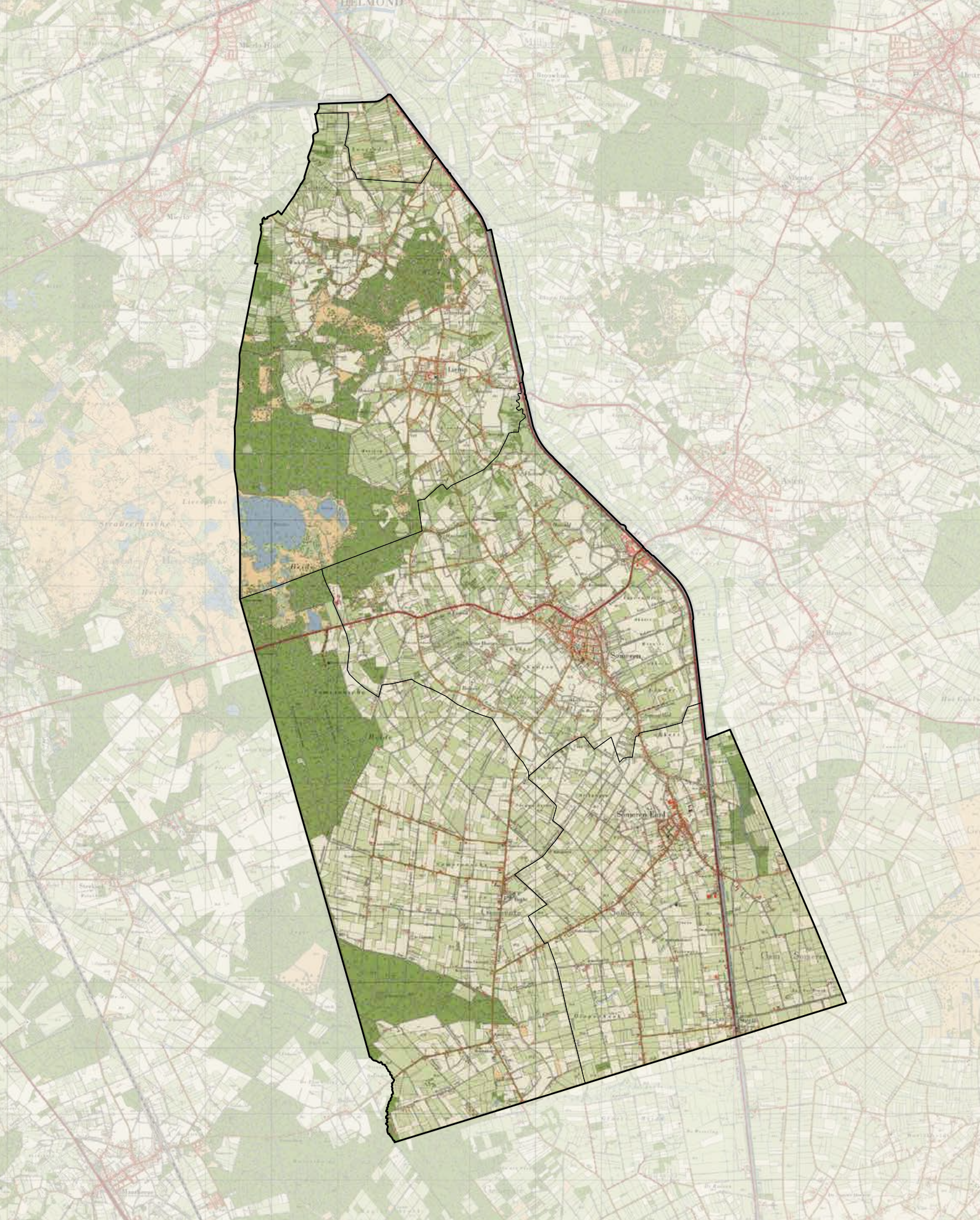

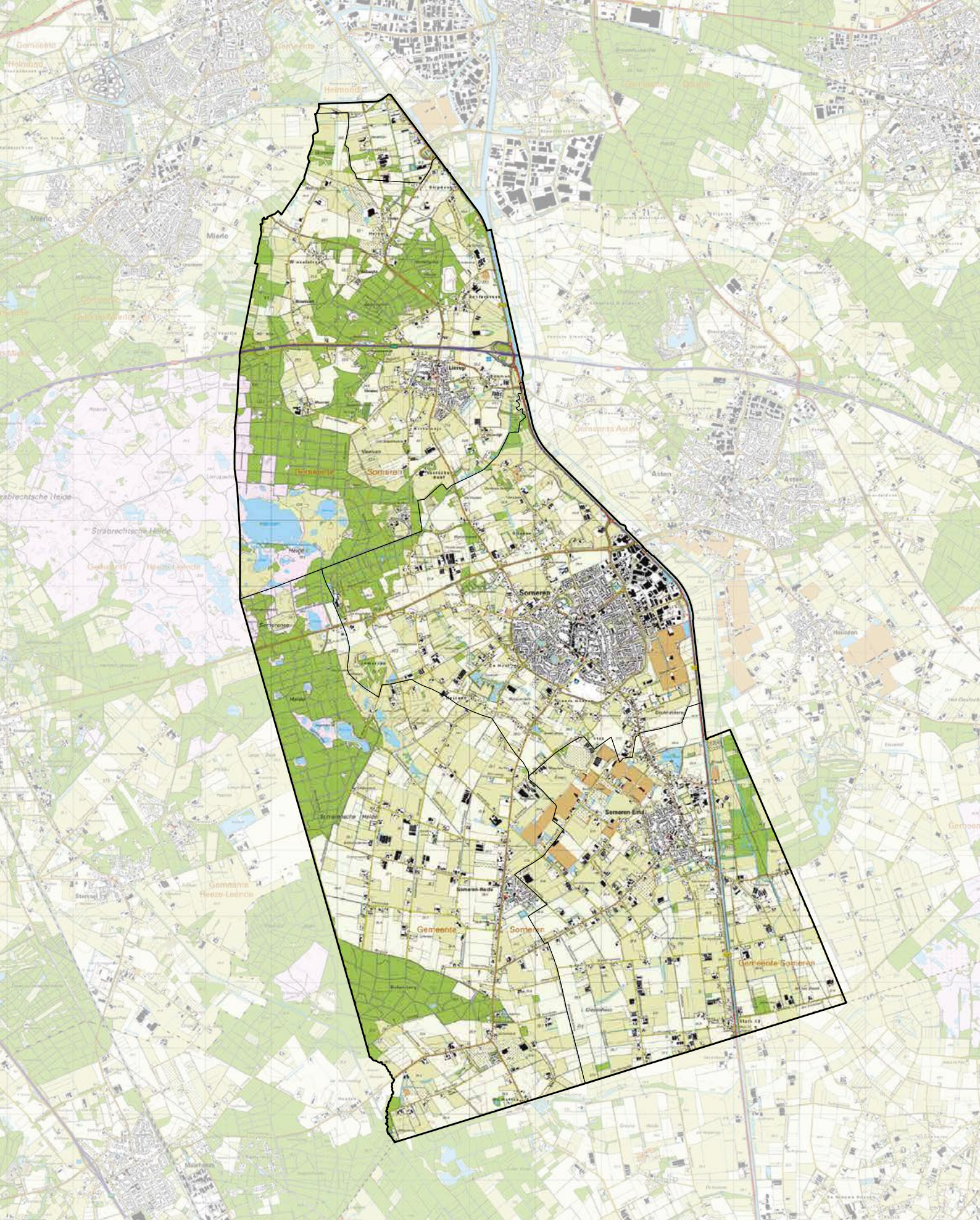

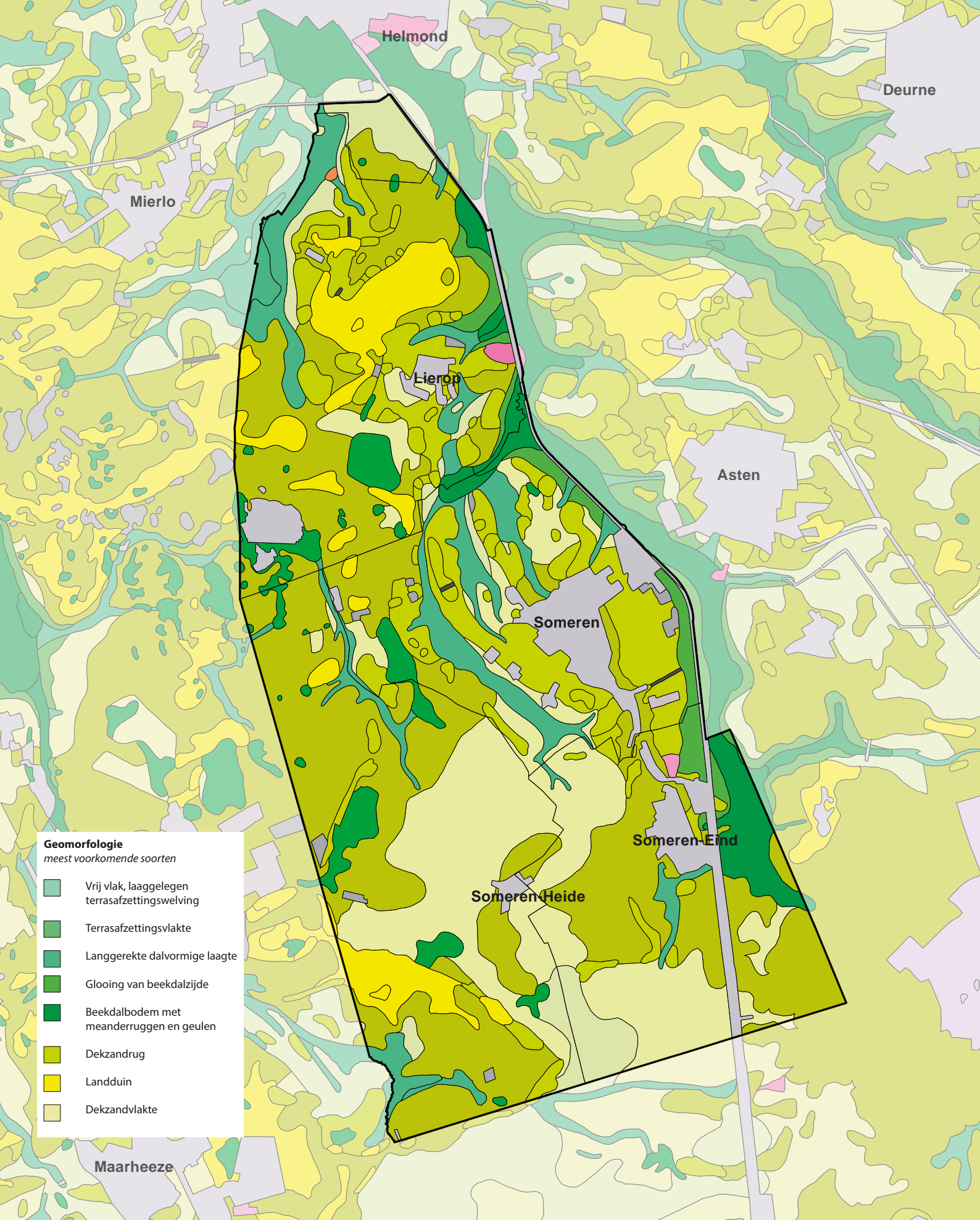
Bijlage 2 – Analysekaarten

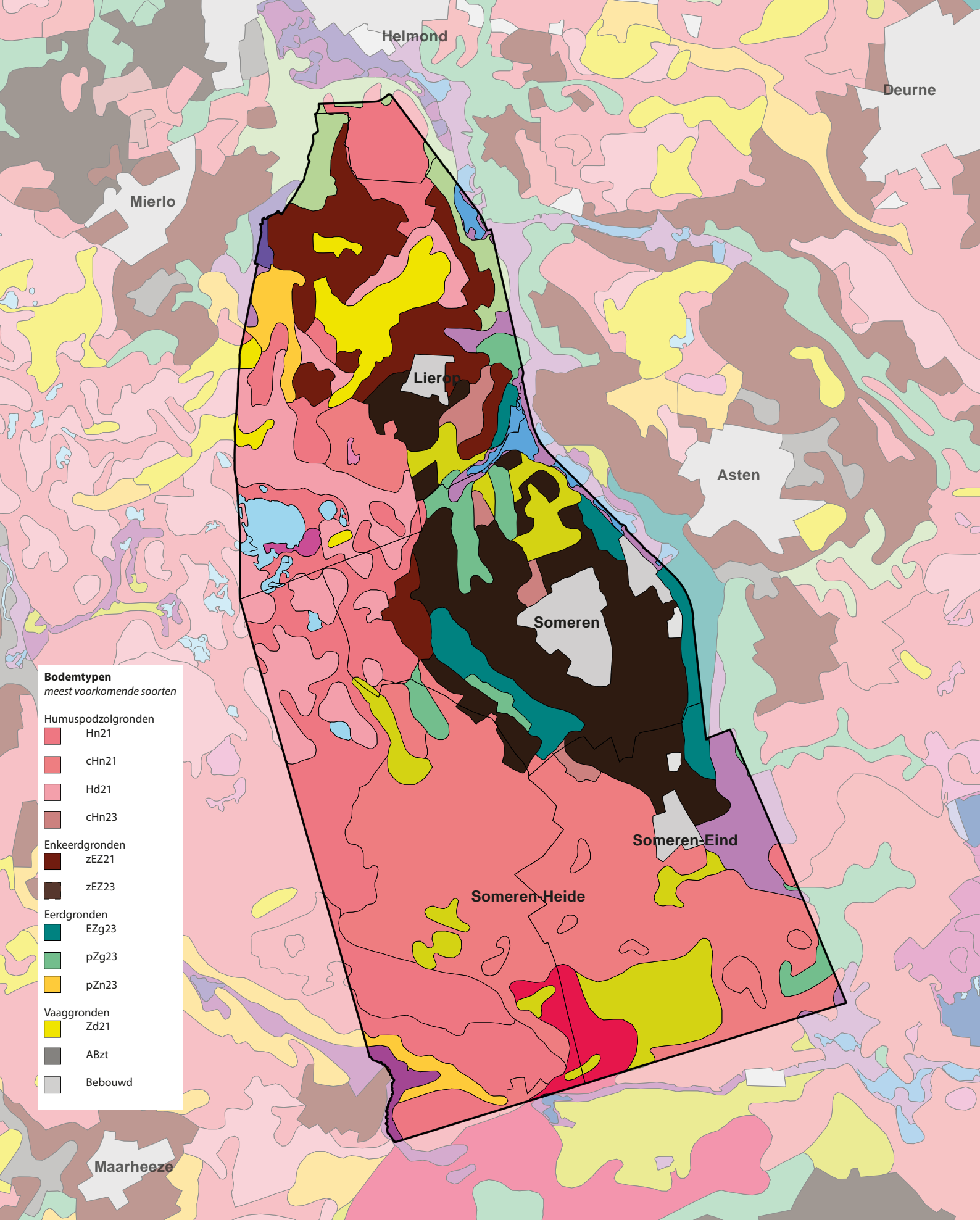

Geomorfologie
meest voorkomende soorten

- Vrij vlak, laaggelegen terrasafzettingsswelling
- Terrasafzettingssvlakte
- Langgerekte dalvormige laagte
- Glooiing van beekdalzijde
- Beekdalbodem met meanderruggen en geulen
- Dekzandrug
- Landduin
- Dekzandvlakte

Bodentypen
meest voorkomende soorten

Humuspodzolgronden

- Hn21
- cHn21
- Hd21
- cHn23

Enkeerdgronden

- zEZ21
- zEZ23

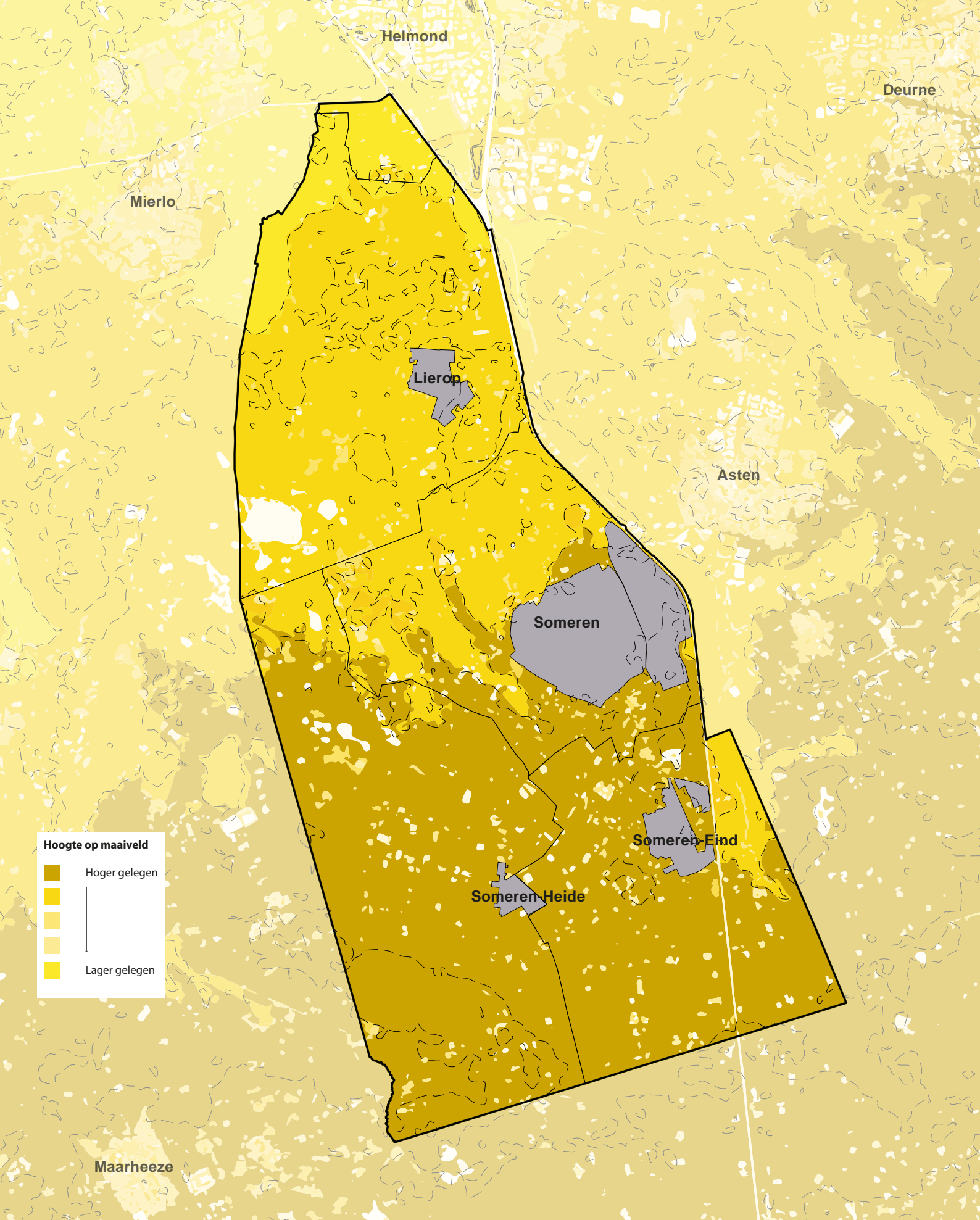
Eerdgronden

- EZg23
- pZg23
- pZn23

Vaaggronden

- Zd21
- ABzt
- Bebouwd

Hoogte op maaiveld

	Hoger gelegen
	Lager gelegen

Helmond

Deurne

Mierlo

Lierop

Asten

Someren

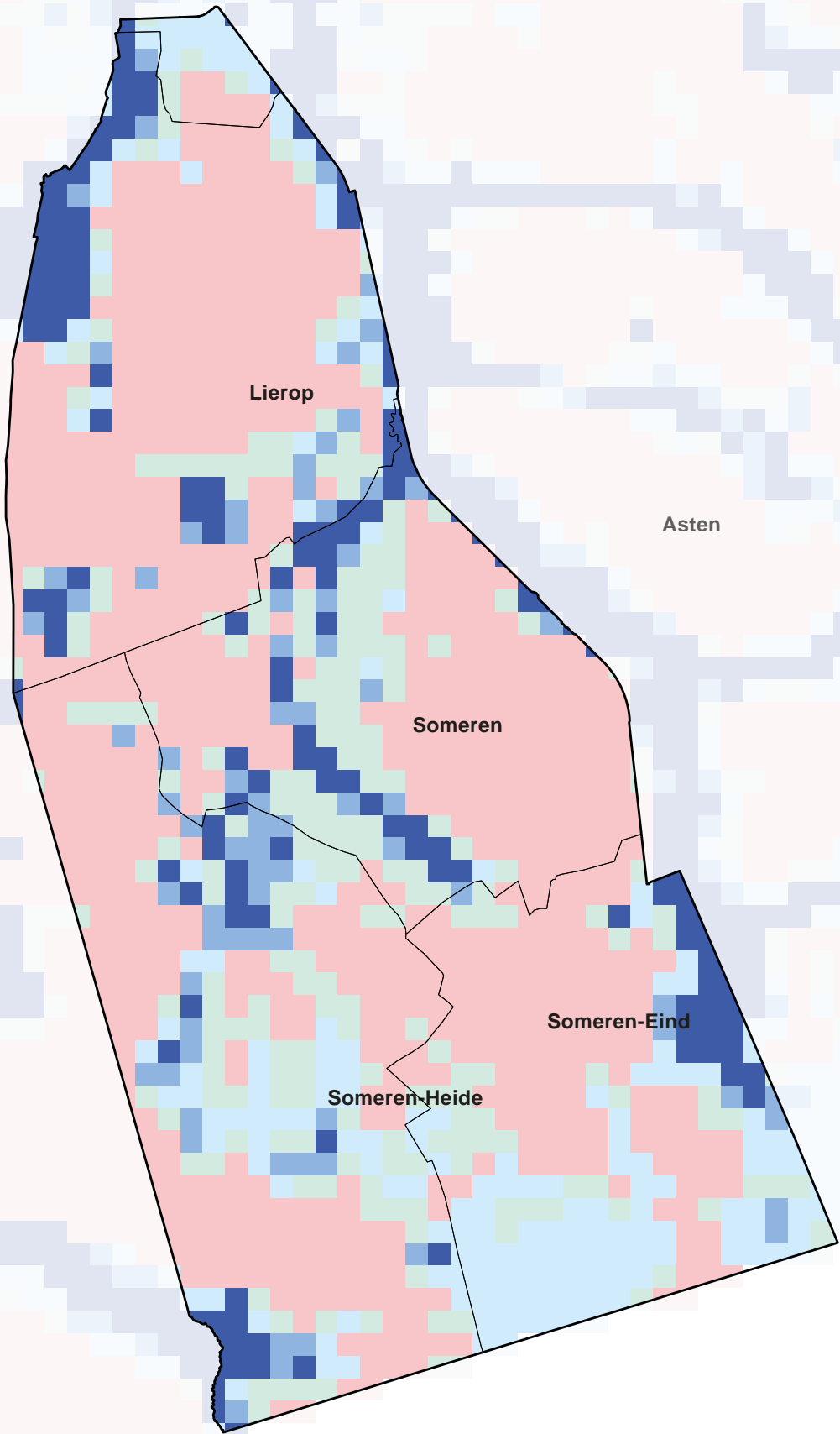
Someren-Eind

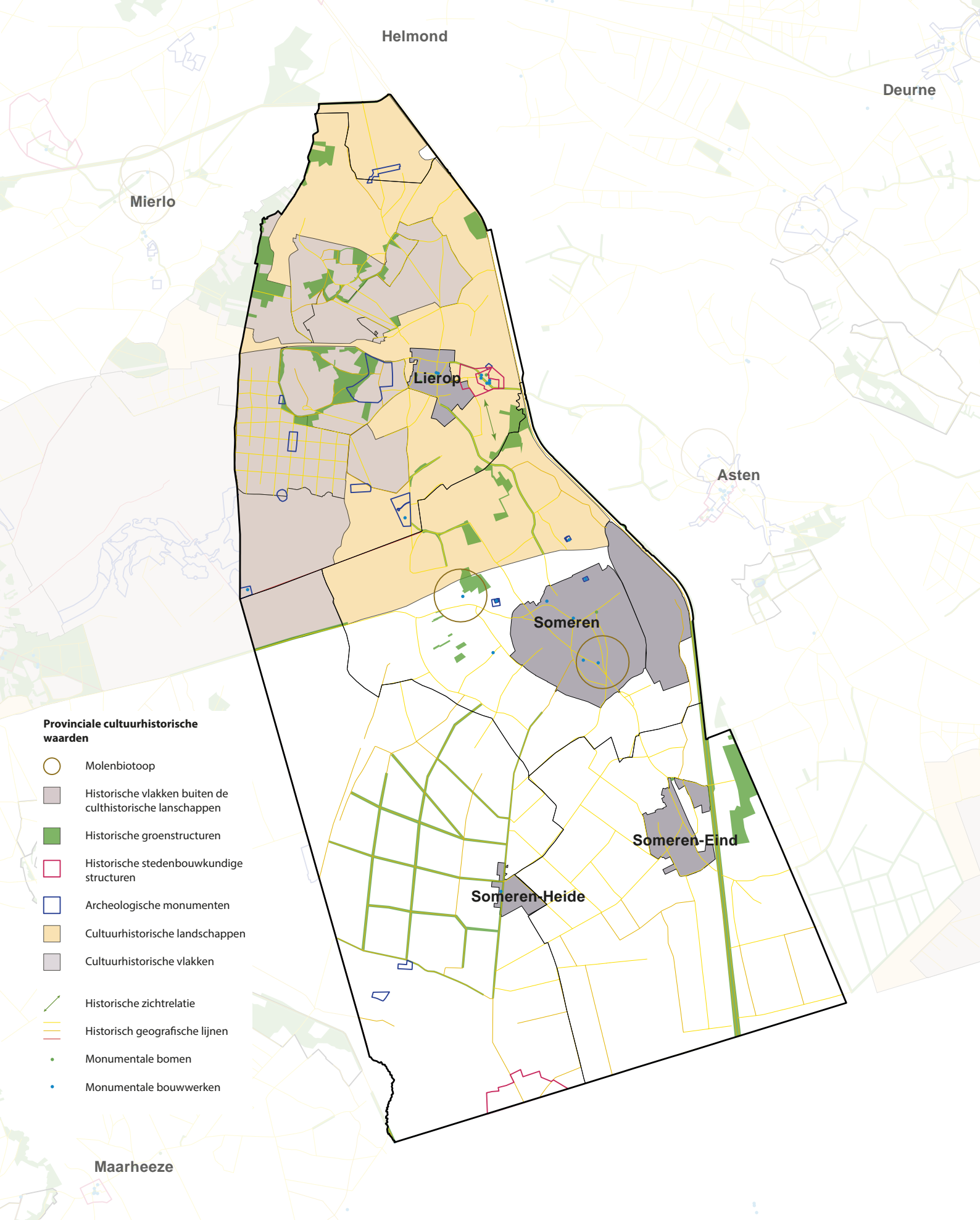
Someren-Heide

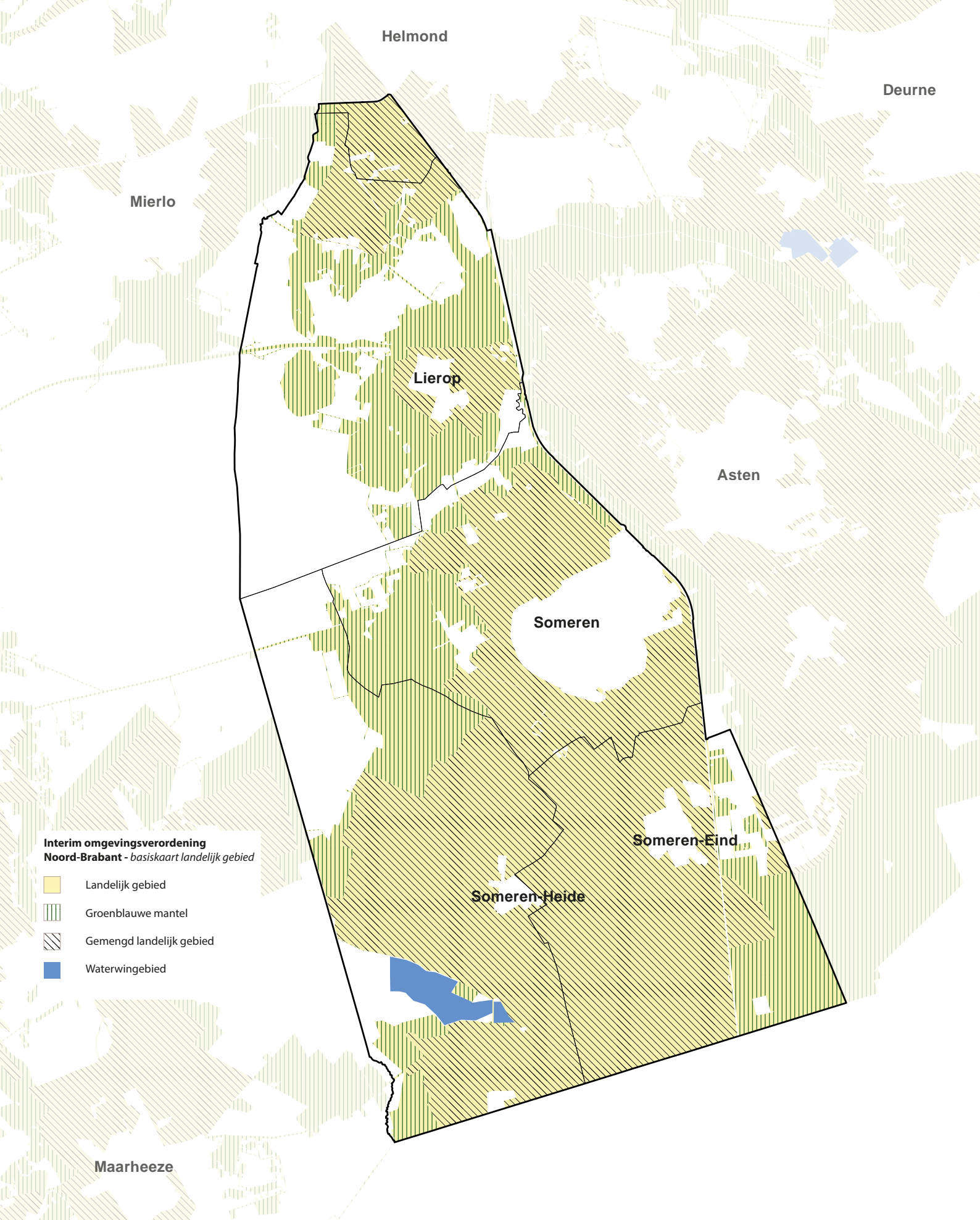
Maarheeze

Kwel en infiltratie

- Sterke kwel
- Meestal kwel, soms sterk
- Meestal kwel
- Soms kwel
- Infiltratie

Helmond

Deurne

Mierlo

Lierop

Asten

Someren

Someren-Eind

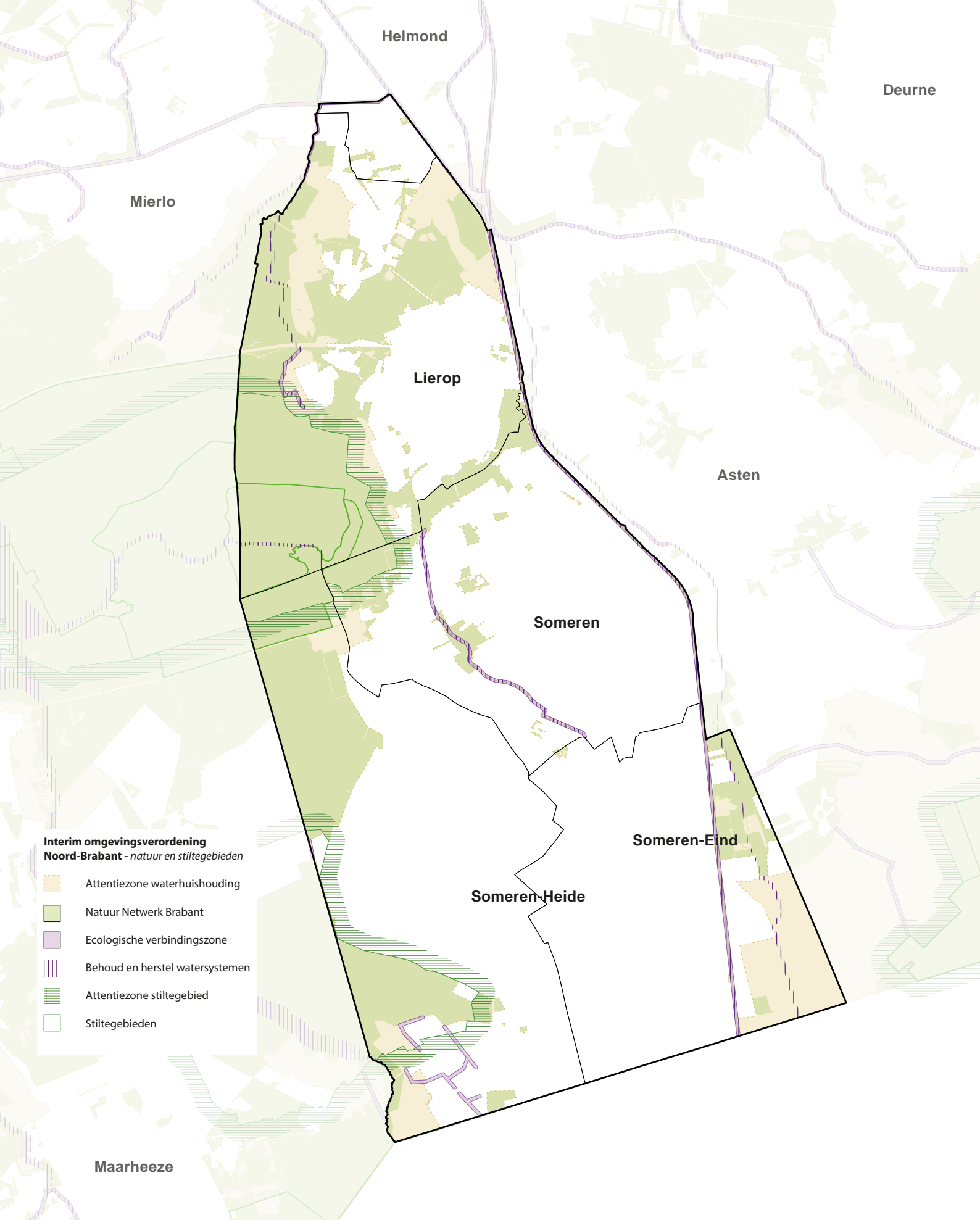
Someren-Heide

Maarheeze

**Interim omgevingsverordening
Noord-Brabant - basiskaart landelijk gebied**

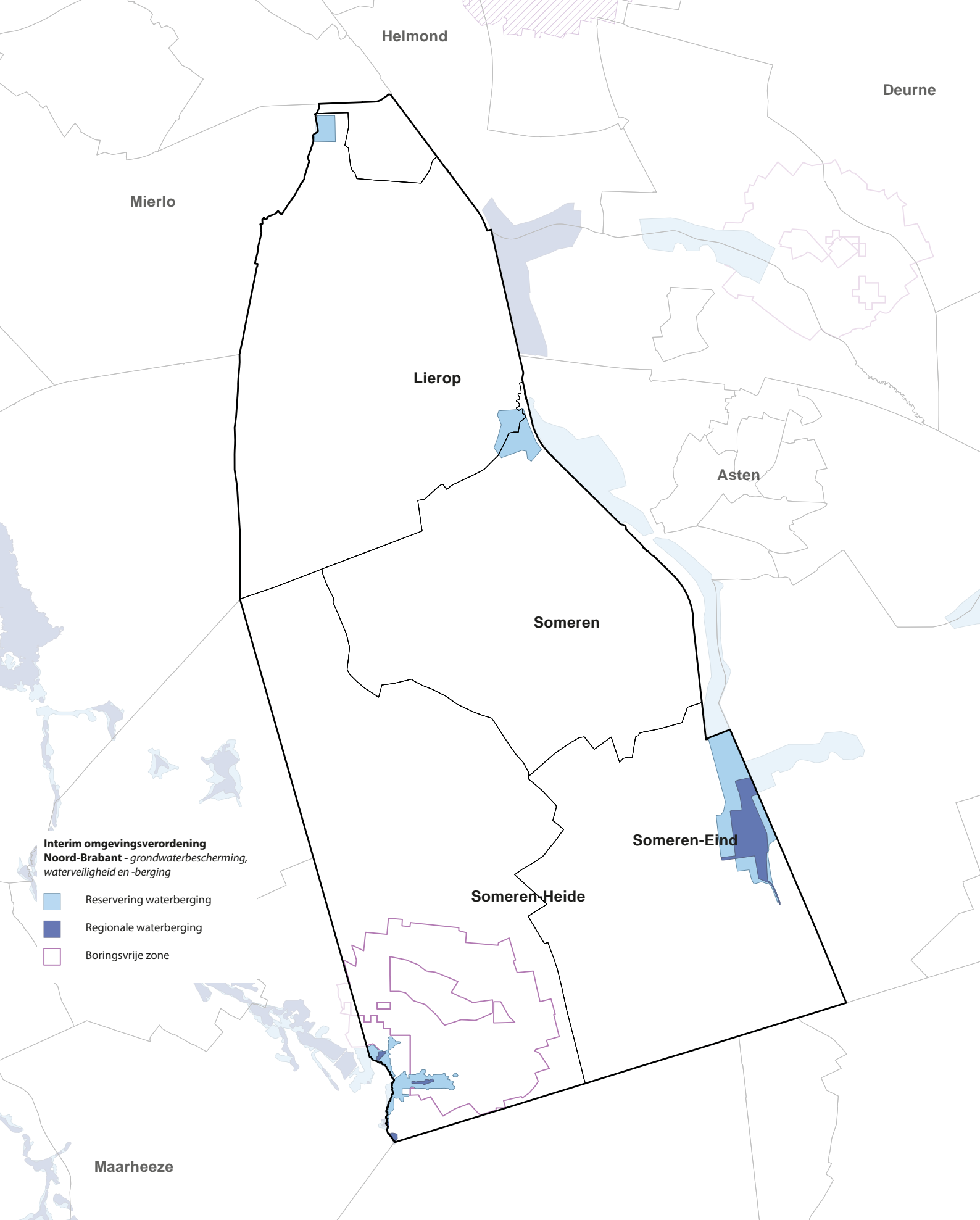
- Landelijk gebied
- Groenblauwe mantel
- Gemengd landelijk gebied
- Waterwingebied

- Interim omgevingsverordening
Noord-Brabant - natuur en stiltegebieden**
- Attentiezone waterhuishouding
 - Natuur Netwerk Brabant
 - Ecologische verbindingzone
 - Behoud en herstel watersystemen
 - Attentiezone stiltegebied
 - Stiltegebieden

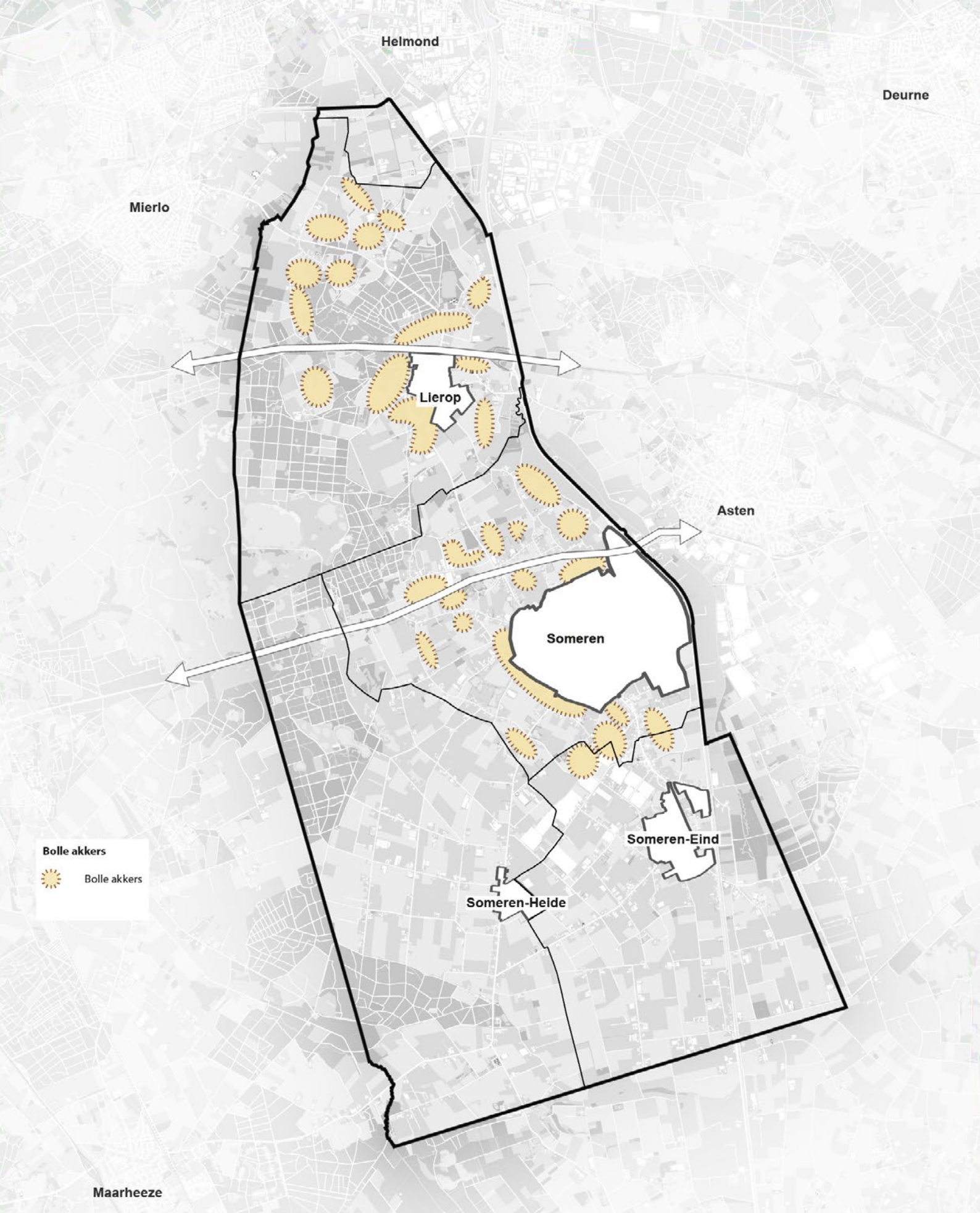

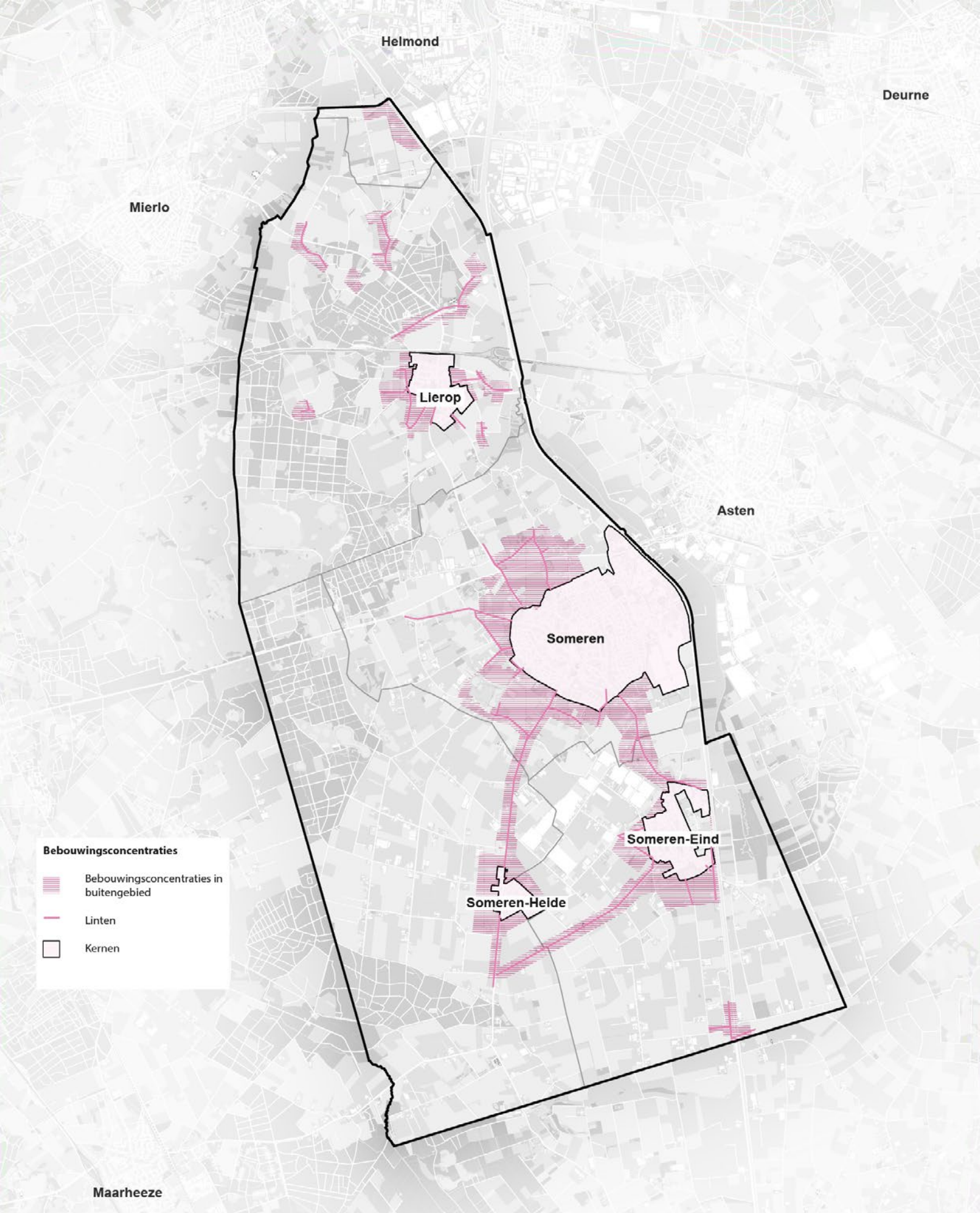

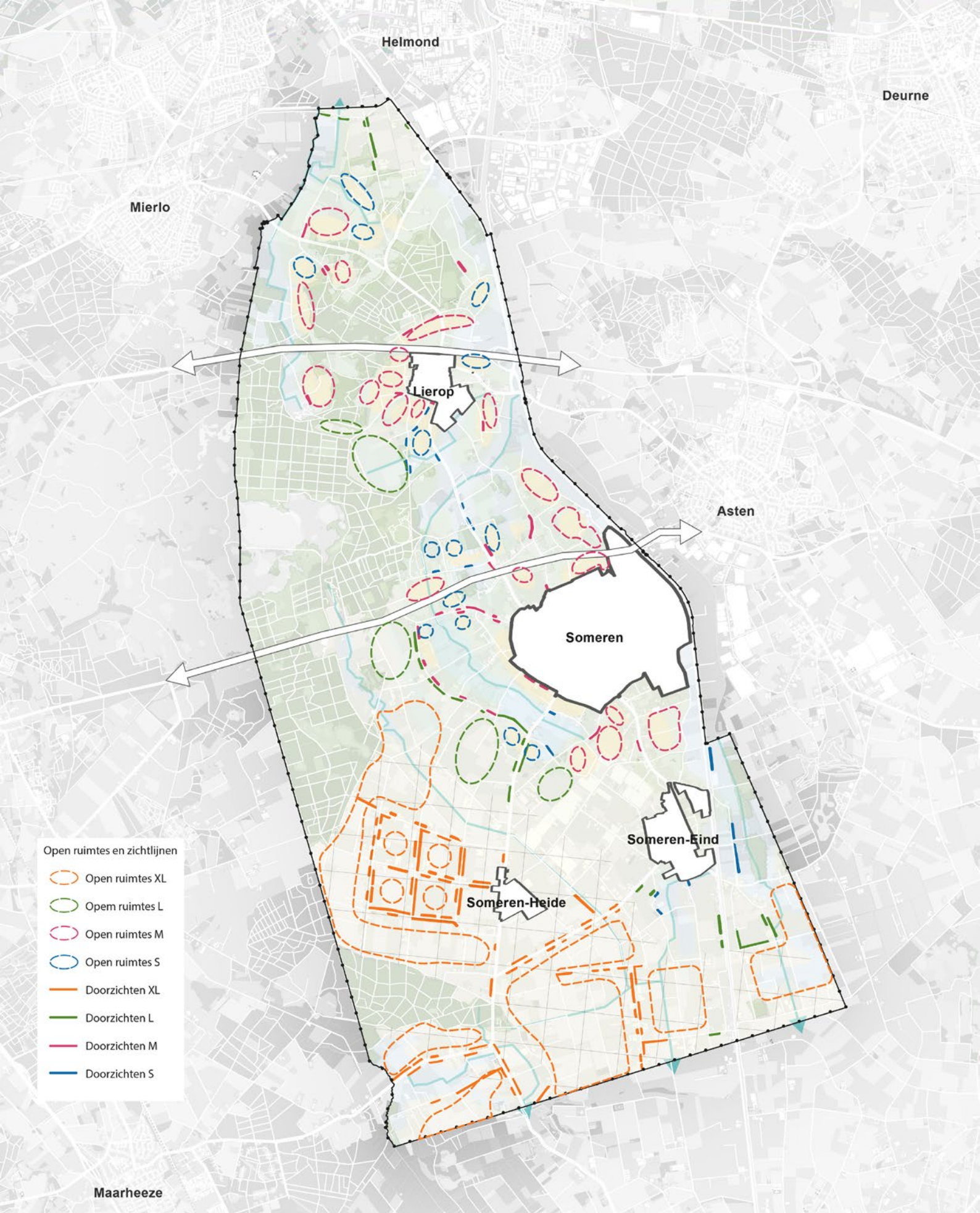
**Interim omgevingsverordening
Noord-Brabant - grondwaterbescherming,
waterveiligheid en -berging**

- Reservering waterberging
- Regionale waterberging
- Boringsvrije zone

Bijlage 3 – Begrippenlijst

Beeldkwaliteitsplan: Het beeldkwaliteitsplan is een verbindend element tussen landschap, architectuur en stedenbouw. Het plan geeft kaders en richtlijnen waarmee de beeldkwaliteit van een bepaald gebied gewaarborgd wordt. Een beeldkwaliteitsplan geeft aanbevelingen en richtlijnen voor de vormgeving van het landschap. Het vormt de richtlijn bij de realisatie van ruimtelijke plannen en vertaalt principes naar concrete oplossingsrichtingen.

Beleidsdocument: in een beleidsdocument zijn doelen middelen en tijdspad voor een bepaald onderwerp vastgelegd. Denk bijvoorbeeld aan een woonvisie of een nota ruimtelijke kwaliteit. De gemeente Someren heeft eigen beleidsdocumenten, maar ook beleidsdocumenten van bijvoorbeeld de provincie zijn van toepassing op het Somerense grondgebied.

Bouwstenen: praktische handleiding voor inrichtingsmaatregelen die passen in het typische Somerense landschap. Elke bouwsteen is voorzien van principetekeningen, specificaties voor realisatie en beheer en een plantkeuze. Voorbeelden van bouwstenen zijn een houtsingel of een natuurvriendelijke oever.

EVZ: Om natuurgebieden met elkaar te verbinden, kan een ecologische verbindingzone (afgekort EVZ) gerealiseerd worden. Hiervoor zijn al een aantal plekken aangewezen. Het is bij de aanleg belangrijk om te kijken voor welke soort er gebruik van moet gaan maken. Elke soort stelt namelijk specifieke eisen aan de inrichting van een ecologische verbindingzone.

Gebiedsindeling: De indeling van de gemeente Someren in verschillende landschapstypen.

Landschapsanalyse: onderzoek naar de kenmerken van het Somerense landschap. Denk aan historie, bodem, hoogte en hydrologische omstandigheden.

Landschapstype: Aan de opbouw van een landschap liggen vele factoren ten grondslag. Denk hierbij aan de bodemsoort, de ontginningsperiode en hydrologische kenmerken. Samen vormen al deze factoren een combinatie waardoor een plek tot een bepaald landschapstype behoort.

Landschapsinvesteringsregeling: regeling uitgewerkt in het gemeentelijke beleidsdocument 'Landschapsinvesteringsregeling gemeente Someren 2020'. Hierin is voor elk type ontwikkeling in het buitengebied vastgelegd of een landschappelijke inpassing en extra kwaliteitsverbeterende maatregelen verplicht zijn, en zo ja in welke omvang.

Landschapskarakteristieken: eigenschappen van een landschap die kenmerkend zijn voor een bepaald landschapstype.

Plantkeuze: plantensoorten die aansluiten bij de kenmerken van een bepaald landschapstype en daardoor geschikt zijn om in dit gebied toe te passen.

Principetekeningen: (schematische) tekeningen die de praktische details van een bouwsteen weergeven. Het betreft geen werkelijke situatie, maar een abstract voorbeeld.

Richtlijnen: praktisch toepasbare ontwerphandvatten die helpen om een plan op een goede manier op het landschap aan te laten sluiten.

Specificaties: concrete en meetbare handvatten waaraan een element moet voldoen om onder een bepaalde bouwsteen te vallen.

Streefbeeld: de gewenste beeldkwaliteit van het Somerense landschap in beeld en tekst.

Sturingsfilosofie: gedachtengoed op welke wijze sturing gestuurd wordt om een bepaald doel te bereiken.

Bijlage 4 – Evaluatierapport

Inleiding

Aanleiding

De gemeente Someren kent veel verschillende en karakteristieke landschappen. De Somerense landschappen worden volop gebruikt door onze inwoners, (agrarische)bedrijven en recreanten. Het gebruik van een gebied en de inrichting van het landschap kan soms tot spanning leiden. Om hierin de balans te bewaren heeft de gemeente het beeldkwaliteitsplan Buitengebied (BKP). Een BKP biedt ontwerprichtlijnen voor nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied. Hiermee kan er bij ontwikkelingen een goede aansluiting worden gemaakt met de omgeving.

Een BKP moet enerzijds houvast bieden om de kernwaarden van het landschap te behouden en waar mogelijk te versterken. Anderzijds dient het ruimte te geven voor het gebruik van het buitengebied als leef-, werk-, en recreatief gebied. Het huidige BKP is in 2011 opgesteld. In de tussentijd is er veel gebeurd. Daarom is de gemeente Someren gestart met het evalueren en actualiseren van het BKP.

Proces

Om het beeldkwaliteitsplan goed te kunnen evalueren is het belangrijk om het gebied waar het over gaat goed te kennen. Daarom is het buitengebied met een groep ambtelijk experts verkend. Ook zijn evaluatiesessies gehouden met groepen die veel met het beeldkwaliteitsplan werken. Deze sessies vormen een belangrijke basis voor het evaluatierapport. De volgende sessies zijn georganiseerd:

- Tour buitengebied – 26 april 2022
- Sessie ambtelijk team – 17 mei 2022
- Sessie gemeenteraad – 18 mei 2022
- Sessie externe partijen – 23 mei 2022
- Sessie ketenpartners – 31 mei 2022

Product

Voorliggend document is het resultaat van de evaluatiefase. Hierin is teruggeblikt op de ervaringen met het beeldkwaliteitsplan in de afgelopen tien jaar. Wat ging goed en moeten behouden blijven? En wat ging minder goed en willen we in de toekomst graag anders doen. De evaluatie heeft plaatsgevonden aan de hand van vijf onderwerpen die elk aan bod komen in dit evaluatierapport:

1. Sturingsfilosofie
2. Gebiedsindeling
3. Streefbeeld
4. Landschapsinvesteringsregeling
5. Overige aspecten

Per onderwerp gaan we in dit evaluatierapport in op de manier waarop het is onderwerp opgenomen in het huidige beeldkwaliteitsplan, welke inbreng we opgehaald hebben tijdens evaluatiesessies en wat de contouren zouden kunnen zijn voor de actualisatie van het beeldkwaliteitsplan. Dit evaluatierapport is daarmee de tussenstap richting een geactualiseerd beeldkwaliteitsplan Someren.

Sturingsfilosofie

Een beeldkwaliteitsplan is een document om te sturen op de kwaliteit van hoe het buitengebied er uitziet. Sturen kun je op verschillende manieren. Je kan bijvoorbeeld sturen door strikte regels op te leggen, of juist door kaders te stellen en daarbinnen veel vrijheid te geven. De manier hoe je wil sturen op beeldkwaliteit is belangrijk. Dit moet aansluiten bij de Somerense manier van werken. Ook de opzet van het beeldkwaliteitsplan moet aansluiten bij de gewenste wijze van sturen.

Wat doen we nu?

- De gemeente Someren wil het beeldkwaliteitsplan (2011) voor haar buitengebied de dynamiek en de landschappelijke kwaliteit van het buitengebied op een positieve wijze met elkaar verbinden zodat veranderingsprocessen in het landelijk gebied op een liefst eenvoudige en bijna natuurlijke wijze bijdragen aan een duurzame ruimtelijke kwaliteit en diversiteit.
- Het beeldkwaliteitsplan is een inspiratiebron voor iedereen die wat wil ontwikkelen in het buitengebied. Geen blauwdruk over hoe het moet, maar een ideeënboek over hoe het zou kunnen.
- Het beeldkwaliteitsplan zegt niet 'wat moet en zal' of 'wat kan en mag'. Dat wordt geregeld in het bestemmingsplan. Dit beeldkwaliteitsplan vult het bestemmingsplan aan en concurreert hier niet mee.
- Het beeldkwaliteitsplan moet worden gebruikt als toetsingskader voor (het toestaan van) alle ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied.
- Het beeldkwaliteitsplan spreekt niet van eisen en randvoorwaarden. Die worden in het bestemmingsplan geregeld. In het beeldkwaliteitsplan zijn ontwerprichtlijnen opgenomen die bij aanvang van de ontwikkeling van een plan kunnen worden meegenomen om op een passende wijze invulling te geven van in het bestemmingsplan opgenomen randvoorwaarden ten aanzien van bijvoorbeeld een goede landschappelijke inpassing. Daarnaast is het beeldkwaliteitsplan bedoeld als inspiratiebron voor iedereen die mede bij wil dragen aan de karakteristieke kwaliteiten van het Somerense buitengebied. Niet omdat het per se moet maar omdat je graag trots wil zijn op de kwaliteit en schoonheid van je eigen woon-, werk- en leefgebied.
- De gemeente Someren wil met dit beeldkwaliteitsplan graag ruimte bieden aan eigen initiatief. Dat wil zeggen dat de ontwerprichtlijnen zich vooral richten op de land-

schappelijke kwaliteit en niet zozeer op de gedetailleerde architectonische invulling. Deze keuze is enerzijds gebaseerd op de bestuurlijke wens om op het gebied van 'schoonheid' geen betuttelend en detaillistisch beleid te willen voeren en anderzijds vanuit de absolute overtuiging dat investeringen in met name een sterk en contrastrijk landschappelijk raamwerk een duurzamer kwaliteitsborging geeft dan de toevalligheid van de in de tijd voortdurend wisselende opvattingen ten aanzien van architectuur en detaillering.

Wat hebben we opgehaald?

- Het beeldkwaliteitsplan is bedoeld als inspiratiedocument, maar wordt in de praktijk toegepast als toetsingskader voor de beoordeling van plannen in het buitengebied. De richtlijnen die bedoeld zijn om aan te geven 'wat kan en mag' worden toegepast als strikte regels voor wat 'moet'. In de praktijk blijkt het soms lastig om de 'ruimte' in de richtlijnen goed af te stemmen tussen gemeente en initiatiefnemer. Initiatiefnemers willen regelmatig van de richtlijnen afwijken in een (minimale) richting, die lastig verenigbaar is met de visie van de gemeente die juist ruimere kwaliteit nastreeft. Het resultaat is dat er strikter getoetst wordt op hetgeen eigenlijk als richtlijn omschreven staat. De belangrijkste reden waarom steeds strenger getoetst wordt aan het beeldkwaliteitsplan is de invoering van de LIR (landschapsinvesteringsregeling). Daarmee ontstond een noodzaak om de vereiste tegenprestatie te toetsen aan een beleidskader. In de gemeente Someren is ervoor gekozen hiervoor het reeds bestaande beeldkwaliteitsplan te gebruiken.
- Om tot een sturingsfilosofie te komen die aansluit bij de Somerense manier van werken en het Somerense landschap, is een aanpassing in de huidige wijze van sturen wenselijk. In de zoektocht naar een betere sturingsfilosofie is het belangrijk dat dit aansluit bij Someren, maar

ook zeker niet teveel extra capaciteit of budget vraagt.

- Het beeldkwaliteitsplan wordt nu door de gemeente strikt toegepast. Het voorbeeld van een locatie waar een bestaande haag verwijderd diende te worden is meermaals aangehaald tijdens de sessies. Het is de wens om dergelijke situaties in de toekomst te voorkomen.
- In lijn met de voorgaande punten is er behoefte aan meer duidelijkheid in het beeldkwaliteitsplan. Meer duidelijkheid voor de initiatiefnemers, maar ook voor de gemeente zelf. Het huidige beeldkwaliteitsplan is te breed geformuleerd als inspiratiedocument. Het is wenselijk om de kaders en richtlijnen helderder te formuleren, maar regels mogen niet 'dichtgetimmerd' worden. Er moet ruimte blijven voor maatwerk.
- Het huidige beeldkwaliteitsplan stuurt vooral op beeldkwaliteit. Dit is belangrijk, maar ook andere onderwerpen zijn van belang in het buitengebied. Onderwerpen zoals biodiversiteit en klimaatadaptatie worden gemist in het huidige beeldkwaliteitsplan.
- Voor een belangrijk deel wordt het beeldkwaliteitsplan gebruikt voor het opstellen en beoordelen van landschapsplannen behorende bij een 'rode' ontwikkeling. De ervaring is dat de plannen die ingediend worden te vaak opgesteld worden om de ondergrens van het acceptabele te bereiken. Het is een wens om te verkennen of met de actualisatie de 'zesjescultuur' bij landschapsplannen doorbroken kan worden.

Hoe willen we het in de toekomst?

- Het beeldkwaliteitsplan blijft een belangrijk sturingsmiddel. Enerzijds is er behoefte aan duidelijkheid, maar anderzijds ook een vraag naar ruimte voor maatwerk. Maak in het geactualiseerde beeldkwaliteitsplan een onderscheid tussen heldere voorwaarden (eisen) en een praktische uitwerking (inspiratie). Zo wordt voor iedereen duidelijk op welke onderdelen er strikt getoetst wordt en

waar ruimte zit om met een eigen passende invulling te komen.

- De benodigde landschappelijke inpassing bij initiatieven in het buitengebied is momenteel niet in kwantiteit vastgelegd. Dit is een voorbeeld van een toetsbaar kader wat in de landschapsinvesteringsregeling vastgelegd kan worden. Voor de tegenprestatie in categorie drie is al wel een kwantiteit vastgelegd.
- Om goed te kunnen sturen is het belangrijk dat beleidsmechanismen die van invloed zijn op de beeldkwaliteit van het buitengebied ook afgestemd zijn op de sturingsfilosofie. Een belangrijk voorbeeld hiervan is de Somerense Landschapsinvesteringsregeling (LIR).
- Zorg voor een goede juridische borging van de realisatie én de instandhoudingsplicht voor landschapselementen. Dit is in de huidige landschapsinvesteringsregeling al geregeld.
- Neem een maatwerkclausule op voor initiatieven waarbij de gestelde voorwaarden onevenredig negatief uitpakken.
- De gemeente beoordeelt een landschapsplan inhoudelijk. Om een plan te kunnen beoordelen moet het aan verschillende voorwaarden voldoen, zoals een maatvast tekening. Deze voorwaarden moeten voor initiatiefnemers helder opgenomen zijn in het beeldkwaliteitsplan.
- Geef vroeg in het proces duidelijkheid aan initiatiefnemers. Biedt als gemeente een vrijwillige mogelijkheid voor initiatiefnemers om bij de start van de planvorming voor een initiatief een 'keukentafelgesprek' met een behandelend ambtenaar te plannen.
- Biedt de mogelijkheid om bestaande landschapselementen die binnen de kaders van het beeldkwaliteitsplan passen, maar nog niet juridisch geborgd zijn, op te voeren als onderdeel van een landschappelijke inpassing of kwaliteitsverbeterende maatregel. Dit is in de huidige landschapsinvesteringsregeling al geregeld.

- Voeg in het beeldkwaliteitsplan een beknopte beschrijving toe over hoe de sturing op beeldkwaliteit bedoeld is. Er zit altijd een bepaalde mate van interpretatie in het plan. Dit betekent niet dat het een harde eis is, maar ook niet dat alles mag. Om daar meer duidelijkheid in te bieden kan een beknopte toelichting helpen.

Gebiedsindeling

Someren kent karakteristieke, maar ook zeer verschillende landschappen. Een doel van een beeldkwaliteitsplan is om de kenmerken van deze verschillende typen te herkennen, behouden en waar mogelijk te versterken. Om goed te kunnen sturen de kwaliteiten van elk verschillend landschap is de begrenzing van deze gebieden van belang.

Wat doen we nu?

- De kaart gebiedsindeling landschap is sturend voor het beeldkwaliteitsplan. Dit vormt samen met het streefbeeld de basis voor de ontwerprichtlijnen voor de inrichting van het landschap. Er worden 5 landschapstypen benoemd en op kaart geduid, zodat afgelezen kan worden in welk landschapstype een voorgenomen ontwikkeling plaatsvindt. De landschapstypen verwijzen vervolgens naar de voor dat type van belang zijnde ontwerprichtlijnen. Naast de vijf landschapstypen worden ook gebieden aangeduid als bebouwingslint, knoop of cluster in het buitengebied.
- Een belangrijk element van de kwaliteitsbeleefbaarheid van het landschap vormt openheid. Die kwaliteit is niet exclusief voorbehouden aan een bepaald type landschap en is daarom als aparte aanduiding in het kaartbeeld opgenomen. De volgende landschapstypen worden onderscheiden:
 - Heide- en Boslandschap

- Beekdallandschap/Broekgebieden
- Kampenlandschap
- Oudere heideontginningen
- Jongere heideontginningen
- Linten, knopen en clusters
- Openheid

Wat hebben we opgehaald?

- De gebiedsindeling werkt in de praktijk goed. Er ligt een grondige analyse aan ten grondslag, waardoor de indeling aansluit bij het Somerense landschap. Er is weinig noodzaak om deze indeling aan te passen.
- De gebiedsindeling geeft het beeld van de verschillende landschapstypen op gemeenteniveau. De grens tussen de verschillende landschapstypen is op de kaart als een harde grens getekend, maar in de praktijk is dit vaak een vloeiende overgang. Een plek die op of nabij de grens van twee landschapstypen ligt, behoort op basis van de kaart bij een bepaald landschapstype, terwijl de ruimtelijke kenmerken soms meer aansluiten bij het aangrenzende landschapstype. In dit geval zal een gemeentebrede kijk worden gebruikt om tot op perceelniveau te beoordelen.
- Het Somerense landschap is in het beeldkwaliteitsplan ingedeeld in vijf landschapstypen. Het landschap in Someren is gevarieerd, soms wil je een slag maken met het verbijzonderen van gebieden op een kleiner schaalniveau dan de vijf landschapstypen. Dit vraagt op sommige gebieden een nuancering/ verbijzondering binnen een landschapstype.
- De gebiedsindeling wordt nu soms te rigide toegepast. Het voorbeeld van een initiatief waarbij een klein deel van het perceel in het landschapstype 'Beekdallandschap' gelegen was en daardoor volledig afgekeurd werd is meermaals genoemd.

Hoe willen we het in de toekomst?

- De indeling van de landschapstypen werkt goed en heeft ook een verbinding met andere beleidsdocumenten. Neem daarom bij de actualisatie van het beeldkwaliteitsplan de huidige indeling in landschapstypen over.
- Pas de begrenzing van de landschapstypen niet te rigide toe. Dit onderdeel komt ook uitgebreid aan bod in het onderdeel 'sturingsfilosofie'.
- Het verfijnen van de landschapstypen naar een verbijzondering van sommige gebieden is het verkennen waard. Maar dit kan beter een plek krijgen in de actualisatie van het streefbeeld. Hier wordt al op een lager schaalniveau ingezoomd.

Streefbeeld

De stip op de horizon, of het einddoel wat we met het beeldkwaliteitsplan willen bereiken is het streefbeeld. Deze kaart geeft het gewenste beeld van het Somerense landschap weer.

Wat doen we nu?

- In het streefbeeld voor Someren wordt gezocht naar een goede balans tussen de agrarische dynamiek binnen de gemeente en het behoud van de landschappelijke kwaliteiten en dragers. Rode en groene programmaonderdelen kunnen zowel kwalitatief als kwantitatief bijdragen aan de kwaliteit, diversiteit en belevingswaarde van het gebied mits ze op een samenhangende wijze in een ontwerp worden geïntegreerd.
- Voorop staat door middel van het streefbeeld het leesbaar maken van de verschillende landschapstypen als resultaat van de ontstaansgeschiedenis van het gebied. Het gaat daarbij niet zozeer om het terugbrengen van

vroegere tijden maar om een landschapsontwerp te waarborgen dat gebaseerd is op de duurzame onderliggende structuren, die het landschap door de eeuwen heen hebben gevormd.

- De speerpunten bij het streefbeeld zijn:
 - Bijzonder belangrijk wordt het behoud van de open gebieden waar geen nieuwe bebouwing of ontwikkeling geadviseerd wordt.
 - Versterking van de lanenstructuur vooral in de jonge ontginningen.
 - Inrichting / gebiedsvisies voor landschappelijke bufferzones.
 - Inrichting / gebiedsvisies voor recreatielandschap.
 - Glastuinbouwgebied met bijzondere ontwerprichtlijnen.
 - Inrichting van ecologische verbindingzones en stapstenen van droge ecologische verbindingen.
 - Programma voor beekherstel, hermeandering en herkenbaarheid van beken in het landschap.
 - Onderzoek naar oude paden in het kader van gemeente Someren wandelgemeente (Kennedymars).

Wat hebben we opgehaald?

- Van de landschapselementen die in het streefbeeld weergegeven worden is bijna niets gerealiseerd. Het streefbeeld wordt in de praktijk amper gebruikt om bijvoorbeeld landschapsplannen te beoordelen. Er wordt bij deze beoordeling vooral gekeken naar de landschapstypen en de bijbehorende richtlijnen. De relatie tussen het streefbeeld en de ontwerprichtlijnen is beperkt.
- De Somerense landschapsinvesteringsregeling (LIR) is later vastgesteld (2018) dan het huidige beeldkwaliteitsplan (2011). De wijze waarop de LIR stuurt op het realiseren van landschapselementen versterkt de focus op het eigen perceel en de ontwerprichtlijnen uit het beeldkwaliteitsplan, in plaats dat wordt ingezet op het

gemeentelijke streefbeeld. De LIR voorziet namelijk dat bij een benodigde landschapscompensatie in de eerste plaats de mogelijkheid onderzocht wordt om deze in te vullen op of nabij het eigen initiatief. In tweede instantie mag een locatie elders in de gemeente gezocht worden en in de laatste plaats mag een afdracht in het gemeentelijke BiO-fonds (buitengebied in ontwikkeling) gedaan worden.

- Het streefbeeld is heel gedetailleerd. Er zijn tot op het perceelniveau landschapselementen ingetekend. Het lijkt daardoor alsof je veel beschermd, maar in de praktijk zijn sommige elementen uit het streefbeeld, zoals 'behoud open gebieden, geen nieuwe bebouwing' inmiddels toch volgebouwd. Kijk goed naar wat we vastleggen in het streefbeeld en zorg ervoor dat hetgeen vastgelegd wordt ook reëel is. Leg niet teveel kleine elementen vast die je toch niet allemaal beschermt.
- Er wordt veel gebouwd in het Somerense buitengebied. Sommige straten slibben dicht met Ruimte-voor-Ruimte woningen. Zorg hier dat het landschap goed zichtbaar blijft.

Hoe willen we het in de toekomst?

- Stuur meer op de realisatie van het streefbeeld en zorg ervoor dat ook andere beleidsdocumenten (landschapsinvesteringsregeling) aansluiten op de wens om het streefbeeld te realiseren. Hierop wordt nader ingegaan bij de onderdelen 'sturingsfilosofie' en 'landschapsinvesteringsregeling'.
- Benoem een beperkt aantal hoofdstructuren die je echt beschermt of gaat realiseren, in plaats van de veelheid aan kleine landschapselementen.
- Zorg ervoor dat het streefbeeld realiseerbaar is binnen de looptijd van het beeldkwaliteitsplan (circa 10 jaar).
- Het huidige streefbeeld is heel exact, bijna op perceelniveau ingetekend. Door in het geactualiseerde

beeldkwaliteitsplan meer op structuurniveau te werken ontstaat vrijheid om kansen te grijpen wanneer deze zich aandienen en wordt de discussie vermeden of een landschapselement daadwerkelijk op een bepaald perceel bedoeld is in het streefbeeld of niet. Leg van waardevolle landschapsstructuren vast wat essentieel is om het doel te bereiken, maar laat de details los voor een nadere invulling als deze niet cruciaal zijn.

- Evalueer het streefbeeld eerder dan aan het einde van de looptijd (circa 10 jaar) om zo tijdig bij te kunnen sturen. Denk bijvoorbeeld aan een periode van vijf jaar.
- De zoekgebieden voor Ruimte-voor-Ruimte woningen zijn al tussentijds geëvalueerd, maar heb ook bij de actualisatie van het streefbeeld uit het beeldkwaliteitsplan aandacht voor deze gebieden en verbinding met de lokale landschapskwaliteiten. Zorg ervoor dat de prioriteiten helder zijn. Wat is op een bepaalde plek bijvoorbeeld belangrijker? Een doorzicht naar het achterliggende landschap, of de ontwikkeling van een Ruimte-voor-Ruimte woning?
- Benoem als gemeente een aantal 'sleutelprojecten' waaraan de komende jaren gewerkt kan worden. Sleutelprojecten die bijdragen aan de realisatie van het streefbeeld en project waarmee bijvoorbeeld invulling gegeven kan worden aan de afdracht die initiatiefnemers doen in het BiO-fonds. Zo wordt voor initiatiefnemers duidelijk wat de gemeente zelf doet om het streefbeeld te realiseren.

Landschaps- investeringsregeling

De landschapsinvesteringsregeling is geen onderdeel van het beeldkwaliteitsplan, maar heeft hier wel een sterke verbinding mee. De landschapsinvesteringsregeling regelt hoe en op welke wijze initiatiefnemers bij een bepaalde ontwikkeling in het buitengebied moeten voorzien in een investering in het landschap.

Wat doen we nu?

- Elke ruimtelijke ontwikkeling buiten het “bestaand stedelijk gebied” moet op grond van de Interim omgevingsverordening (artikel 3.9) gepaard gaan met een kwaliteitsverbetering van het landschap.
- Afhankelijk van de impact op de leefomgeving wordt in de werkafspraken met de provincie bepaald via welke kwaliteitseis invulling kan worden gegeven aan artikel 3.9 van de Interim omgevingsverordening. De volgende drie categorieën worden onderscheiden:
- Categorie 1. Kleine ruimtelijke ontwikkelingen met een lage impact op de leefomgeving en die geen (extra) kwaliteitsverbetering van het landschap vereisen. Er wordt geen extra tegenprestatie gevraagd.
- Categorie 2. Ruimtelijke ontwikkelingen met een normale impact op de leefomgeving, waarbij de kwaliteitsverbetering van het landschap plaats moet vinden door te voorzien in een goede landschappelijke inpassing.
- Categorie 3. Zwaardere ruimtelijke ontwikkelingen met een relatief grote impact op de leefomgeving, waarbij naast een basisinspanning in de vorm van landschappelijke inpassing ook een kwaliteitsverbetering van het landschap nodig is op grond van een forfaitaire berekening en kwalitatieve tegenprestatie (in euro's uitgedrukt op basis van normbedragen).

- Landschappelijke inpassing vindt in principe plaats op of aansluitend aan het bouwperceel. Als al sprake is van afdoende bestaande landschappelijke inpassing kan daarmee worden volstaan. Aan deze vorm van kwaliteitsverbetering zijn geen kwantitatieve normen gekoppeld waaraan voldaan moet worden, maar worden kwalitatieve eisen gesteld.
- Voor ontwikkelingen in categorie 3 geldt dat ze een aanvullende inspanning moeten doen. Nadat is bepaald welk bedrag in de kwaliteitsverbetering van landschap moet worden geïnvesteerd, is de vraag waarin moet worden geïnvesteerd. Wij hebben de voorkeur dat investeringen plaatsvinden aansluitend op of in de nabijheid van het initiatief. Dit is juridisch ook het makkelijkste en beste vast te leggen c.q. te borgen. Het is echter mogelijk dat investeringen niet in de nabijheid gerealiseerd kunnen worden (bijvoorbeeld vanwege een gebrek aan grond) of dat het zelfs niet wenselijk is om ter plaatse van de ontwikkeling bepaalde maatregelen door te voeren (bijvoorbeeld veel opgaande beplanting aanbrengen in een open landschap).
Op dat moment kan die investering elders binnen de gemeente Someren worden gerealiseerd, waarmee in ieder geval de gemeentelijke doelen voor kwaliteitsverbetering van het landschap worden gediend. Pas op het moment dat aantoonbaar een fysieke ruimtelijke kwaliteitsverbetering niet mogelijk is, kan een bijdrage worden gedaan in het gemeentelijk BiO-fonds. Met dit fonds worden ruimtelijke kwaliteitsverbeteringen in het buitengebied gefinancierd en gerealiseerd door of namens de gemeente.
- Mede met het oog op een duurzame fysieke leefomgeving, heeft de gemeente in de LIR opgenomen dat het ook andere ambities en bijdragen in die ambities wil waarderen. Het gaat immers niet alleen om landschappelijke kwaliteit, maar om de totale kwaliteit van onze

leefomgeving. Zo is ook nadrukkelijk vastgelegd in de Omgevingswet.

Om die reden vindt de gemeente Someren om in voorkomende gevallen ook maatregelen in het kader van klimaatadaptatie of duurzaamheid te waarderen als kwaliteitsmaatregel. Dit moet dan wel nadrukkelijk een extra en vrijwillige investering ten behoeve van het maatschappelijk belang zijn. Een vorm van maatschappelijke meerwaarde dus. Voorbeelden kunnen zijn:

- Aanleggen van zonnepanelen;
 - Actief afkoppelen van (aard)gas;
 - Actief afkoppelen van regenwater op het riool;
 - Aanleggen van groene daken;
 - Enz.
- Niet uitgesloten is dat dit strijdig is met de regels van de Verordening. Hierover moet dan in de vooroverlegfase al met de provincie worden overlegd.

- Bij reguliere woonbestemmingen is daarom het streven om uitbreidingen van bijgebouwen en de woning via de Sloopbank te laten plaatsvinden. Dit kan anders zijn bij bedrijfsbestemmingen. Dergelijke uitbreidingen vragen immers vaak meerdere (honderden) vierkante meters, waarbij de Sloopbank wellicht niet voldoende aanbod kent. Wij hanteren daarom de werkwijze dat bedrijven die veel vierkante meters nodig hebben voor uitbreiding, en die niet via de Sloopbank kunnen opplussen, via de LIR hun uitbreiding kunnen bewerkstelligen.

Wat hebben we opgehaald?

- De landschapsinvestering inzetten als alternatief voor de sloopbank is een te eenvoudige optie. Het draagt niet bij aan de ontstening van het buitengebied. Gedurende voorliggende evaluatie is door de gemeenteraad het besluit genomen dat de LIR niet langer als alternatief voor de sloopbank ingezet mag worden, met uitzondering van situaties waarbij de bestaande situatie gelegaliseerd kan

worden in kader van de actualisatie bestemmingsplan Buitengebied.

- Koppel de structuur van de LIR beter aan de doelstellingen en sturingsfilosofie van het beeldkwaliteitsplan. Nu draagt de LIR nauwelijks bij aan de realisatie van het streefbeeld.
- Denk na over de rol en bijdrage van agrariërs in het realiseren van het streefbeeld. Kan de LIR ingezet worden om een nieuw verdienmodel voor agrariërs te creëren? Voor de realisatie van het streefbeeld is medewerking van de agrariërs cruciaal. Het is daarom belangrijk dit perspectief mee te nemen in het opstellen van het beeldkwaliteitsplan.

Hoe willen we het in de toekomst?

- Laat de LIR beter aansluiten bij de realisatie van het streefbeeld van het beeldkwaliteitsplan. Pas daarvoor de voorkeursvolgorde van realisatie/afdracht aan. Geef bij ontwikkelingen in het buitengebied de voorkeur aan maatregelen die daadwerkelijk bijdragen aan de hoofdstructuren uit het streefbeeld. Wanneer dit voor initiatiefnemers niet mogelijk is, vraag dan een financiële afdracht in het BiO-fonds zodat de gemeente deze middelen kan inzetten om zelf sleutelprojecten uit het streefbeeld te realiseren. Pas in de laatste plaats verdient het de voorkeur om de landschapsinvestering (de aanvullende investering naast de basisinpassing) op of nabij de rode ontwikkeling te realiseren.
- Het is wenselijk om meer te sturen op een andere voorkeursvolgorde, maar dit niet dwingend op te leggen aan initiatiefnemers. Te denken valt om maatregel zwaarder of lichter mee te laten tellen als investering. Een voorstel hiertoe is:
 - 1. Plusmaatregelen als onderdeel van het streefbeeld (120%)
 - 2. Financiële afdracht in BiO-fonds (100%)

- 3. Maatregelen die passen binnen het beeldkwaliteitsplan, maar niet direct bijdragen aan het streefbeeld (80%)
- Geef meer duidelijkheid aan initiatiefnemers, adviseurs en de gemeente zelf (zie ook onderdeel 'sturingsfilosofie'). De landschappelijke inpassing (bij categorie 2 & 3 ontwikkelingen) is op dit moment niet kwantitatief begrensd. Door deze te begrenzen weten initiatiefnemers beter aan welke eis ze moeten voldoen en kunnen deze plannen beter beoordeeld worden. Daarnaast is ook het onderscheid tussen de landschappelijke (basis)inpassing en de aanvullende kwaliteitsverbetering (alleen bij categorie 3 ontwikkelingen) beter te maken. Andere gemeenten werken bijvoorbeeld met:
 - De landschappelijke inpassing omvat minimaal 10% van de oppervlakte van het bestemmingsvlak van de rode ontwikkeling.
 - De landschappelijke inpassing vindt altijd plaats op of rond de rode ontwikkeling.
- Agrariërs hebben een cruciale rol in de realisatie van het streefbeeld. Zij bezitten of pachten een groot deel van de grond in het buitengebied waarop het streefbeeld geprojecteerd is. Het is daarom waardevol te verkennen welke rol agrariërs kunnen en willen pakken om het streefbeeld te realiseren. Mogelijk kan gedacht worden aan een ruilmodel waarbij agrariërs landschapselementen realiseren en hiervoor betaald worden door initiatiefnemers die zelf geen grond hebben om deze maatregelen te realiseren. Dit kan direct van initiatiefnemer naar agrariër, maar mogelijk ook door tussenkomst van een 'ruilbank' of BiO-fonds.

Overige aspecten

In een viertal sessies zijn we in gesprek gegaan over de evaluatie van het beeldkwaliteitsplan aan de hand van de volgende onderdelen: sturingsfilosofie, gebiedsindeling, streefbeeld en landschapsinvesteringsregeling. Tijdens de sessies zijn ook onderwerpen aan bod gekomen die niet toe te kennen zijn aan één van deze categorieën. Deze onderwerpen worden in deze paragraaf behandeld.

Wat hebben we opgehaald?

- Het beeldkwaliteitsplan gaat over het buitengebied, maar ook hierin staat veel bebouwing. Denk daarom goed na over de wijze waarop bebouwing onderdeel is van het beeldkwaliteitsplan.
- In één van de evaluatiesessies wordt besproken dat monumenten en beeldbepalende panden te weinig bescherming krijgen middels het beeldkwaliteitsplan. Er wordt geopperd deze panden een belangrijkere rol te geven in het beeldkwaliteitsplan.
- Het beleid in Someren is vaak wel in orde, maar de uitvoering en handhaving laat vaak te wensen over. Daardoor komt er soms weinig van terecht.
- Als de gemeente beeldkwaliteit daadwerkelijk belangrijk vindt, dan zou de gemeente ook het goede voorbeeld moeten geven. Bijvoorbeeld door een verplichting op te nemen bij de gemeentelijke pachtgronden voor de realisatie van landschapselementen zoals kruidenrijke akkerranden.

Hoe willen we het in de toekomst?

- Voor bebouwing zijn ook in het huidige beeldkwaliteitsplan al richtlijnen opgenomen. Sommige eisen voor bebouwing worden al geregeld in andere beleidsdocumenten, zoals het bestemmingsplan en de Nota ruimtelijke kwaliteit. Deze onderdelen moeten niet door

elkaar gaan lopen. Daarom zou in het geactualiseerde beeldkwaliteitsplan wel ingegaan moeten worden op de stedenbouwkundige kaders, zoals positionering van bebouwing in het landschap, maar niet op juridische, of architectonische voorwaarden.

- Monumenten en beeldbepalende panden zijn in Someren beschermd in andere beleidsdocumenten, zoals: bestemmingsplannen en de Nota Ruimtelijke Kwaliteit. Het is daarom niet noodzakelijk deze panden individueel op te nemen in het beeldkwaliteitsplan. Cultuurhistorisch waardevolle punten, lijnen en vlakken in het landschap kunnen uiteraard wel onderdeel van het streefbeeld zijn. Denk bijvoorbeeld aan een karakteristieke verkavelingsstructuur of een bolle akker.
- Handhaving en uitvoering van beleid is belangrijk, maar niet iets wat in het beeldkwaliteitsplan afgedwongen kan worden. In het beeldkwaliteitsplan kan wel de aanbeveling gedaan worden wat het belang van een goede uitvoering is om uiteindelijk het streefbeeld te kunnen bereiken.
- Het is waardevol om te verkennen of het mogelijk is, en zo ja in welke vorm, om als gemeente meer te doen op het gebied van beeldkwaliteit. Bijvoorbeeld door verplichtingen op het gebied van landschapsontwikkeling op te nemen in pachtovereenkomsten.

www.bro.nl | info@bro.nl

Hoofdvestiging Boxtel

Boscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400

Vestiging Amsterdam

Rhijnspoorplein 38
1018 TX Amsterdam
T +31 (0)20 506 19 99

Vestiging Venlo

Industriestraat 94
5931 PK Tegelen
T +31 (0)77 373 06 01